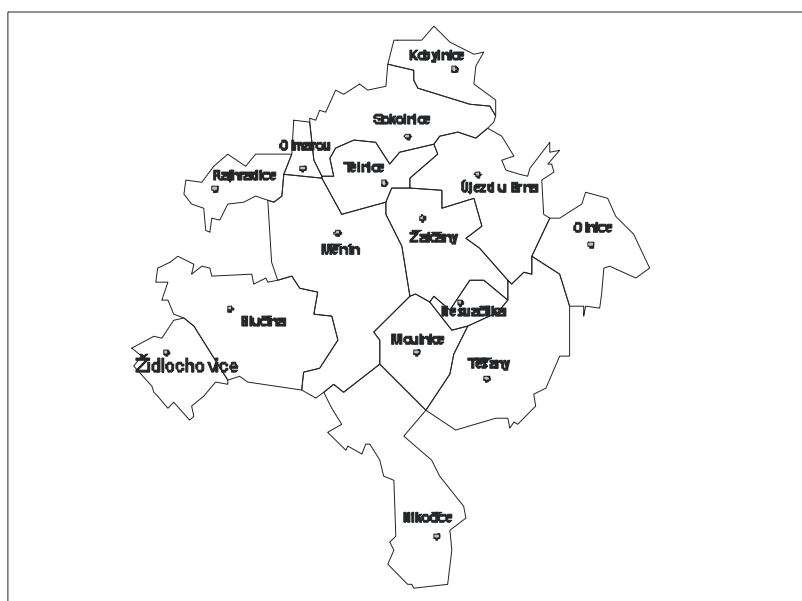

STRATEGIE ROZVOJE MIKROREGIONU CEZAVA

GaREP spol. s r. o.
Společnost pro regionální ekonomické poradenství
náměstí 28. října 3, 602 00 BRNO
tel.: 545211053, e-mail: garep@brn.inetnet.cz

ŘÍJEN 2002

GaREP - Společnost pro regionální ekonomické poradenství

Černého 24, 635 00 BRNO

kancelář: Náměstí 28. října 3, 602 00 BRNO

tel.+ fax: 545211053, tel: 545242846, e-mail: garep@brn.inecnet.cz

Autorský kolektiv: PhDr. Iva Galvasová
Mgr. Tomáš Kučera
RNDr. Josef Kunc
Mgr. Daniel Seidenglanz
Doc. RNDr. Alois Hynek, CSc.
RNDr. Antonín Věžník, CSc

Obsah

ÚVOD	4
PROFIL MIKROREGIONU	6
1. Mikroregion Svazek obcí Region Cezava	7
2. Obyvatelstvo, osídlení	9
3. Doprava a dopravní obslužnost	15
4. Technická infrastruktura a územně plánovací dokumentace	24
5. Trh práce	28
6. Hospodářství	33
7. Veřejné služby – sociální infrastruktura	45
8. Cestovní ruch a rekreace	50
9. Krajina mikroregionu Cezava	57
SWOT ANALÝZA	63
STRATEGIE ROZVOJE	66
Východiska pro formulaci „Strategie rozvoje mikroregionu Cezava“	67
Struktura návrhové části	72
Priorita A: Hospodářský rozvoj území mikroregionu	74
Priorita B: Udržení a ochrana kvalitního životního prostředí a obnova krajiny.....	80
Priorita C: Komplexní péče o rozvoj lidských zdrojů, jejich stabilizace na území mikroregionu	85
Priorita D: Obnova a rozvoj obcí a sídel a jejich infrastruktury.....	93
Priorita E: Rozvoj cestovního ruchu.....	105
ZÁVĚR	111
PROJEKTOVÉ FÍŠE.....	113

Úvod

Součástí snahy přiblížit se politice ekonomické a sociální soudržnosti Evropské unie je i přijímání jejich základních principů. Jedním z nich je **princip programování**, vyjadřující soustředění pozornosti zainteresovaných subjektů v zájmovém území na dosažení střednědobých až dlouhodobých cílů, stanovených ve strategii rozvoje území. Soulad s těmito cíli a strategiemi zvolenými k jejich dosažení, formulovanými v programovém dokumentu, je jedním z kritérií při rozhodování o výběru projektů, kterým budou přiděleny prostředky na podporu jejich realizace.

V souladu s tímto postojem by se vytvořená **Strategie rozvoje mikroregionu Cezava** měla stát dokumentem, kolem kterého se soustředí rozhodující subjekty mikroregionu s cílem podpořit rozvoj svého území. Právě spolupráce a soustředěné úsilí partnerů ze státní správy, samosprávy, podnikatelské sféry, nestátních organizací či občanských a zájmových sdružení a také důsledný monitoring vývojových tendencí a změn, jsou nezbytným předpokladem pro další rozvoj území.

Předkládaný dokument představuje shrnutí všech etap prací na Strategii, jejímž zpracováním byla na základě Smlouvy o dílo ze dne 25.6.2002 pověřena firma GaREP spol. s r.o., a to pro zadavatele – Obec Moutnice, pro mikroregion Cezava.

Zpracování dokumentu bylo rozděleno do dvou etapových částí. **První etapa – analytická** zahrnovala, kromě úvodního setkání s představiteli obcí a mikroregionu, příp. zástupci dalších subjektů v území, seznámení s postupem prací, zejména zpracování **profilu mikroregionu**. Práce na profilu mikroregionu znamenaly provedení analýzy současného stavu a možných vývojových tendencí vybraných oblastí struktury společnosti, hospodářství a přírodních podmínek v území. Výsledky faktografických údajů i terénního výzkumu byly seřazeny do následujících kapitol:

- Obyvatelstvo, osídlení
- Doprava a dopravní obslužnost
- Technická infrastruktura a územně plánovací dokumentace
- Trh práce
- Hospodářství
- Veřejné služby - sociální infrastruktura
- Cestovní ruch a rekreace
- Krajinná ekologie

Terénní šetření se opíralo především o dotazníkový formulář zaměřený na zjištění současné socioekonomické situace v jednotlivých obcích a rozvojových záměrů obcí v časovém horizontu do roku 2010. Provedené šetření kladlo důraz jak na zjištění aktuální faktografie, tak na posouzení rozvojových priorit, bariér, investičních záměrů a především záměrů nadobecního charakteru, tj. takových, při jejichž realizaci je potřebná spolupráce více obcí nebo celého mikroregionu. Druhou částí terénního šetření byl účelový průzkum u nejvýznamnějších podnikatelských subjektů mikroregionu.

Analýza současného stavu a vývoje mikroregionu představuje výchozí materiál pro vytvoření tzv. **SWOT analýzy**, která syntetickým způsobem hodnotí a klasifikuje data a informace obsažené v analýze (profilu). Prostřednictvím rozboru silných stránek, slabých stránek, možností a ohrožení daného území se vytváří východisko pro stanovení a formulaci rozvojových cílů a záměrů.

Profil mikroregionu a SWOT analýza byly projednány a schváleny orgány mikroregionu.

Na základě vytvořeného profilu mikroregionu a SWOT analýzy bylo možné přejít k **druhé - strategické a programové - etapě prací**. V jejím rámci byla navržena a orgány mikroregionu schválena **vize a struktura strategických cílů a opatření rozvoje mikroregionu**. Pro jejich návrh bylo vedle profilu mikroregionu stručně shrnutého formou SWOT analýzy důležité i poznání bariér a priorit rozvoje tak, jak je vnímají představitelé jednotlivých obcí. Základem pro jejich vyjádření bylo dotazníkové šetření provedené u starostů všech obcí mikroregionu Cezava.

Jednotlivé strategické a dílčí cíle byly dále rozvedeny a blíže specifikovány, což vedlo ke vzniku návrhu vlastní **Strategie rozvoje mikroregionu Cezava**. Ten je koncipován jako komplexní souhrn témat a úkolů, jimiž se hodlají obce a ostatní subjekty v území zabývat. Definované strategické cíle jsou členěny do programových opatření a návazných cílů a aktivit, které daná opatření naplňují. K nim byly jako konkrétní příklady přiřazeny doposud identifikované rozvojové záměry či připravované projekty.

Vybrané projektové záměry, které byly schválené orgány mikroregionu a u nichž byl identifikován nositel, cíl projektu, základní finanční rámec, možné způsoby financování a další potřebné informace, byly rozpracovány do podoby **projektových fiší**. Jedná se o standardizovaný formulář sloužící ke vstupnímu popisu projektu při předkládání žádostí v programu PHARE v pilotních regionech ROP, dále se předpokládá jeho využití při podpoře v programu SAPARD a v neposlední řadě bude důležitý i jako nástroj české regionální politiky

Také výstupy prací druhé etapy – strategie rozvoje a projektové fiše – byly projednány a schváleny orgány mikroregionu.

Potřebné realizační kroky jsou v následujících fázích vázány především na **iniciativu představitelů veřejné správy v území**. Za účinné spolupráce zainteresovaných subjektů (podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace, občanské iniciativy, zástupci státních institucí a orgánů a dalších institucí) je potřebné začít vytvořenou Strategii postupně realizovat. Je rovněž žádoucí **strategickou a programovou část pravidelně aktualizovat, především z hlediska zařazování nově připravených projektů**.

PROFIL MIKROREGIONU

1. Mikroregion Svazek obcí Region Cezava

Svazek obcí Region Cezava (dále jen svazek) **byl** v souladu s ustanoveními § 46 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) v platném znění a s v souladu ustanovením §20f až 20j občanského zákoníku v platném znění **založen dne 17.10.2002**, kdy Valná hromada Spolku pro obnovu Cezava (je registrován od roku 1995) na svém jednání schválila zakladatelskou smlouvu svazku, na základě které dojde k přeměně Spolku pro obnovu venkova Cezava na Svazek obcí Region Cezava. Svazek obcí je právnickou osobou a byl založen na dobu neurčitou. V závěru roku 2002 byla na Okresním úřadě Brno - venkov podána žádost o registraci svazku obcí. K faktickému vzniku Svazku obcí Region Cezava dojde dnem zápisu do registru sdružení u Okresního úřadu Brno - venkov.

Základní údaje o svazku:

<u>Název:</u>	Region Cezava
<u>Sídlo:</u>	Moutnice č. 277, 664 55 Moutnice
<u>Orgány svazku:</u>	valná hromada předsednictvo revizní komise předseda
<u>Členové:</u>	Obec Blučina Obec Kobylnice Obec Měnin Obec Moutnice Obec Nesvačilka Obec Nikolčice Obec Otmarov Obec Otnice Obec Rajhradice Obec Sokolnice Obec Telnice Obec Těšany Obec Újezd u Brna Obec Žatčany Město Židlochovice

Předmětem činnosti svazku je ochrana a prosazování společných zájmů členů svazku zejména při:

- zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
- úkolech v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
- zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
- udržení, obnově a rozvoji místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva a vědomí vlastní zodpovědnosti za obnovu a rozvoj obcí,

- e) rozvoji hospodářství v obcích s využitím místních hmotných zdrojů a zaměstnanosti místního obyvatelstva,
- f) zachování a obnova vlastního obrazu obcí, jejich sepětí s krajinou, specifického rázu venkovské zástavby, jeho přirozené a jedinečné působivosti v místě a krajině,
- g) úpravě a čistotě veřejných prostorů a staveb, zlepšování občanské vybavenosti a technické infrastruktury včetně technických zařízení pro ochranu životního prostředí,
- h) udržení, obnově a rozvoji účelného využívání přirozeného produkčního potenciálu venkovské krajiny, při zachování a rozvíjení jejích přírodních, obytných a estetických hodnot,
- i) výměně zkušeností z realizace místních programů obnovy vesnice a formulování společných stanovisek k jednotlivým oblastem obnovy vesnice,
- j) operativním předáváním informací o programech obnovy a rozvoje vesnice (u nás i v zahraničí),
- k) vytváření podmínek pro systematický komplexní rozvoj území svazku dle strategických rozvojových dokumentů svazku.

2. Obyvatelstvo, osídlení

Vstupní charakteristika

Mikroregion Cezava se rozkládá na území tří okresů – Brno – venkov, Břeclav a Vyškov a tvoří ho 15 obcí. Protože k okresu Vyškov náleží pouze obec Otnice a k okresu Břeclav obec Nikolčice, je jako základní vyšší srovnávací jednotka brán pouze okres Brno – venkov a také samozřejmě celá Česká republika, popř. Jihomoravský kraj. Základním kvantitativním ukazatelem vymezujícím rozsah populace určitého území je počet obyvatel. K datu posledního sčítání lidu (1.3.2001) měl mikroregion Cezava 20,2 tis. trvale bydlících obyvatel, což znamenalo asi 13% podíl populace okresu Brno - venkov.

Rozloha sledovaného území (156,6 km²) tvoří 14% rozlohy celého okresu Brno - venkov. Hustota zalidnění je poměrně vysoká (129 obyvatel na 1 km²), oproti okresní hustotě zalidnění je o něco nižší a s průměrem za celou Českou republiku (130 obyvatel na 1 km²) zcela srovnatelná.

V mikroregion Cezava lze obtížně hledat přirozené funkční mikroregionální středisko – největší obcí (jedinou se statutem města) jsou Židlochovice s tři tisíce sto obyvateli (potvrzená obec s rozšířenou působností, tedy budoucí nové okresní město), ale i řada dalších obcí je populačně velká (druhá největší obec Újezd u Brna má 2,8 tis. obyvatel). Navíc mikroregion leží v přímém zázemí krajského města Brna, které je pro všechny obce skutečným spádovým centrem. Většina obcí je v současné době součástí spádového obvodu pověřeného obecního úřadu (PoÚ) Židlochovice, pod PoÚ ve Šlapanicích patří Kobylnice, Sokolnice, Telnice, a Újezd u Brna, vyškovské Otnice náleží pod PoÚ Slavkov u Brna a břeclavské Nikolčice pod PoÚ Hustopeče.

Tab. 1: Základní charakteristiky mikroregionu Cezava

území	počet obyvatel k 1.3.2001	počet obcí	počet částí obcí	rozloha (km ²)	hustota zalidnění (obyv./km ²)
Cezava	20 245	15	15	156,6	129
Okres Brno - venkov	159 907	137	157	1 108,0	144

Pramen: Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2001, Obce v číslech 1998 – okres Brno – venkov, Břeclav a Vyškov, ČSÚ 1999, Okresy České republiky v roce 2000, ČSÚ 2001, výpočty GaREP 2002

Sídelní struktura a populační vývoj obyvatelstva

Pro sídelní strukturu mikroregionu je typické vysoké zastoupení rovnoměrně v prostoru rozložených relativně velkých venkovských obcí s velkými katastrálními územími a téměř neexistencí malých rozdrobených sídel. Dezintegrace obcí na konci osmdesátých let a na počátku devadesátých se v mikroregionu projevila nově vytvořenými samostatnými obcemi Kobylnice (z části obce Šlapanice) a Otmarov (dříve součást Rajhradice).

Dominujícím znakem osídlení mikroregionu je výskyt populačně větších obcí. Více než 500 obyvatel měly v době posledního sčítání lidu všechny obce kromě Nesvačilký a Otmarova, více než 1000 trvale bydlících obyvatel vykazovalo 10 z 15 sledovaných obcí. Tato populační velikost je již dostatečně vhodná pro rozvoj nižších veřejných i komerčních služeb. Jediná obec Cezavy se v současné době administrativně nečlení na více sídel (místních částí), a tedy průměrná populační velikost obce a zároveň sídla je 1350 obyvatel (v okrese Brno - venkov 1167, v ČR 1656).

Tab. 2: Populační vývoj obyvatel obcí mikroregionu Cezava v letech 1961 - 2001

název obce	1961	1980	1991	1995	1998	2001
Blučina	1 989	1 881	1 918	1 944	2 023	2 022
Kobylnice	898	912	848	836	827	834
Měnin	1 470	1 500	1 578	1 593	1 666	1 663
Moutnice	1 118	1 130	1 054	1 065	1 091	1 098
Nesvačilka	394	333	320	307	302	302
Nikolčice	882	790	707	718	724	731
Otmarov	188	181	170	179	176	179
Otnice	1 535	1 485	1 365	1 361	1 353	1 362
Rajhradice	1 266	1 186	1 090	1 099	1 164	1 170
Sokolnice	1 927	1 758	1 701	1 693	1 730	1 737
Telnice	1 379	1 305	1 227	1 248	1 242	1 254
Těšany	1 272	1 179	1 148	1 133	1 136	1 129
Újezd u Brna	3 103	2 666	2 539	2 668	2 741	2 774
Žatčany	922	804	764	745	739	758
Židlochovice	2 782	3443	3 251	3 174	3 139	3 128
celkem Cezava	21 125	20 553	19 680	19763	20 053	20 245

Pramen: Obce v číslech 1998 – okres Brno – venkov, Břeclav a Vyškov, ČSÚ 1999, Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2001, výpočty GaREP 2002

V dlouhodobém vývoji (od roku 1961 – viz tabulka 2) klesl počet obyvatel ve všech obcích s výjimkou Blučiny (nárůst 23 obyv.), Měnin (203) a Židlochovic (317), tedy v obcích s lokalizací v atraktivní vzdálenosti od města Brna, v blízkosti dálnice D2. Největší populační ztráty zaznamenaly Újezd u Brna (329 obyv.), Sokolnice (176) a Žatčany (164). O více než 100 obyvatel se snížil za posledních čtyřicet let populační stav také v obcích Otnice, Těšany, Telnice a Nikolčice. Mikroregion jako celek od roku 1961 ztratil 880 obyvatel (4,2% původního stavu), když největší úbytky obyvatel (zejména migrací) byly v 80. letech.

V devadesátých letech se situace zcela obrací (nárůst o 565 obyvatel), populační růst byl zjištěn u deseti obcí – jednoznačně nejvíce v Újezdu u Brna (235 obyv.) a dále téměř 100 obyvatel u Měnin, Blučiny a Rajhradic. Projevuje se tak suburbanizační trend posledních cca 15 let, tedy stěhování obyvatel z Brna do jeho nejbližšího okolí. Největší ztráty obyvatel vykázaly v posledním desetiletí Židlochovice (152) a Kobylnice (27). V posledních dvou letech (1999 – 2001) intenzita imigrace dále roste, mikroregion získal 131 obyvatel.

Tab. 3: Vybrané indexy vývoje počtu obyvatel

území	2001/1961	2001/1991	2001/1995	2001/1999
Cezava	95,8	102,9	102,4	100,7
Okres Brno - venkov	102,8	103,2	102,7	100,6
Jihomoravský kraj	106,5	100,1	99,7	99,9
ČR	107,4	99,8	99,6	99,9

Pramen: Obce v číslech 1998 – okres Brno - venkov, Břeclav, Vyškov, ČSÚ, 1999, Lexikon obcí České republiky 1992, ČSÚ, 1994, Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2001, výpočty GaREP 2002

V tabulce 3 jsou naznačeny některé indexy vývoje počtu obyvatel. Je zřejmé, že zatímco v průběhu celého sledovaného období 1961 – 2001, se zvýšil stav populace jak v okrese Brno - venkov, Jihomoravském kraji i České republice, v mikroregionu Cezava došlo ke snížení počtu obyvatel. V absolutním vyjádření se za posledních čtyřicet let jedná o již výše zmiňovaných 880 osob. Od sčítání lidu v roce 1991 se situace mění – mikroregion i okres Brno – venkov obyvatele získává, na rozdíl od populačních ztrát na úrovni krajské a především republikové.

Struktura obyvatelstva

V době posledního sčítání lidu bylo v území mikroregionu Cezava sečteno celkem 10 282 žen, což znamenalo téměř 51% podíl na celkové populaci. Zatímco v nejmladší věkové skupině do 15 let mají větší zastoupení chlapi (o 100 osob), podobně jako v produktivní věkové skupině muži (389 osob), tak s postupem věku se podíl obou pohlaví vyrovnává (zejména vzhledem k daleko vyšší střední délce života žen než mužů) a ve skupině osob starších 60 let již jednoznačně dominují ženy (zde tvoří muži pouze 40% podíl), absolutní rozdíl obou pohlaví je v této věkové skupině 808 osob.

Věková struktura obyvatelstva byla v první polovině devadesátých let, podobně jako na většině území ČR poměrně příznivá, když počet dětí do 15 let převyšoval počet osob starších 60 let. Vysoký podíl mladých lidí (zejména ve srovnání s ČR) byl však „kompenzován“ nízkým podílem obyvatel v produktivním věku – opět zvláště oproti republikovému průměru a také vyšším podílem osob v důchodovém věku (v roce 1995 již vyšším ve srovnání s mladou populací).

Od druhé poloviny devadesátých let nastal přesun populačně silných ročníků z poloviny sedmdesátých let do produktivní věkové skupiny a tím došlo ke snížení předproduktivní složky obyvatelstva a růstu podílu obyvatel v produktivním věku. V důsledku posunu věkových kategorií se v období let 1995 - 2001 absolutně nejvíce zvýšil právě počet osob ve věku 15 – 59 let věku (o 740), počet osob v poproduktivním věku se při zachování stejného podílu zvýšil o necelou stovku. Výraznější pokles podílu i počtu osob nastal u věkové skupiny mladých lidí do 15 let, přesto je však podíl nejmladšího obyvatelstva v mikroregionu stále příznivější než v kraji i celé ČR. Oproti roku 1995 se počet obyvatel Cezavy mladších 15 let snížil k první čtvrtině roku 2001 o 352.

Tab. 4: Věková struktura obyvatelstva k 31.12.1995 a 1.3.2001

území	1995 v % (abs.)			2001 v % (abs.)		
	0–14 let	15-59 let	60 a více	0–14 let	15-59 let	60 a více
Cezava	19,2 (3794)	61,5 (12161)	19,3 (3808)	17,0 (3442)	63,7 (12901)	19,3 (3902)
okres Brno - venkov	19,1	62,0	18,9	16,8	64,1	19,1
Jihomoravský kraj	18,4	63,1	18,5	16,0	65,0	19,0
ČR	18,3	63,7	18,0	16,2	65,3	18,5

Pramen: Obce v číslech 1998 – okres Brno – venkov, Břeclav, Vyškov, ČSÚ, 1999, Okresy České republiky v roce 1995, ČSÚ 1996, Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2001, výpočty GaREP 2002

Nejméně příznivou věkovou strukturou obyvatelstva se na Cezavě vyznačují obce Sokolnice, Otmarov a Kobylnice (viz tabulka 5). Index stáří těchto obcí výrazněji překračuje hodnotu 100, tzn. že zde žije větší počet osob ve věku 60 a více let než mladých lidí do 15 let. Tato skutečnost neplatí pouze v obcích Otnice, Nesvačilka, Moutnice a především Měnín, kde při posledním sčítání lidu v roce 2001 převažoval podíl mladé složky obyvatelstva nad poproduktivní věkovou skupinou. Index stáří obyvatel za celý mikroregion Cezava je stále o něco příznivější než v okrese Brno – venkov, Jihomoravském kraji i České republice, a to zejména díky populační velikosti obcí a příznivým migračním poměrům (stěhování mladých rodin s dětmi).

Tab. 5: Věková struktura obyvatelstva obcí mikroregionu Cezava k 1.3.2001

obec	počet obyvatel	0 – 14 let (%)	15 – 59 let (%)	60 a více let (%)	index stáří ¹⁾
Blučina	2 012	17,0	63,9	19,1	112,0
Kobylnice	821	14,6	64,9	20,5	140,0
Měnín	1 673	19,7	65,9	14,4	73,0
Moutnice	1 096	19,0	62,6	18,4	97,1
Nesvačilka	338	19,8	61,2	18,9	95,5
Nikolčice	776	17,5	63,0	19,5	111,0
Otmarov	178	16,3	60,7	23,0	141,4
Otnice	1 390	17,8	65,0	17,3	97,2
Rajhradice	1 178	17,7	64,4	17,9	101,4
Sokolnice	1 751	15,6	59,6	24,7	158,0
Telnice	1 269	17,7	64,0	18,4	104,0
Těšany	1 132	16,3	66,3	17,5	107,6
Újezd u Brna	2 774	18,2	61,0	20,8	114,5
Žatčany	758	17,4	61,5	21,1	121,2
Židlochovice	3 099	14,1	66,6	19,3	137,4
celkem Cezava	20 245	17,0	63,7	19,3	113,4

1) podíl počtu obyvatel v kategoriích 60 a více let a 0 – 14 let (%)

Pramen: Předběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ, 2001, výpočty GaREP 2002

Mezi vybrané předpoklady rozvoje regionu se řadí i úroveň vzdělanosti obyvatelstva. Struktura obyvatelstva podle vzdělání byla na Cezavě při sčítání lidu v roce 1991 oproti okresní a zejména celorepublikové struktuře odlišná. Výraznější rozdíl oproti České republice byl zejména v podílu vysokoškoláků a středoškoláků (na druhé straně také osob se základním vzděláním či bez vzdělání), což je však velmi výrazně ovlivněno populační velikostí sídel a obcí v mikroregionu a vlastní existencí a dostupností školských zařízení. Z průběžných výsledků sčítání lidu, domů a bytů 2001, které Český statistický úřad publikuje v omezené podobě na svých webových stránkách, lze zjistit podíl osob s maturitním a vyšším vzděláním na počtu obyvatel starších 15 let. Tento byl v mikroregionu na hodnotě 27,3% (nárůst oproti roku 1991 o 5,8 procentního bodu) a pro srovnání v okrese Brno - venkov 33,7% (nárůst o 8,6 procentního bodu) a v ČR 37,2%. Uvedené hodnoty signalizují posun ve vzdělávacím procesu mladých lidí vůči vyspělým evropským zemím a jejich uvědomělost k “budování vlastní existence“. Svou roli zde samozřejmě hraje také věková struktura, když z počtu osob starších 15 let vypadávají předválečné “méně vzdělané“ ročníky. Přesto je nárůst podílu osob s maturitním a vyšším vzděláním poněkud nižší než by se dalo očekávat z celorepublikového trendu.

Tab. 6: Obyvatelstvo starší 15 let podle nejvyššího dosaženého vzdělání k 3.3.1991

území	obyvatelstvo podle vzdělání (%)			
	základní a bez vzdělání	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské
Cezava	38,8	39,7	17,1	4,4
okres Brno - venkov	35,8	39,1	20,1	5,0
ČR	34,5	35,4	22,9	7,2

Pramen: SLDB 1991, výpočty GaREP 2002

Pohyb obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva se promítá také do průběhu přirozené změny obyvatelstva. Celorepublikový trend poklesu porodnosti ve druhé polovině devadesátých let se projevil také na Cezavě. S výjimkou roku 1998 se přirozený přírůstek obyvatel pohybuje od roku 1996 v záporných hodnotách - za období let 1996 – 2000 ubylo v mikroregionu přirozenou měnou

207 obyvatel. Zcela opačná situace byla zjištěna u statistiky přistěhovaných a vystěhovaných – trvale kladné migrační saldo za sledovaných pět let činí 572 osob, celkový přírůstek se díky příznivým migračním poměrům dostal na 365 obyvatel. Přirozený i mechanický pohyb obyvatelstva v mikroregionu je však velmi významně ovlivněn lokalizací na počet lůžek velkého domova důchodců v Sokolnicích (kapacita 145 lůžek) a také menšího penzionu pro důchodce v Újezdu u Brna. Existence těchto sociálních zařízení (zejména DD v Sokolnicích) má větší vliv na úmrtnostní poměry než na migraci obyvatel – po odečtení zemřelých v Sokolnicích ve druhé polovině devadesátých let (nelze odlišit pouze počet zemřelých v domově důchodců) se úbytek obyvatel přirozenou měnou snížil na 51 osob, na druhé straně po odečtení přistěhovaných do Sokolnic je migrační saldo stále vysoce kladné (368 osob).

Tab. 7: Bilance pohybu obyvatelstva v mikroregionu Cezava v letech 1996 - 2000

rok	narození	zemřelí	přirozený přírůstek	přistěhováli	vystěhováli	migrační saldo	celkový přírůstek
	absolutně						
1996	169	248	-79	426	368	58	-21
1997	184	234	-50	442	312	130	80
1998	182	181	1	459	274	185	186
1999	184	191	-7	411	348	63	56
2000	177	249	-72	432	296	136	64
1996-2000	896	1 103	-207	2 170	1 598	572	365
relativně (na 1000 obyvatel středního stavu ročně)							
1996	8,5	12,5	-4,0	21,5	18,6	2,9	-1,1
1997	9,3	11,8	-2,5	22,3	15,7	6,6	4,0
1998	9,1	9,1	0,1	23,0	13,7	9,3	9,3
1999	9,2	9,5	-0,3	20,5	17,3	3,1	2,8
2000	8,8	12,4	-3,6	21,4	14,7	6,8	3,2
1996-2000	9,0	11,1	-2,1	21,7	16,0	5,7	3,7

Pramen: Obce v číslech 1998 – okres Brno – venkov, Břeclav a Vyškov, ČSÚ, 1999, Stav a pohyb obyvatel v obcích okresu Brno – venkov, Břeclav a Vyškov v roce 1999 a 2000, ČSÚ 2000, 2001, výpočty GaREP 2002

Z pohledu jednotlivých obcí mikroregionu mělo ve sledovaném období 1996 – 2000 mírně kladný přirozený přírůstek celkem 8 obcí, tedy více než polovina z celkového počtu – nejvíce Blučina (16 obyv.) a Rajhradice (15). Největší ztrátu obyvatel přirozenou měnou zaznamenaly – kromě výše zmiňovaných Sokolnic (156 osob) a Újezdu u Brna (38) - Židlochovice (36), Otnice (19) a Těšany (12). S výjimkou Židlochovic (-26 osob), Nesvačilky a Kobylnic vykázaly všechny obce Cezavy kladné migrační saldo – nejvíce “imigračně atraktivní“ (opět vyjma Sokolnic byly Rajhradice (76 osob), Újezd u Brna (74), Měnin (63) a Blučina (49), tedy populačně větší obce s výhodnou polohou vůči městu Brnu či dálničnímu tahu D2.

Tab. 8: Bilance pohybu obyvatelstva v letech 1996 - 2000

území	narození	zemřelí	přirozený přírůstek	přistěhováli	vystěhováli	migrační saldo	celkový přírůstek
	na 1000 obyvatel středního stavu ročně						
Cezava	9,0	11,1	-2,1	21,7	16,0	5,7	3,7
okres Brno - venkov	8,9	10,8	-1,9	15,4	10,4	5,0	3,1
Brněnský kraj	8,5	10,7	-2,2	9,8	8,6	1,2	-1,0
ČR	8,9	10,9	-2,0	1,1	0,1	1,0	-1,0

Pramen: Stav a pohyb obyvatel ČR za roky 1996 – 2000, ČSÚ 1997 - 2001, Obce v číslech 1998 – okres Brno – venkov, Břeclav a Vyškov, ČSÚ, 1999, výpočty GaREP 2002

Ve srovnání s vyššími územními celky (viz. tabulka 8) vykazuje mikroregion Cezava srovnatelné hodnoty přirozené reprodukce obyvatel. Výrazně lepší ukazatele, zejména vůči

kraji a republice (i když v absolutních číslech samozřejmě nesrovnatelné), má Cezava při hodnocení migračního salda i celkového přírůstku.

Obyvatelstvo a sídla mikroregionu Cezava, jejich rozmístění, populační vývoj a strukturu, lze objektivně charakterizovat v několika bodech:

- soustředěná struktura osídlení s vysokým počtem populačně velkých obcí
- obtížně definovatelná existence přirozeného funkčního mikroregionálního centra, vzhledem k populační velikosti všech obcí i blízkosti dominantního krajského města Brna
- z dlouhodobého pohledu ztráta obyvatel ve většině obcí, v devadesátých letech naopak významné populační přírůstky
- ve srovnání se sledovanými vyššími územními celky srovnatelná věková, ale horší vzdělanostní struktura obyvatelstva
- ve srovnání s vyššími územními celky srovnatelné ukazatele přirozeného pohybu obyvatelstva, příznivější hodnoty migračního salda

3. Doprava a dopravní obslužnost

Změny v ekonomickém systému České republiky se logicky odrazily i ve vývoji dopravy. Absolutní objem přepravených nákladů v důsledku ekonomické transformace po roce 1989 obecně klesl, **zvyšuje se však podíl silniční dopravy na přepravním výkonu**. Zřejmá je preference silniční nákladní dopravy a také v dopravě osobní dochází k nárůstu individuální automobilové dopravy, který je doprovázen poklesem zájmu o veřejnou hromadnou dopravu.

Obr. 1: Poloha mikroregionu Cezava v dopravní síti

Zdroj : Autoatlas Česká republika 1:100 000, Geodézie ČS, a.s., Geodezie Brno, a.s., 1996

Dopravní polohu mikroregionu Cezava můžeme charakterizovat jako velmi exponovanou. Pomineme-li bezprostřední kontakt severních partií mikroregionu na *mezinárodní letiště Brno-Tuřany*, můžeme uvést, že přímo přes jeho území prochází *dálnice D2* z Brna do Břeclavi a dále na Slovensko. Kromě toho severně od jeho hranic vede *dálnice D1* Praha – Brno – Vyškov a západně *rychlostní komunikace R52* z Brna do Pohořelic. Rovněž železniční tratě procházející mikroregionem a jeho blízkostí můžeme považovat za významné – přes Sokolnice prochází *trať č. 300* Brno – Vyškov – Přerov, západně od něho prochází *trať č. 250* Brno – Břeclav – Slovensko / Rakousko a severních

partii se dotýká i **trať č. 340 Brno – Slavkov u Brna – Bučovice – Veselí nad Moravou**. Všechny dráhy jsou elektrizované.

Mikroregion se navíc nachází v **bezprostředním zázemí Brna**, druhého největšího města České republiky, což exponovanost jeho dopravní polohy výrazně zesiluje. Výše zmíněné dopravní tepny proto mají vzhledem k Brnu jednoznačně radiální charakter.

Letiště

Specifikem mikroregionu je jeho prostorový kontakt s mezinárodním letišťem Brno-Tuřany. Přestože jde podle počtu přepravených osob o druhé největší letiště v ČR, jeho význam spočívá především v nepravidelné přepravě osob a v menší míře i nákladů. Pravidelná letecká vnitrostátní a tím spíše i mezinárodní doprava periodicky krachuje pro nedostatek cestujících, a to i přes snahu města Brna pravidelnou dopravu udržet. Brněnské letiště tak je dnes využíváno především pro charterové lety.

Blízkost letiště však nemusí přinášet pouze pozitivní efekty – letiště může být zdrojem nepříjemných hlukových emisí. Tento jev se projevuje především v obci Kobylnice.

Železniční síť

Mikroregion Cezava je položen ve výšce mezi železničními tratěmi, které patří k významným drážním komunikacím České republiky. Ač se železniční stanice nachází bezprostředně pouze v Sokolnicích, nelze tuto část dopravní infrastruktury pominout.

Zejména **dráha č. 250 Brno – Břeclav – Rakousko (Viedeň) / Slovensko (Bratislava)**, která prochází západně od mikroregionu (nejblíže k obcím Rajhradice – zastávka Rajhrad, a Židlochovice – stanice Hrušovany u Brna), má význam v celoevropském dopravním systému. Je totiž součástí tzv. „českého“ koridoru č. I (ten spojuje přes území ČR přes města Děčín, Ústí nad Labem, Praha, Pardubice, Česká Třebová, Brno a Břeclav Německo s Rakouskem) a zároveň je zařazena do železniční části panevropského multimodálního koridoru č. IV (trasa Norimberk / Berlín – Praha – Budapešť – Istanbul). Dvoukolejná, elektrizovaná trať č. 250, která byla usnesením vlády ČR č. 766 z 20. prosince 1995 zařazena do kategorie celostátních drah, prošla v nedávné době zásadní rekonstrukcí a modernizací, jejímž výsledkem je kromě jiného i zkvalitnění a zrychlení dopravy – umožňuje dnes v celém úseku z Modřic až do Břeclavi jízdu traťovou rychlostí 160 km/h.

Přes obce Sokolnice a Újezd u Brna prochází železniční **trať č. 300 Brno – Vyškov – Přerov**. Dráha má význam jako spojnice severního (Praha – Olomouc – Ostrava) a jižního hlavního tahu (Plzeň – České Budějovice – Havlíčkův Brod – Brno – Břeclav) a také jako spojnice Brna a Ostravy. Výše uvedeným usnesením vlády byla zařazena do kategorie celostátních drah. Trať je jednokolejná, v druhé polovině devadesátých let byl v souvislosti s elektrizací alespoň částečně optimalizován i její technický stav. Důležitost trati vzrostla po rozpadu československé federace v roce 1993, v jehož důsledku poklesl význam do té doby preferovaných spojení ve směru západ – východ (Praha – Bratislava; Praha – Žilina - Košice) a naopak byla akcentována váha relací Brno - Olomouc, Brno - Ostrava a podobně.

Severně od mikroregionu je vedena **trať č. 340 Brno – Slavkov u Brna – Bučovice – Kyjov – Veselí nad Moravou**. Také tato dvoukolejná částečně elektrizovaná trať (v úseku Brno – Blažovice) patří mezi celostátní dráhy. Trať se nejvíce přibližuje katastru obce Kobylnice (zastávka Ponětovice, respektive stanice Šlapanice). Za první republiky byla trať součástí zamýšleného hlavního tahu (někdy nazývaného „středoslovenská transverzála“) Brno – Veselí nad Moravou – Zvolen – Banská Bystrica – Košice, což byl také důvod k jejímu zdvoukolejnění. Po rozpadu československé federace v roce 1993 důležitost trati výrazně klesla.

Silniční síť

Přes území mikroregionu Cezava prochází **dálnice D2** z Brna do Břeclavi a dále na Slovensko. Tato dálnice tvoří silniční komponentu panevropského multimodálního koridoru IV. vymezeného v trase Berlín – Praha – Budapešť s pobočnou větví z Norimberka do Prahy. V souvislosti s průchodem dálnice je klíčová poloha dálničních křižovatek – pro obsluhu území mikroregionu Cezava lze využít zejména sjezdy v Chrlčicích a v Blučině, menší význam má i sjezd Hustopeče (dostupnost Nikolčic).

Severně od hranic mikroregionu vede **dálnice D1** Praha – Brno – Vyškov (kontakt s mikroregionem zajišťují sjezdy Holubice, Brno-Slatina, Brno-jih) a západně **rychlostní komunikace R52** z Brna do Pohořelic s požadovaným prodloužením až do Mikulova na hranice s Rakouskem (ze sjezdu Rajhrad jsou snadno dostupné zejména Rajhradice a Židlochovice). Tyto dvě komunikace dálničního typu spolu dohromady tvoří silniční složku panevropského multimodálního koridoru č. VI., který je veden z Polska z Katovic přes Ostravu, Přerov a Brno do Bratislavy a Vídně.

Také další významné dopravní linie mikroregionu tvořené **silnicemi druhých tříd** mají vzhledem k Brnu především radiální charakter. Patří k nim následující silnice –

- **č. II/380** – Brno – **Telnice** – **Moutnice** – **Těšany** – Klobouky u Brna – Hodonín. Tato komunikace byla mezi silnice druhé třídy převedena teprve v roce 1997, do té doby byla evidována pod č. I/51 mezi silnicemi prvních tříd. Jedná se o nejvýznamnější silniční radiálu procházející územím mikroregionu (samozřejmě mimo dálnici D2),
- **č. II/381** – Pohořelice – **Nikolčice** – křižovatka s č. II/380 u Klobouk u Brna – Žarošice (křižovatka s č. I/54). Také tato komunikace byla mezi silnice druhé třídy převedena teprve v roce 1997, předtím byla označena č. I/54 – v roce 1997 však byla silnice tohoto čísla ze Žarošic odkloněna do Slavkova u Brna. Jedná se o jednu ze dvou tangent (vzhledem k Brnu) procházejících mikroregionem,
- **č. II/416** – Pohořelice – exit Pohořelice-sever (R52) – **Židlochovice** – **Blučina** – **exit Blučina (D2)** – **Měnín** – **Žatčany** – **Újezd u Brna** – Křenovice (- Slavkov u Brna). Druhá silniční tangenta procházející mikroregionem, tvoří osu mikroregionu ve směru jihozápad – severovýchod,
- **č. II/417** – Brno – **Kobylnice** – Křenovice – Slavkov u Brna,
- **č. II/418** – **Sokolnice** – **Újezd u Brna** – **Otnice** - Krumvíř,
- **č. II/420** – **Nikolčice** – Hustopeče – Dolní Věstonice – křižovatka se silnicí č. I/52,
- **č. II/425** – exit Rajhrad (R52) – **Židlochovice** – Hustopeče – Podivín – křižovatka se silnicí č. I/55 u Břeclavi.

Zbývající území mikroregionu je obsluhováno **silnicemi** nejvýše **třetí třídy**. Ty jsou však mnohdy ve špatném technickém stavu, jehož příčinou je zanedbaná údržba vlivem přetrvávajícího nedostatku finančních prostředků.

Záměry do budoucna

Snahy o optimalizaci dopravní sítě na území mikroregionu Cezava úzce souvisí s jeho polohou v bezprostředním zázemí brněnské aglomerace. V Programu rozvoje Jihomoravského kraje jsou zmíněny následující záměry -

- **Silniční doprava** -

- z důvodu rozvoje převážně obchodních aktivit (viz např. areály Carrefour, Shopping Park, Olympia) došlo do jisté míry k přeměně dálničních tahů, které je spojují s Brnem, v obslužné městské komunikace, které již kapacitně nepostačují rostoucímu provozu. Proto se diskutuje o možnosti vybudovat tzv. **jihozápadní tangentu (jakýsi jižní dálniční obchvat města Brna)**, která by propojovala dálnici D1, rychlostní komunikaci R52 a dálnici D2. Její vedení je uvažováno zhruba v trase Troubsko (D1) –

- Rajhrad (případně Modřice, R52) – Blučina (D2), přesná specifikace však zatím není provedena;
- paralelu představuje tzv. **jihovýchodní tangenta**, která by spojovala dálnici D2 a D1 (směr Vyškov). Její trasa, jež již byla v přípravných studiích vytyčena, povede z nové dálniční křižovatky postavené na dálnici D2 jižně od nákupního centra Olympia územím jižně od Šlapanic a na D1 se bude napojovat na křižovatce Holubice;
 - uvažována je i výstavba tzv. **regionálního polookruhu**, tj. kvalitní tangenciální komunikace, která by v maximální variantě propojovala města Kuřim, Rosice, Ivančice a Dolní Kounice a končila by na rychlostní komunikaci R52 (sjezd Bratčice), přesná specifikace však zatím není provedena;
 - v Programu rozvoje Jihomoravského kraje je dále obsažena zmínka o nutnosti zlepšit technický stav silnice **č. II/380** z Brna přes území mikroregionu Cezava do Hodonína, bližší specifikace však v daném dokumentu chybí.
- **Drážní doprava** –
- zmínka o potřebě urychleného **dobudování tranzitního železničního koridoru** Německo - Děčín – Praha – Česká Třebová – Brno – Břeclav – Slovensko / Rakousko (v českém značení koridor č. I, v evropském jde o součást tahu č. IV.) – modernizace traťového úseku Brno – Břeclav však již byla dokončena, v současnosti umožňuje klasickým vlakovým soupravám dosahovat rychlost 160 km/h;
 - také trasy předpokládaných **vysokorychlostních tratí**, které jsou uvažovány ve směrech Praha – Brno – Vídeň s odbočkou z Brna do Ostravy, se jen těžko vyhnou území mikroregionu Cezava;
 - výhledově je uvažováno o znovuoobnovení železniční dopravy v úseku Hrušovany u Brna – Židlochovice, v současnosti se rozeběhly práce na přípravě studie „Rekonstrukce a elektrizace železniční tratě Hrušovany u Brna – Židlochovice“ (obnovená trať by sloužila pro osobní dopravu v rámci integrovaného dopravního systému pro spojení Židlochovice – Hrušovany u Brna – Brno).
- **Letecká doprava** – území mikroregionu Cezava by se patrně svými důsledky (především zvýšením hlukové hladiny) dotklo i zamýšlené rozšiřování kapacit **letiště Brno-Tuřany**.

Sčítání dopravy

V roce 2000 bylo provedeno zatím poslední **sčítání dopravy** na dálniční a silniční síti České republiky organizované Ředitelstvím silnic a dálnic ČR. Považujeme za nutné zmínit se alespoň o základních tendencích, které z tohoto šetření vyplynuly. Intenzity provozu v devadesátých letech stouply velmi výrazně – např. mezi lety 1990 a 1995 se uvádí celkový republikový nárůst o 20%. Přírůstky jsou přitom výrazně odstupňovány podle důležitosti a kategorie jednotlivých komunikací – za zmiňované období (1990 – 1995) stoupla intenzita provozu na dálnicích o 33%, zatímco na silnicích třetích tříd „jen“ o 10% (vyhodnocení změn za období 1995 – 2000 dosud není k dispozici). Mění se také skladba dopravního proudu - klesá podíl těžkých vozidel a roste podíl vozidel osobních.

Nejzatíženější silniční úseky v mikroregionu v roce 2000 uvádí tab. 9.

Veřejná doprava

V průběhu 90. let výrazně vzrostla intenzita individuální automobilové dopravy a naopak poklesl počet cestujících ve veřejné dopravě. Protože vybrané jízdné nepokrývá provozní náklady, **je pro zajištění dopravní obsluhy území nutná účast veřejných rozpočtů.**

Tab. 9: Nejzatíženější úseky silniční sítě mikroregionu Cezava (s provozem více než 3000 automobilů za 24 hodin)

Číslo úseku	Číslo silnice	Úsek	Počet všech motorových vozidel za 24 hod
6-8710	D2	exit Chrlice – exit Blučina	15 937
6-8720	D2	exit Blučina – exit Hustopeče	12 966
6-2370	II/380	Tuřany – křižovatka s II/418 (u Sokolnic)	8 735
6-0220	II/452	Židlochovice – exit Rajhrad (křižovatka s R52)	6 552
6-2360	II/380	křižovatka s II/418 (u Sokolnic) – křižovatka s II/416 (u Žatčan)	5 308
6-2490	II/416	Židlochovice – Blučina	5 276
6-0238	II/425	Židlochovice – Nosislav	4 943
6-2340	II/380	Moutnice – Borkovany	3 902
6-4550	II/418	křižovatka s II/418 (u Sokolnic) – Újezd u Brna	3 432
6-2350	II/380	křižovatka s II/416 (u Žatčan) - Moutnice	3 400

Pramen: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2000, Kraj Jihomoravský, MO ČR / HÚVG, 2001

Otázka výše finančních prostředků, které směřují do veřejné dopravy je zcela zásadní. V současnosti je podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, **základní dopravní obslužnost** (dále ZDO) chápána jako stav, kdy je zajištěna doprava do zaměstnání, do škol, do úřadů a do zdravotnických zařízení, a to včetně cest zpět (o konkrétním naplnění tohoto stavu však rozhodují jednotlivé okresní úřady samostatně s přihlédnutím k výši dostupných finančních prostředků, jednotná metodika neexistuje). Vyšší rozsah dopravy je možno sjednat formou tzv. **ostatní dopravní obslužnosti** (ODO). V obou případech je možné obdobným způsobem uplatnit i závazek veřejné služby, a to tehdy není-li zavedený spoj ziskový. Rozdíl spočívá v tom, že zatímco v případě ZDO je prostřednictvím účelově vázané dotace přes rozpočty příslušných okresních úřadů plátcem prokazatelné ztráty stát, v případě ODO ji hradí dotčené obce.

V souvislosti s územně správní reformou probíhá řada změn, které se dotknou i kompetencí a financování v oblasti veřejné dopravy – **od roku 2003 by rozsah základní dopravní obslužnosti měl být stanovován kraji**. Pokud jde o financování, bude jednak tak jako dnes užívána dotace ze státního rozpočtu a jednak bude v rámci samostatné působnosti možný příspěvek z rozpočtu kraje. Zásadní změnou, která se k uvedenému datu připravuje, je uplatnění téhož principu i v železniční dopravě. Jak se nově zaváděný způsob, v jehož rámci bude kraj oprávněn do jisté míry ovlivňovat výslednou podobu autobusových i železničních jízdních řádů současně, osvědčí v praxi, není možné dopředu přesně odhadovat. Zůstává ale naděje, že regulací obou dopravních oborů z jednoho místa by mohla být konečně odstraněna jejich vzájemná konkurence. Výsledkem by mohly být provázané jízdní řády s odstraněním dnes velmi častých souběžných jízd vlaků a autobusů ve stejný čas po stejné trase, což by mohlo usnadnit postupné zavádění **integrovaných dopravních systémů**. Jinými slovy : přestože je veřejná doprava zajišťována různými dopravními systémy a dopravci (železnice, autobusy), je nutné na ni **pohlížet jako na jednotný systém** – minimálně pro zabezpečení účelnosti vynakládaných prostředků.

Úroveň plošné dopravní obsluhy veřejnou dopravou se liší podle konkrétní situace v území. Podstatný vliv má především postavení obce v sídelním systému (počet obyvatel) a její poloha v dopravní síti (centrální, periferní). Významným faktorem rozvoje sítí veřejné dopravy je též koncentrace pracovních míst a s tím související dojíždka do zaměstnání.

V podmínkách mikroregionu Cezava **zabezpečuje plošnou dopravní obslužnost autobusová a železniční doprava.**

Charakter dopravní obslužnosti zajišťované linkovou autobusovou dopravou odpovídá popsaným obecným tendencím. Faktorem, který působí na území celého mikroregionu, je blízkost města Brna, které je dominantním dojížděkovým centrem, ať už budeme sledovat dojížděku za prací, za službami, za vzděláním, za zdravotnictvím, za nákupy aj. Patrné je to nejlépe v obcích, které leží na radiálních silničních komunikacích – za zmínku stojí např. Těšany, Moutnice, Telnice, Sokolnice (radiála č. II/380), Židlochovice (radiála č. II/425 s kombinací s R52) a Újezd u Brna a Otnice (radiála č. II/418). Zmíněné obce jsou na dané relaci obslужeny velmi dobře, a to včetně víkendových dnů. Ostatní obce jsou na tom o něco hůře, ovšem ve srovnání s jinými mikroregiony a obcemi ležícími mimo aglomerační areál města Brna je i jejich situace výrazně nadprůměrná (i zde včetně víkendů). Poněkud horší situace panuje jen v obcích ležících mimo hlavní komunikační tahy (Nesvačilka), respektive ve větší vzdálenosti od Brna (Nikolčice).

Specifickým způsobem je zajišťována dopravní obslužnost v obcích Rajhradice a Otmarov, do nichž kromě příměstských autobusových linek zajíždí i linky č. 59 a 63 **brněnské městské hromadné dopravy**. Frekvence jejich odjezdů (zvláště v případě Otmarova) není příliš velká, přesto jde o jistou nadstavbovou kvalitu, která přináší např. možnost jízdy na jednotnou jízdenku bez nutnosti přestupu mezi příměstskou a městskou dopravou. V podstatě jde o zárodek integrovaného dopravního systému.

Řada obcí mikroregionu – jmenovitě Blučina, Měnín, Moutnice, Nesvačilka, Nikolčice, Otmarov, Rajhradice, Těšany a Žatčany – je také více nebo méně intenzivně provázána s mikroregionálním městským centrem – **s Židlochovicemi**. Zde už není spojení tak frekventované jako v případě Brna, rozdíly jsou patrné zejména o víkendech (tehdy jsou Židlochovice dostupné pouze z Blučiny, Nikolčic a Rajhradic).

Řada obcí je také díky poloze na radiální komunikaci č. II/380 Brno – Hodonín spojena **s Klobouky u Brna**. V menší míře je zajištěno spojení **do Slavkova u Brna** (pouze v pracovní dny z obcí Otnice, Sokolnice a Újezd u Brna) a **do Šlapanic** (pouze obec Kobylnice).

Bližší informace o vedení autobusových linek a o počtech spojů v jednotlivých relacích přináší tab. 10 a 11.

Okrajový význam pro mikroregion Cezava má v oblasti bezprostředního zajištění dopravní obsluhy železniční doprava (tento úhel pohledu je odlišný od hodnocení dopravní polohy v rámci železniční sítě – viz výše). Stanice či zastávka je lokalizována pouze v Sokolnicích a v Újezdu u Brna, spojení je možné do Brna a do Vyškova. Podrobnosti o počtech jezdících vlaků viz v tab.12.

Jak vidí jednotlivé obce úroveň dopravní obslužnosti a jaké mají požadavky, ukazuje tab. 13.

Shrnutí

Situaci v dopravě a dopravní obslužnosti lze v mikroregionu Cezava shrnout formou následujících tezí –

- dopravně velmi exponovaná poloha mikroregionu – letiště Brno-Tuřany, průjezd dálnice D2, kontakt s dálnicí D1 a rychlostní komunikací R52, kontakt se železniční tratí č. 250 Brno – Břeclav (součást I. českého železničního koridoru a IV. panevropského multimodálního koridoru), průchod trati č. 300 Brno – Přerov, kontakt s tratí č. 340 Brno – Veselí nad Moravou;
- záměry budoucího rozvoje dopravní sítě – jihozápadní tangenta, regionální polookruh, silnice č. II/380, vysokorychlostní trať a některé další;
- zhoršující se stav silnic II. a III.tříd na území mikroregionu;

- velmi kvalitně zajištěná dopravní obslužnost linkovou autobusovou dopravou v případě dojížděky do Brna (včetně sobot a nedělí), brněnská městská hromadná doprava zajíždí také do Rajhradic a Otmarova;
- standardně zajištěné spojení autobusovou dopravou se Židlochovicemi a Klobouky u Brna;
- do budoucna se jeví jako perspektivní integrace příměstské a městské hromadné dopravy vytvoření integrovaného dopravního systému.

Tab. 10: Přehled autobusových linek zajišťujících dopravní obslužnost území mikroregionu Cezava

DÁLKOVÉ A REGIONÁLNÍ LINKY			
Číslo	Název linky	Dopravce	Zastávky v obcích mikroregionu
740 200	Břeclav-Brno-Praha	BORS Břeclav a.s.	Židlochovice
750 320	Veselí nad Moravou-Strážnice-Hodonín-Čejč-Krumvív-Brno	ČSAD Hodonín a.s.	Moutnice, Sokolnice, Telnice, Těšany
750 350	Hodonín-Čejč-Krumvív-Brno	ČSAD Hodonín a.s.	Moutnice, Sokolnice, Telnice, Těšany
MÍSTNÍ LINKY			
Číslo	Název linky	Dopravce	Zastávky v obcích mikroregionu
720 125	Brno-Podolí/Šlapanice-Prácheň-Blažovice	ČSAD Brno-město, a.s.	Kobylnice
720 130	Brno-Sokolnice-Prácheň, Mohyla míru-Prácheň/Dambovice-Násedlovice	ČSAD Brno-město, a.s.	Otnice, Sokolnice
720 140	Brno-Těšany-Šitbořice-Boleradice/Klobouky-Krumvív	ČSAD Brno-město, a.s.	Měnin, Moutnice, Sokolnice, Telnice, Těšany
720 145	Brno-Těšany-Borkovany-Klobouky-Krumvív	ČSAD Brno-město, a.s.	Měnin, Nesvačilka, Sokolnice, Telnice, Těšany, Žatčany
720 160	Brno-Židlochovice-Šitbořice	ČSAD Brno-město, a.s.	Blučina, Nikolčice, Rajhradice, Židlochovice
720 165	Brno-Blučina-Židlochovice-Šitbořice-Boleradice	ČSAD Brno-město, a.s.	Blučina, Nikolčice, Rajhradice, Židlochovice
730 420	Otmarov-Hrušovany u Brna-Židlochovice-Těšany	ADOSA a.s., Židlochovice	Blučina, Měnin, Moutnice, Nesvačilka, Otmarov, Těšany, Židlochovice
730 430	Hrušovany u Brna-Židlochovice-Šitbořice-Horní Bojanovice	ADOSA a.s., Židlochovice	Nikolčice, Židlochovice
730 500	Prácheň-Židlochovice-Brno	ADOSA a.s., Židlochovice	Židlochovice
730 510	Vojkovic-Židlochovice-Blučina/Měnin/Prácheň-Židlochovice	Autodoprava Oldřich Němec, Židlochovice	Blučina, Měnin, Židlochovice
730 630	Židlochovice-Blučina-Rajhradice-Brno	ČSAD Brno-město, a.s.	Blučina, Rajhradice, Židlochovice
730 650	Těšany-Žatčany-Otmarov-Telnice-Brno	ČSAD Brno-město, a.s.	Měnin, Nesvačilka, Otmarov, Sokolnice, Telnice, Těšany, Žatčany
740 410	Hustopeče-Brno	BORS Břeclav a.s.	Židlochovice
740 415	Klobouky-Moutnice-Brno	BORS Břeclav a.s.	Měnin, Moutnice, Nesvačilka, Sokolnice, Telnice, Těšany, Žatčany
740 417	Velké Hostěrádky-Brno	BORS Břeclav a.s.	Otnice, Sokolnice, Telnice
740 425	Kobylnice-Brumovice-Boleradice-Šitbořice-Moutnice-Brno	BORS Břeclav a.s.	Měnin, Moutnice, Nesvačilka, Sokolnice, Telnice, Těšany, Žatčany
750 600	Dambovice-Brno	BORS Břeclav a.s.	Otnice, Sokolnice, Telnice
810 080	Slavkov u Brna-Otnice-Bošovice	ČSAD Vyškov a.s.	Otnice
810 081	Slavkov u Brna-Sokolnice	ČSAD Vyškov a.s.	Sokolnice, Újezd u Brna
810 090	Lovčičky-Otnice-Milešovice-Brno	ČSAD Vyškov a.s.	Otnice, Sokolnice
810 100	Slavkov u Brna-Brno	ČSAD Vyškov a.s.	Otnice, Sokolnice
810 130	Vážany nad Litavou-Brno	ČSAD Vyškov a.s.	Sokolnice
810 310	Slavkov u Brna-Křenovice-Prácheň-Kobylnice-Šlapanice-Slatina-Brno	Pavézka Zdeněk, Prácheň	Kobylnice
LINKY MĚSTSKÉ HROMADNÉ DOPRAVY			
Číslo	Název linky	Dopravce	Zastávky v obcích mikroregionu
59	Otmarov-Rajhradice-Brno, Komárov	Dopravní podnik města Brna, a.s.	Otmarov, Rajhradice
63	Otmarov-Rajhradice-Brno, Chřlčice-Brno, Úzká	Dopravní podnik města Brna, a.s.	Otmarov, Rajhradice

 Zdroj : <http://www.jizdnirady.cz>; <http://www.mdcr.cz>

Tab. 11: Počty přímých autobusových spojů z obcí mikroregionu Cezava do Brna, Židlochovic, Slavkova, Klobouků a Šlapanic v rámci jízdního řádu 2001/2002

	Počty přímých autobusových spojů z obcí mikroregionu														
	v pracovní dny					v sobotu					v neděli				
	do Brna	do Židlochovic	do Slavkova	do Klobouků !!)	do Šlapanic	do Brna	do Židlochovic	do Slavkova	do Klobouků !!)	do Šlapanic	do Brna	do Židlochovic	do Slavkova	do Klobouků !!)	do Šlapanic
Blučina	14	17	.	.	.	6	6	.	.	.	6	6	.	.	.
Kobylnice	11	.	.	.	19	4
Měnin !)	12	5	.	1	.	4	.	.	4	.	4	.	.	3	.
Moutnice	55	5	.	14	.	15	.	.	4	.	15	.	.	6	.
Nesvačilka	11	5	.	8	.	3	2	.	.	1	.
Nikolčice	8	12	.	.	.	6	6	.	.	.	6	6	.	.	.
Otmarov (včetně obsluhy MHD)	8	2
Otnice	31	.	6	.	.	8	8
Rajhradice (včet. obsluhy MHD)	38	11	.	.	.	15	6	.	.	.	15	6	.	.	.
Sokolnice*)	45	.	3	.	.	8	8
Telnice	78	.	.	16	.	16	.	.	4	.	21	.	.	6	.
Těšany	58	5	.	17	.	15	.	.	4	.	15	.	.	6	.
Újezd u Brna	43	.	7	.	.	8	8
Žatčany**)	12	4	.	8	.	3	2	.	.	1	.
Židlochovice	43	x	.	.	.	9	x	.	.	.	12	x	.	.	.

*) uvedeny odjezdy ze zastávky Sokolnice, obec.úřad

***) uvedeny odjezdy ze zastávky Žatčany, u mlýna

!) uvedeny odjezdy ze zastávky Měnin, obch.středisko

!!) uvedeny jen spoje, které jedou na zastávku Klobouky, nám.

Pramen : <http://www.jizdnirady.cz>; <http://www.mdcz.cz>

Tab. 12: Počty vlakových spojů ze Sokolnic do Brna a Vyškova v rámci jízdního řádu 2001/2002

	Počty vlakových spojů z obcí mikroregionu Cezava					
	v pracovní dny		v sobotu		v neděli	
	do Brna	do Vyškova	do Brna	do Vyškova	do Brna	do Vyškova
Sokolnice	11	10 *)	9	7 *)	8	8 *)
Újezd u Brna	11	10 *)	9	7 *)	8	8 *)

**) z toho jednou s přestupem v Rousínově

Zdroj : Jízdní řád ČD 2001/2002

Tab. 13: Spokojenost s úrovní veřejné dopravy dle vyjádření jednotlivých obcí

Obec	Podíl výdajů na dopravní obsluhu z rozpočtu obce	Názor obce, zda současný stav dopravní obsluhy vyhovuje	Jaké spojení obec postrádá
Blučina	0,8% (100 000 Kč)	ano	
Kobylnice	0,5% (30 000,- Kč)	ne	
Měnin	.	ano	nevyhovující obsluha místní části Jalovisko
Moutnice	obec nepřispívá	ano	Sokolnice (stavební úřad)
Nesvačilka	obec nepřispívá	ne	Židlochovice (POÚ, poliklinika, katastrální úřad)
Nikolčice	obec nepřispívá	ano	
Otmarov	9% (80 000,- Kč)	ano	Rajhrad (8-12 hod – lékař, staveb. úřad, matřička, hřbitov, obchody, přestup na Brno)
Otnice	1,5% (120 000,- Kč)	ne	
Rajhradice	6,0% (400 000,- Kč)	ano	
Sokolnice	obec nepřispívá	částečně (do Brna) ano	Šlapanice (2 – 3 spoje denně - sídlo POÚ II. a od 1.1.2003 i III. stupně), Židlochovice (2 – 3 spoje denně - katastrální úřad)
Telnice	obec nepřispívá	ne	Šlapanice (dopoledne - POÚ, pohotovost), Židlochovice (dopoledne - katastrální úřad), Brno (sobota, neděle – zaměstnání)
Těšany	obec nepřispívá	ano	Židlochovice (6 – 17 hod – poliklinika, úřady), Újezd u Brna, Sokolnice (6 – 17 hod – zaměstnání, koupaliště)
Újezd u Brna	obec nepřispívá	ano	Šlapanice (sídl. POÚ II. a od 1.1.2003 i III. stupně)
Žatčany	obec nepřispívá	ano	Újezd u Brna (kolem 10 hod – lékař)
Židlochovice	obec nepřispívá	ne	

Zdroj : Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

4. Technická infrastruktura a územně plánovací dokumentace

Vybavenost technickou infrastrukturou je jednou ze základních charakteristik daného území. Určuje nejen kvalitu bydlení obyvatel, ale především potenciálním investorům podává informaci o tom, jak jednoduché či naopak složité bude napojení nové podnikatelské investice na rozvody elektřiny, plynu, zdroj pitné a užitkové vody a kanalizaci. Rozšíření jednotlivých sítí je rozdílné a závisí na mnoha faktorech. K důležitým patří např. poloha území vzhledem k páteřní infrastruktuře a velikost odběru či rozsah služby.

Zdrojem informací o stavu a kvalitě technické infrastruktury na území mikroregionu Cezava bylo především dotazníkové šetření v obcích mikroregionu. Souhrnný přehled o aktuálním stavu technické infrastruktury v obcích mikroregionu přináší tab. 14.

V oblasti zásobování **elektrickou energií** jsou obce sledovaného mikroregionu vybaveny standardně. S výjimkou obcí Sokolnice a Telnice (nevyhovuje technický stav vedení) a Žatčany (nevyhovuje kapacita ani technický stav vedení) by stav rozvodné sítě elektrické energie neměl tvořit bariéru rozvoje budoucích aktivit. Od roku 2000, kdy vznikl „Strategický rozvojový plán mikroregionu Dolní Poltaví na léta 2000 – 2006“, došlo ke zlepšení situace v obcích Kobylnice, Těšany a Židlochovice.

Situaci v **zásobování plynem** lze v mikroregionu Cezava označit za velmi dobrou, a to vzhledem ke skutečnosti, že plyn je v současnosti zaveden do všech jeho členských obcí (v roce 2000 nebyl plyn ještě zaveden v Nesvačilce).

Pokrytí mikroregionu pevnými **telefonními linkami** je na standardní úrovni. Na nedostatečný počet pevných telefonních stanic upozornila v obecním dotazníku pouze obec Těšany, čekací doby na zřízení telefonní přípojky problémem nejsou. Pokrytí signálem mobilních telefonů je v mikroregionu Cezava bezproblémové.

Zásobování vodou a odkanalizování představují jednu z limitujících oblastí technické infrastruktury, která v případě nevyhovujícího stavu již ve fázi územního rozhodování může zabránit realizaci podnikatelského záměru v daném území.

Situace v **zásobení kvalitní pitnou vodou** je ve sledovaném mikroregionu dobrá, na skupinové nebo místní vodovody (většinou ve správě obce) jsou kromě Otmarova napojeny všechny ostatní obce. Kvalita dodávané vody ve všech obcích vybavených vodovodem vyhovuje parametrům pro pitnou vodu stanoveným v ČSN, v Kobylnicích, Moutnicích, Nesvačilce a Žatčanech splňuje dokonce ještě náročnější parametry a je vhodná i pro kojence. V Kobylnicích, Nikolčicích, Rajhradcích, Telnici a Újezdu u Brna jsou zdrojem vody částečně i vlastní studny. Kapacita vybudované vodovodní sítě obecně vyhovuje, technický stav vodovodu neodpovídá v Těšanech. Od roku 2000 byl vodovod vybudován v Rajhradcích, Telnici, Těšanech a Žatčanech.

Horší situace panuje v mikroregionu Cezava v **odkanalizování** obcí. Čistírna odpadních vod (ČOV) je v provozu pouze v Měnině, Sokolnicích (zde se však jedná pouze o malou ČOV pro 300 ekvivalentních obyvatel), Telnici, Újezdě u Brna, Blučině a v Židlochovicích. „Zanedbanost“ této problematiky je bohužel srovnatelná s ostatními regiony republiky, neboť jí v minulosti nebyla věnována náležitá pozornost.

Tab. 14: Stav technické infrastruktury v obcích mikroregionu Cezava

Název obce	Elektrina	Plyn	Vyhovuje způsob likvidace TKO	Kanalizace	ČOV	Voda		
						zdroj	vodovod-stav	kvalita
Blučina	●	●	ano	●	●	●	●	☐
Kobylnice	●	●	ano			●▲	●	☐
Měnin	●	●	ano	●	●	●	●	☐
Moutnice	●	●	ano			●	●	☐
Nesvačilka	●	●	ano			●	●	☐
Nikolčice	●	●	ano			●▲	●	☐
Otmarov	●	●	ano			●		☐
Otnice	●	●	ano	●		●	●	☐
Rajhradice	●	●	ano			●▲	●	☐
Sokolnice	⊗	●	ano	●**)	●**)	●	●	☐
Telnice	⊗	●	ano	●	●!)	●▲	●	☐
Těšany	●*)	●	ano			●	○	☐
Újezd u Brna	●	●	ano	●	●	●▲	●	☐
Žatčany	⊗	●	ano			●	●	☐
Židlochovice	●	●	ano	●	●	●	●	☐

*) Těšany - v dotazníku nebyla uvedena informace o kapacitě elektrického vedení

***) Sokolnice - na kanalizaci je napojena pouze malá část obce (39 bytů), v obci se nachází pouze malá ČOV pro 300 ekvivalentních obyvatel

!) Telnice – odpadní voda z Nádražní čtvrti není čištěna

Vysvětlivky :

- - stav elektrické sítě vyhovuje
- ⊗ - nutná rekonstrukce el. sítě
- - v obci plyn zaveden
- - plán plynofikace
- - napojení na splašk. kanalizaci
- - ČOV
- ▲ - zdroj: studny
- - zdroj: vodovod
- - vodovod: technický stav a kapacita sítě vyhovuje
- - vodovod: technický stav nebo kapacita sítě nevyhovuje
- ☐ - kvalita vody splňuje ČSN
- ⊗ - kvalita vody nespĺňuje ČSN

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP spol. s r.o., 2002

Situaci je možné hodnotit poměrně kriticky, protože mezi obce, které nejsou danou technickou infrastrukturou vybaveny, patří i populačně větší Otnice (k 1.1.2001 1 389 obyvatel), Rajhradice (1 174 obyvatel) a Moutnice (1 104 obyvatel). Evropská unie sice požaduje výstavbu ČOV prioritně v obcích, které mají více než 2000 ekvivalentních obyvatel, nicméně ani v ostatních jmenovaných obcích nelze otázku podceňovat a bude potřebné ji v budoucnu řešit. Neuspokojivou situaci v nakládání s odpadními vodami si jednotlivé obce mikroregionu plně uvědomují a samy ji označují za nejoblávější místo mikroregionu, nemají však dostatečné zdroje na nutné spolufinancování těchto investičně značně náročných akcí.

K důležitým záležitostem patří nakládání s **komunálním odpadem**. Jeho svoz zajišťuje v mikroregionu několik firem – nejčastěji byla v obecním dotazníku uvedena firma SELIO, s.r.o. Blansko, kromě ní se vyskytují např. společnosti SATESO Šlapanice, A.S.A., s.r.o. Brno, HANTÁLY a.s. a RESPONO, a.s. Vyškov. Třídění odpadů alespoň do úrovně sklo, plast je zajišťováno ve všech obcích, nejlépe je systém rozpracován v Židlochovicích, kde se kromě skla a plastu zvláště odkládá i nebezpečný odpad, železný šrot, papír, monočlánky a léky. Všem obcím stávající způsob likvidace komunálního odpadu vyhovuje.

Důležitou, avšak někdy opomíjenou, se stává otázka **dostupnosti a šíření informací prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. V tomto směru prochází nejbouřlivějším rozvojem síť internet, jejíž výhodou je možnost využití běžných telefonních linek. Díky tomu, že umožňuje sdílet a distribuovat velké množství a šíří nejrůznějších informací, se také stává jedním z důležitých předpokladů efektivního podnikání a tím i hospodářského rozvoje. Vzhledem k celospolečenské prospěšnosti rozvoje tohoto svébytného média roste i role veřejné správy při vytváření a podpoře podmínek, za kterých je možné tyto technologie využívat a zvyšuje se potřeba zajistit jejich dostupnost pro co nejširší okruh občanů.

Územně plánovací dokumentace

Územní plánování soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Vytváří tak předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem k péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek – půdy, vody a ovzduší. Jinými slovy – **bez územního plánování není vyváženého územního rozvoje**. Proto je zpracování územně plánovacích dokumentů tak důležité.

Problematika územního plánování patří v mikroregionu Cezava ve srovnání s jinými územími k velmi rozvinutým. Kompletní zpracování územního plánu mají dokončeno všechny obce s výjimkou Otnic, kde mají vypracovanu alespoň urbanistickou studii. Je však třeba si uvědomit, že ta představuje pouze podkladový materiál s nižším stupněm závaznosti, což se často promítá i do různé kvality jejího vypracování.

Rovněž příznivá situace panuje v oblasti "Programu obnovy venkova". Kromě Židlochovic (jediné obce v mikroregionu se statutem města) do něho nejsou přihlášeny ani obce Rajhradice a Újezd u Brna. Ostatní přihlášené obce mají vypracován Program obnovy vesnice a mohou tak v rámci tohoto programu žádat o finanční podporu.

Tab. 15: Vybavenost obcí mikroregionu Cezava územně plánovací dokumentací

Název obce	Územně plánovací dokumentace		POV
	územní plán	urbanistická studie	
Blučina	● (2000)	● (1998)	●▲
Kobylnice	● (1994)	● (1994)	●▲
Měnín	● (1995)		●▲
Moutnice	● (1997)	● (1998)	●▲
Nesvačilka	● (1998)	● (1997)	●▲
Nikolčice	● (1996)	● (1986)	●▲
Otmarov	⊗ (1997)	● (1997)	●▲
Otnice		● (1997)	●▲
Rajhradice	● (1999)	●	●▲
Sokolnice	● (2002)		●▲
Telnice	● (1995)		●▲
Těšany	● (1994)	● (2000)	●▲
Újezd u Brna	● (1995)		●▲
Žatčany	● (1995)	● (1995)	●▲
Židlochovice	● (1998)		

Vysvětlivky :

- kompletní územní plán
- ⊗ koncept územního plánu
- zadání územního plánu
- zpracovaná urbanistická studie
- obec je přihlášena do Programu obnovy venkova
- ▲ obec má zpracován Program obnovy vesnice

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Shrnutí

Situaci v oblastech technické infrastruktury a územního plánování lze v mikroregionu Cezava shrnout formou následujících tezí –

- standardní vybavenost obcí mikroregionu pokud jde o zásobování elektrickou energií;
- výborná situace v plynofikaci obcí;
- poměrně dobrá úroveň pokrytí území telefonními linkami;
- dobrá situace panuje v zásobování kvalitní pitnou vodou;
- nepříznivá situace v odkanalizování obcí a čištění odpadních vod;
- velmi příznivá bilance obcí mikroregionu v rámci problematiky územního plánování.

5. Trh práce

Situace na trhu práce a nezaměstnanost je jedním z hlavních ukazatelů hospodářské problémovosti území. Přestože došlo v ČR za posledních 5 let k výrazným změnám na trhu práce, většina z těchto změn se projevila spíše plošně a zůstala situace v již v té době postižených okresech a tak např. v pořadí okresů podle míry nezaměstnanosti nedošlo k výrazným posunům. To znamená, že okresy, které na tom byly špatně, jsou na tom špatně i nyní, pouze se jejich problémy prohloubily a zvětšily (míra nezaměstnanosti v ČR vzrostla z 3% v roce 1996 na téměř 10% na počátku roku 2000). Nejhorší situace je dlouhodobě v pánevních okresech Severních Čech a na Ostravsku. Jihomoravský kraj vykázal k 30. 4. 2002 míru nezaměstnanosti 9,7% a trvale tak překračuje republikový průměr (8,8%). Okres Brno – venkov zaujal v pořadí všech okresů ČR poměrně příznivou příčku s podprůměrnou mírou nezaměstnanosti, avšak s nadprůměrným počtem evidovaných uchazečů o práci připadajících na 1 volné pracovní místo. Pořadí okresů podle výše míry nezaměstnanosti a vývoj počtu nezaměstnaných a volných pracovních míst v ČR ukazují tabulka 16 a obrázek 2.

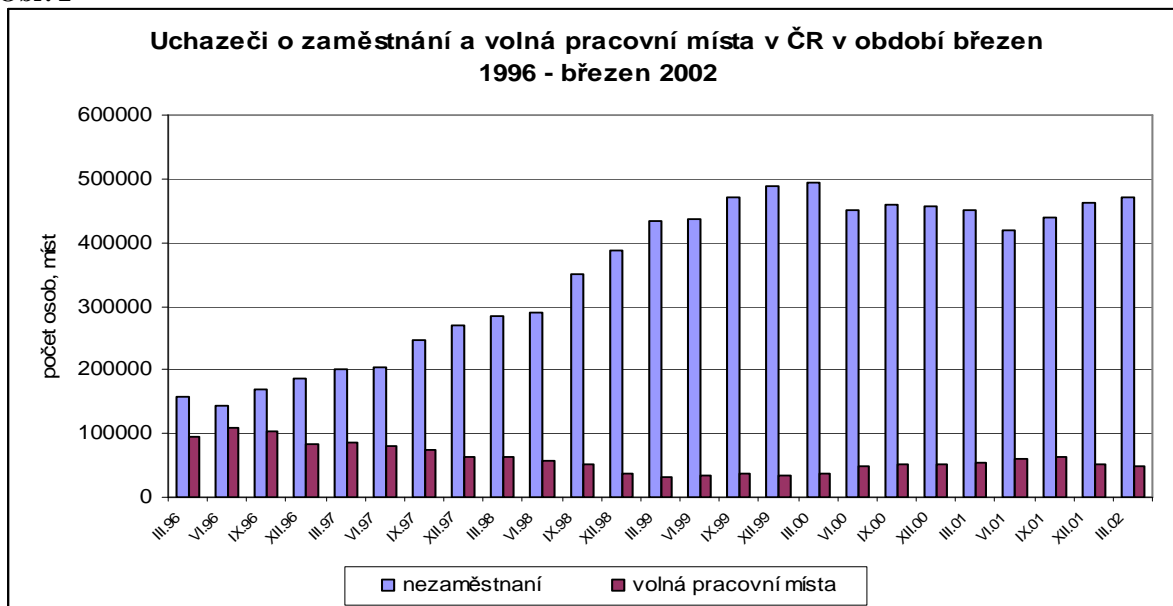
Tab. 16: Pořadí okresů ČR podle míry nezaměstnanosti k 30.4.2002

poř.	okres	míra nezaměstnanosti	počet uchazečů o práci	volná pracovní místa (VPM)	počet uchazečů na 1 VPM
1.	Most	21,2	13 559	275	49,3
2.	Karviná	18,5	25 223	1 484	17,0
3.	Louny	16,7	7 266	341	21,3
4.	Chomutov	16,4	11 063	301	36,8
5.	Teplice	16,4	10 759	388	27,7
6.	Ostrava-město	16,0	25 748	740	34,8
7.	Bruntál	15,0	8 054	260	31,0
8.	Ústí nad Labem	14,7	9 153	452	20,3
9.	Děčín	13,8	9 278	1 020	9,1
10.	Jeseník	13,8	2 930	292	10,0
...					
46.	Brno - venkov	7,3	5 534	457	12,1
...					
67.	Tábor	5,1	2 679	365	7,3
68.	Plzeň-jih	4,8	1 583	257	6,2
69.	Domažlice	4,7	1 436	432	3,3
70.	Rychnov nad Kněžnou	4,7	1 736	396	4,4
71.	České Budějovice	4,1	3 788	385	9,8
72.	Mladá Boleslav	4,0	2 353	926	2,5
73.	Pelhřimov	3,3	1 231	510	2,4
74.	Praha-východ	3,2	1 494	605	2,5
75.	Benešov	3,1	1 433	708	2,0
76.	Praha-západ	2,4	997	675	1,5

Pramen: MPSV ČR, SSZ, 2001, výpočty GaREP 2002.

Pozn: Řazeno sestupně podle výše míry nezaměstnanosti

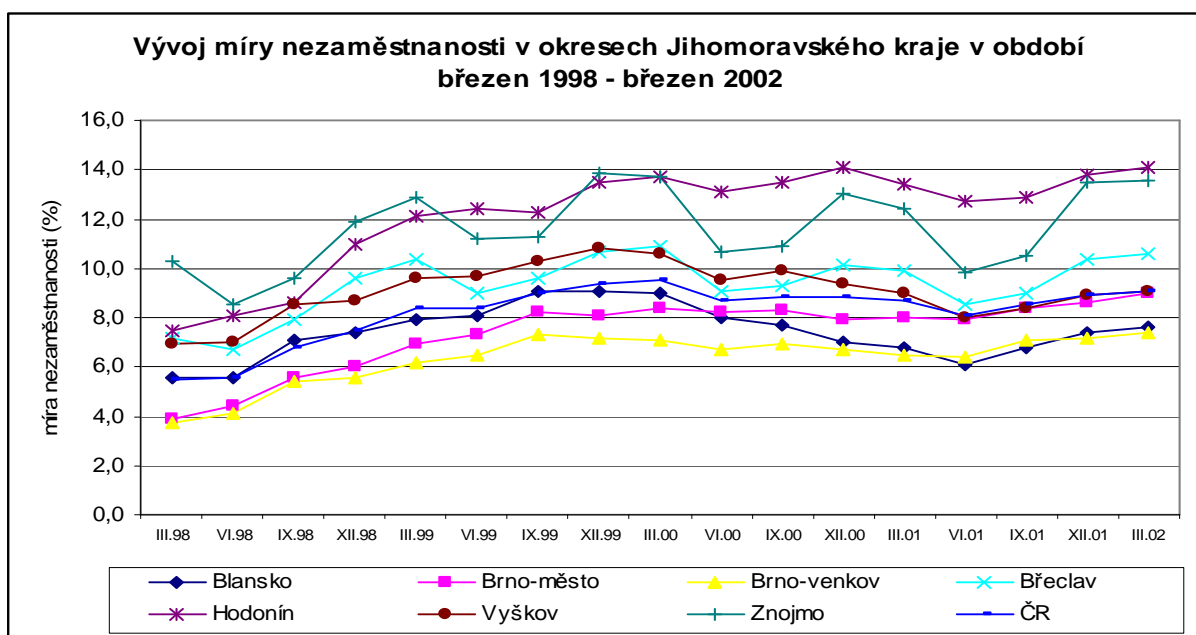
Obr. 2

Pramen: MPSV ČR, SSZ, 1996 – 2002, výpočty GaREP 2002

Vývoj míry nezaměstnanosti v okresech Jihomoravského kraje přináší následující obrázek 3. Je zřejmé, že míra nezaměstnanosti do konce roku 1999 (jara 2000) rostla, poté následovalo období stagnace až mírného poklesu a od poloviny roku 2001 opět mírně roste. Okres Brno - venkov se již několik let (v posledních asi dvou letech spolu s okresem Blansko) řadí k nejméně problémovým okresům Jihomoravského kraje, míra nezaměstnanosti se pohybuje podle sezónnosti v rozmezí 6,5 – 7,5 procentních bodů, přičemž letos, stejně jako v celé ČR trvale mírně roste. Trh práce v okrese Brno – venkov je velmi silně vázán na situaci na trhu práce ve městě Brně, které je v tomto ohledu pro své okolí přirozenou spádovou oblastí. Významnou zásluhu na příznivém stavu nezaměstnanosti má mimo jiné další rozvoj podnikání v obcích okresu, ale také příchod nových významných zahraničních firem na území okresu (za všechny např. Tyco v Kuřimi).

Obr. 3

Pramen: MPSV ČR, SSZ, 1998 – 2002, výpočty GaREP 2002

Sídelní struktura jihovýchodní části okresu Brno – venkov je charakteristická menší hustotou a určitým pravidelným rozložením populačně větších obcí v rovinnatém terénu, což je sídelní struktura typická pro jihomoravské úvaly a pahorkatiny. V těchto podmínkách je snazší zajistit alespoň uspokojivou úroveň základní dopravní obslužnosti území, na rozdíl např. od území Českomoravské či Dražanské vrchoviny. Přesto došlo, jako ostatně na celém území České republiky, k prostorovému rozptýlení dříve více koncentrovaných pracovních příležitostí a tím pádem rozmělnění dojížděkových proudů, což s sebou nese problémy v rentabilitě veřejné dopravy. Území mikroregionu má poměrně příznivé podmínky pro zemědělství, které je však v celkovém útlumu, zejména co se týče pracovních příležitostí, a tak je stále více závislé na aktivitách průmyslového a službového typu. Proces masivní industrializace sice jižní a jihovýchodní část okresu Brno - venkov nijak extrémně nepoznamenal, přesto má značná část dříve významných podniků existenční problémy, či již zanikla. Výstavba velkých kolosů zaměstnávajících stovky obyvatel nebyla a asi ani nebude na Cezavě realitou. Navíc v současných náročných ekonomických podmínkách případná nestabilita takového podniku představuje nebezpečí nárazové ztráty pracovních příležitostí pro velké množství obyvatel s dopadem do širokého okolí.

Situaci na trhu práce je možno hodnotit také na úrovni mikroregionů, kterými jsou v tomto ohledu myšleny pověřené obecní úřady (PoÚ) s jejich spádovými obvody. Pro srovnání jsou v následujících tabulkách vybrány některé základní ukazatele trhu práce, především za mikroregion Cezava, PoÚ Židlochovice a Šlapanice, jejichž je mikroregion „částečnou podmnožinou“ a také celý okres Brno – venkov, v případě potřeby a vhodnosti je zde srovnání s krajskými a republikovými průměry. Břeclavský ani vyškovský okres nejsou do analýz zahrnuty, vzhledem k jejich minimálnímu podílu na počtu obcí Cezavy.

Ze sledovaných území okresu Brno – venkov (viz tabulka 17) vykazují jednoznačně nejhorší hodnoty obecné míry nezaměstnanosti i míry nezaměstnanosti podle pohlaví PoÚ Ivančice a Rosice, avšak pouze v míře nezaměstnanosti žen překračují krajský i republikový průměr. Mikroregion Cezava se drží řádově na úrovni okresu, míra nezaměstnanosti mužů je výrazně nižší než míra nezaměstnanosti žen. Podíl nezaměstnaných žen v mikroregionu na celkovém počtu nezaměstnaných činí 55,2% a patří v rámci okresu po Šlapanicku k nejvyšším.

Tab. 17: Uchazeči o zaměstnání v mikroregionech okresu Brno - venkov

území	počet uchazečů			míra nezaměstnanosti		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Cezava	704	317	387	7,1	5,6	9,0
Ivančice	1 115	515	600	8,6	7,0	10,7
Kuřim	532	260	272	5,7	4,9	6,5
Rosice	1 108	520	588	8,2	6,9	10,0
Šlapanice	1 005	429	576	6,2	4,7	8,1
Tišnov	578	273	305	6,7	5,7	7,9
Židlochovice	1 352	601	751	7,6	6,0	9,5
Okres Brno - venkov	5 690	2 598	3 092	7,2	5,9	9,0
Jihomoravský kraj	52 705	26 510	26 195	9,2	8,7	9,8
Česká republika	451 516	229 187	222 329	8,7	8,1	9,5

Pramen: ÚP Brno - venkov, stav k 5.4.2002, Průběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002, výpočty GaREP 2002

V tabulce 18 jsou uvedeny vybrané specifické míry nezaměstnanosti, které bylo možno spočítat díky publikované ekonomické aktivitě (EA) v rámci Průběžných výsledků sčítání lidu, domů a bytů z 1.3.2001. Mikroregion Cezava má v rámci svého okresu vyšší míru nezaměstnanosti mladých lidí do 29 let (tato však stále zdaleka nedosahuje krajských ani

republikových hodnot), naopak jako výrazně méně problémová se v území jeví skupina osob v předdůchodovém věku, tedy 50ti letí a starší a také míra dlouhodobé nezaměstnanosti. Obě specifické míry se drží pod krajskou i republikovou hodnotou, s okresní jsou srovnatelné.

Tab. 18: Vybrané specifické míry nezaměstnanosti v mikroregionech okresu Blansko

území	míra nezaměstnanosti podle věku		míra dlouhodobé nezaměstnanosti
	do 29 let	nad 50 let	
Cezava	9,8	7,0	2,0
Šlapanice	6,6	5,5	1,7
Židlochovice	9,7	7,4	2,2
Okres Brno - venkov	8,8	7,0	2,2
Jihomoravský kraj	13,0	8,8	3,5
Česká republika	12,2	8,5	3,4

Pramen: ÚP Brno - venkov, stav k 5.4.2002, Průběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002, výpočty GaREP 2002

Trh práce může být diferencován i na úrovni jednotlivých obcí, jak ukazuje tabulka 19. Přestože hodnocení obcí (zvláště těch populačně menších) může být do značné míry zavádějící (viz např. žádný nezaměstnaný muž v Otmarově), určité závěry z hodnot v tabulce vyslovit lze.

Mezi obce s nejvyšší mírou nezaměstnanosti se jaře letošního roku (2002) zařadily v kontextu území mikroregionu poněkud překvapivě populačně velké a blízko krajského města ležící obce Měnin a Blučina. Vysoká je zde (ale také v Nesvačilce a Židlochovicích) především míra nezaměstnanosti žen. Nejnižší míru nezaměstnanosti pak opět poněkud „netradičně“ zaznamenala populačně nejmenší obec Otmarov a dále břeclavské Nikolčice, druhá populačně největší obec Cezavy Újezd u Brna a vyškovské Otnice. Celkově je možno hodnotit situaci na trhu práce v jednotlivých obcích poměrně příznivě, což dokazují také nízké absolutní počty nezaměstnaných. Problémem snad může být vyšší nezaměstnanost žen v některých obcích.

Tab. 19: Míra nezaměstnanosti v obcích mikroregionu Cezava

název obce	EA celkem	uchazeči o zaměstnání			míra nezaměstnanosti (‰)		
		celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Měnin	839	98	43	55	11,7	9,0	15,2
Blučina	1 000	88	41	47	8,8	7,3	10,7
Nesvačilka	158	12	3	9	7,6	3,4	13,0
Židlochovice	1 585	120	45	75	7,6	5,1	10,7
Moutnice	497	36	17	19	7,2	5,7	9,5
celkem Cezava	9938	704	317	387	7,1	5,6	9,0
Těšany	562	39	18	21	6,9	5,5	8,9
Rajhradice	581	38	15	23	6,5	4,7	8,8
Žatčany	360	23	15	8	6,4	7,1	5,4
Sokolnice	814	51	26	25	6,3	5,6	7,2
Telnice	645	39	14	25	6,0	3,9	8,7
Kobylnice	391	23	12	11	5,9	5,4	6,6
Otnice	749	43	23	20	5,7	5,3	6,3
Újezd u Brna	1 305	73	34	39	5,6	4,7	6,7
Nikolčice	368	18	11	7	4,9	4,9	4,8
Otmarov	84	3	0	3	3,6	0,0	8,8

Pramen: ÚP Brno - venkov, stav k 5.4.2002, Průběžné výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002, výpočty GaREP 2002

Pozn. Řazeno sestupně dle výše míry nezaměstnanosti

Shrnutí

Mikroregion Cezava nepatří z pohledu trhu práce v kontextu okresu Brno - venkov i Jihomoravského kraje k územím zvláště problémovým. Poměrně nízký absolutní počet nezaměstnaných i míra nezaměstnanosti jsou způsobeny jednak výhodnou polohou celého území v blízkosti krajského města Brna, při komunikačním tahu mezinárodního významu – dálnici D2. V populačně větších obcích mikroregionu je možno nalézt pracovní příležitosti jak v zemědělství, tak v průmyslu, stavebnictví i službách, významným zdrojem poptávky po pracovní síle je město Brno. Přesto lze z hlediska trhu práce na území Cezavy nalézt některé nepříznivé ukazatele, ať již se jedná o vyšší míru nezaměstnanosti žen nebo mladých lidí do 30 let, což je vzhledem k dobré dopravní dostupnosti a příznivé vzdálenosti s možností dojíždět za prací (pokud není v místě) do Brna poněkud zarážející.

6. Hospodářství

Průmysl a stavebnictví

Struktura hospodářství mikroregionu Cezava je ovlivněna mnoha faktory, především přírodními podmínkami, historickým vývojem, strukturou osídlení a geografickou polohou území. Po roce 1989 prošla ekonomika mikroregionu významnými transformačními změnami, spojenými s velmi rychlou privatizací a také s restrukturalizací činností. Byly zrušeny některé výrobní i nevýrobní provozy, ve většině původních podniků došlo k organizačním a funkčním změnám. Na druhou stranu s rozvojem soukromého podnikání nově vznikla řada malých a středních firem, především v nevýrobní sféře, v průmyslu a ve stavebnictví, což napomohlo odvětvové a územní diverzifikaci ekonomické základny mikroregionu. Do vybraných průmyslových a stavebních podniků vstoupili zahraniční vlastníci, jiné byly za pomoci zahraničního kapitálu založeny.

Podle údajů Českého statistického úřadu mělo k 31.12. 2001 na území mikroregionu registrováno sídlo celkem 3 593 ekonomických subjektů, z toho 490 s alespoň jedním zaměstnancem. Srovnání odvětvové struktury ekonomických subjektů mikroregionu a okresu Brno - venkov přináší tab.20.

Tab. 20: Srovnání odvětvové struktury registrovaných ekonomických subjektů mikroregionu Cezava a okresu Brno – venkov (stav k 31. 12. 2001)

Území	Podíl subjektů v %								
	zeměděl., les. a vod. hospodář.	průmysl	stavebnictví	doprava a spoje	obchod, pohost. a ubytov.	ostatní obchod. služby	veřejná správa	školství a zdravot.	ostatní veřejné služby
mikroregion Cezava	8,0	19,9	15,4	4,2	29,8	12,7	0,4	2,1	7,5
Okres Brno - venkov	7,4	17,3	12,3	4,0	32,7	16,0	0,5	2,2	7,6
Jihomoravský kraj*	7,7	14,1	10,6	3,1	32,8	21,8	0,3	2,6	7,0
Česká republika*	6,4	12,9	10,8	3,4	35,9	19,8	0,6	2,6	7,7

Pramen: Registr ekonomických subjektů ČR k 31. 12. 2001, ČSÚ, Okresy České republiky v roce 2000, ČSÚ, vlastní výpočty GaREP

Poznámka: * údaje k 31.12.2000

Srovnáme-li odvětvovou strukturu ekonomických subjektů mikroregionu s údaji za okres Brno - venkov a Jihomoravský kraj, vidíme v případě mikroregionu nadprůměrný podíl primárního sektoru (zemědělství, lesní hospodářství), průmyslu, stavebnictví a dopravy a naopak podprůměrný podíl obchodu a obchodních služeb. Detailní odvětvovou strukturu hospodářské sféry mikroregionu znázorňuje tab. 21.

Hospodářské aktivity na území mikroregionu Cezava jsou do značné míry podmíněny charakterem a socioekonomickými podmínkami zdejšího území. V mikroregionu mají sídlo vedle malých a středních firem (tj. podniků do 250 pracovníků) i dva větší podniky. Na celkovém počtu ekonomických subjektů mikroregionu se více než polovinou podílí nevýrobní (terciární) sektor, následují průmysl, stavebnictví, zemědělství a lesnictví. V rámci nevýrobní sféry se téměř polovina registrovaných jednotek nachází v odvětví obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží, z ostatních významněji zastoupených odvětví jmenujme obchodní služby (činnosti v oblasti nemovitostí, služby převážně pro podniky), služby pro obyvatelstvo (ostatní veřejné, sociální a osobní služby) a dopravu, včetně navazujících činností. Hospodářské aktivity na území mikroregionu jsou podmíněny jednak venkovským charakterem zdejšího území, jednak polohou území v bezprostředním zázemí města Brna, s nímž je mikroregion velice dobře komunikačně propojen. Z toho plyne ve srovnání s jinými venkovskými mikroregiony v případě mikroregionu Cezava nadprůměrné zastoupení subjektů v oblasti obchodních služeb a služeb vázaných na dopravu a skladování.

Tab. 21: Odvětvová struktura registrovaných ekonomických subjektů se sídlem na území mikroregionu Cezava (stav k 31.12.2001, aktualizace 2002)

odvětví	Počet subjektů dle kategorií počtu pracovníků									celkem
	neuvědno	0	1-5	6-9	10-24	25-49	50-99	100-249	250 a více	
zemědělství	21	232	9	4	2	3	2	4	-	277
lesnictví	4	6	1	-	-	-	-	-	-	11
průmysl celkem	215	391	58	15	24	7	4	1	1	716
<i>potravinářský</i>	6	10	5	3	5	-	1	-	1	31
<i>textilní, oděvní a kožedělný</i>	31	82	8	1	3	-	1	-	-	126
<i>dřevozpracující a nábytkářský</i>	53	63	11	3	4	2	-	-	-	136
<i>papírenský a polygrafický</i>	6	5	2	1	2	-	1	-	-	17
<i>chemický a plastikařský</i>	4	13	2	-	2	1	-	-	-	22
<i>skla, keramiky, výroba stavebních hmot</i>	7	6	1	-	1	1	-	-	-	16
<i>hutnický</i>	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>strojírenský a kovodělný</i>	62	130	16	5	6	2	-	1	-	222
<i>elektrotechnický</i>	39	59	13	2	-	1	-	-	-	114
<i>ostatní</i>	7	17	-	-	1	-	-	-	-	25
<i>výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody</i>	-	3	-	-	-	-	1	-	-	4
stavebnictví	187	329	28	4	2	2	1	-	-	553
obchod, opravy mot. vozidel a spotř. zboží	327	491	94	16	18	3	2	1	1	953
pohostinství a ubytování	37	41	31	5	5	-	-	-	-	119
doprava, sklad., pošty a telekomunikace	45	73	20	3	5	3	1	-	-	150
peněžnictví a pojišťovnictví	32	50	3	1	-	-	-	-	-	86
nemovitosti, výzkum a vývoj, služby pro podniky	140	196	28	2	3	1	-	-	-	370
veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení	-	2	7	3	3	-	1	-	-	16
školské	8	8	1	-	2	1	1	-	-	21
zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti	5	9	35	-	2	1	1	-	-	53
ostatní veřejné, sociální a osobní služby	89	165	12	1	-	1	-	-	-	268
nevýrobní sféra celkem	670	1 006	230	31	38	10	6	1	1	1 993
celkem	1 110	1 993	327	54	66	22	13	6	2	3 593

Pramen: Registr ekonomických subjektů ČR k 31. 12. 2001, ČSÚ, Praha, dotazníkové šetření GaREP 2002

Z průmyslových odvětví je na území mikroregionu největší počet subjektů registrován v kovodělném a strojírenském průmyslu, následují dřevozpracující a nábytkářský, textilní a oděvní a elektrotechnický průmysl.

Mnohé z registrovaných subjektů, zvláště v kategorii subjektů bez zaměstnanců (nejpočetněji zastoupená velikostní kategorie) jsou pouze zaregistrovány a ve skutečnosti nevyvíjí žádnou činnost. Proto je užitečné se samostatně zmínit i odvětvové strukturu ekonomických subjektů s alespoň jedním zaměstnancem (viz tab. 21), neboť zde je zastoupení jednotlivých odvětví poněkud odlišné. Mezi subjekty s jedním a více zaměstnanci je opět nejvýrazněji zastoupen terciární sektor. Z celkového počtu 490 registrovaných zaměstnavatelských subjektů se podle předmětu činnosti do nevýrobní sféry řadí téměř dvě třetiny (317 subjektů, 64,7%). Nejpočetněji zastoupeným odvětvím terciéru je obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží, následují zdravotnictví, pohostinství a ubytování, obchodní služby a činnosti související s dopravou.

V průmyslu je na území mikroregionu registrováno 110 subjektů s jedním a více zaměstnanci (více než pětina z celkového počtu registrovaných zaměstnavatelských subjektů). Nejvíce zaměstnavatelských subjektů vyvíjí činnost v kovodělném a strojírenském průmyslu, alespoň deseti zaměstnavatelé jsou dále zastoupeni dřevozpracující a nábytkářský, elektrotechnický,

textilní a oděvní a potravinářský průmysl. Z hlediska zaměstnanosti jsou významnějšími průmyslovými odvětvími potravinářský, dřevozpracující a nábytkářský, textilní a oděvní, strojírenský a kovodělný a papírenský a polygrafický průmysl – všechna jmenovaná odvětví zaměstnávají více než 100 pracovníků.

Zemědělskou výrobu mikroregionu reprezentuje 24 zaměstnavatelů, celkově zaměstnávajících více než 700 pracovníků, stavební výrobu pak 37 zaměstnavatelů s více než 200 pracovníky.

Zaměříme-li se na **územní rozložení** registrovaných ekonomických subjektů, vidíme výraznou spojitost mezi počtem obyvatel a počtem ekonomických subjektů v jednotlivých obcích (viz tab. 22). V rámci lokalizace subjektů se zaměstnanci se téměř čtvrtina subjektů mikroregionu nachází v Židlochovicích (119 subjektů, 24,3%), další dohromady více než třetina se nachází v Újezdě u Brna (75 subjektů), Sokolnicích (47) a Blučině (43). Na druhou stranu méně než 10 zaměstnavatelů se nachází v Nikolčicích, a populačně nejmenších obcích Nesvačilka a Otmarov. Více než 500 pracovních míst se nachází v obcích Židlochovice, Újezd u Brna, Otnice, Sokolnice a Blučina, více než 100 míst dále v Kobylnicích, Moutnicích, Měnině, Těšanech, Rajhradcích, Telnici a Žatčanech. Značná část obyvatel mikroregionu v produktivním věku nachází pracovní uplatnění mimo území mikroregionu. Pracovníci dojíždějí za prací především do Brna.

Tab. 22: Územní struktura registrovaných ekonomických subjektů se sídlem na území mikroregionu Cezava (stav k 31.12. 2001, aktualizace 2002)

obec	Počet subjektů dle kategorií počtu pracovníků									celkem
	neuveдено	0	1-5	6-9	10-24	25-49	50-99	100-249	250 a více	
Blučina	92	161	25	4	9	2	2	1	-	296
Kobylnice	44	70	11	2	-	-	1	1	-	129
Měnin	82	142	27	6	4	1	-	-	-	262
Moutnice	64	102	19	4	4	2	-	1	-	196
Nesvačilka	21	23	5	-	-	-	-	-	-	49
Nikolčice	35	81	3	2	1	1	-	-	-	123
Otmarov	11	17	1	-	-	1	-	-	-	30
Otnice	76	105	15	4	2	3	-	-	1	206
Rajhradice	65	134	10	2	1	3	-	-	-	215
Sokolnice	102	157	27	6	6	4	3	1	-	306
Telnice	86	135	253	3	4	-	1	-	-	254
Těšany	53	112	13	4	3	-	-	1	-	186
Újezd u Brna	168	300	54	6	12	1	1	1	-	543
Žatčany	45	84	8	-	4	1	-	-	-	142
Židlochovice	166	370	84	11	16	3	5	-	1	656
celkem	1 110	1 993	327	54	66	22	13	6	2	3 593

Pramen: Registr ekonomických subjektů ČR k 31. 12. 2001, ČSÚ, Praha, dotazníkové šetření GaREP 2002

Z hlediska perspektiv dalšího ekonomického rozvoje je důležitým faktorem i schopnost obyvatelstva přizpůsobit se, resp. adaptovat se na měnící se podmínky ekonomického prostředí. V tomto ohledu lze jako orientační indikátor využít ukazatel intenzity podnikatelské aktivity fyzických osob. Srovnáme-li podle dostupných údajů (počty registrovaných podnikatelů fyzických osob, registrovaných soukromě hospodařících zemědělců a registrovaných svobodných povolání) podnikatelskou aktivitu v mikroregionu se situací v okrese Brno - venkov, resp. v Jihomoravském kraji, je mikroregion Cezava celkově charakteristický vzhledem ke kraji podprůměrnou úrovní intenzity soukromého podnikání a vzhledem k okresu průměrnou úrovní (viz tab. 23). Podnikatelské aktivity v mikroregionu pozitivně ovlivňuje poloha území v blízkosti města Brna a dobrá dopravní dostupnost. Nejvyšší úrovně intenzity soukromého podnikání v mikroregionu dosahuje město

Židlochovice, nadprůměrných hodnot v rámci Jihomoravského kraje dosahují rovněž obce Telnice, Rajhradice a Újezd u Brna. Na druhé straně v rámci mikroregionu nejnižší intenzitu soukromého podnikání vykazují obce Blučina, Nesvačilka, Otnice a Kobylnice. Můžeme však konstatovat, že rozdílná podnikavost místního obyvatelstva nemá negativní vliv na situaci na zdejšímu trhu práce, pouze to dokumentuje skutečnost, že zdejší obyvatelstvo v závislosti na místních podmínkách preferuje zaměstnanecký poměr před vlastní samostatně výdělečnou činností.

Tab. 23: Intenzita soukromého podnikání v mikroregionu Cezava
(stav k 31. 12. 2001)

Obec	Počet podnikatelů*	Počet podnikatelů na 1000 obyvatel
Židlochovice	567	183
Telnice	219	173
Rajhradice	198	168
Újezd u Brna	466	168
<i>Jihomoravský kraj</i>		168
Žatčany	123	162
<i>Okres Brno - venkov</i>		153
Mikroregion Cezava	3 129	152
Otmarov	27	152
Moutnice	165	151
Sokolnice	258	147
Těšany	165	146
Nikolčice	112	144
Měnin	235	140
Kobylnice	110	134
Otnice	185	133
Nesvačilka	44	130
Blučina	255	127

Pramen: Registr ekonomických subjektů ČR k 31. 12. 2001, ČSÚ, Praha

Poznámka: * podnikatelé fyzické osoby, soukromě hospodařící rolníci a svobodná povolání

Pro hospodářství jakéhokoli území má značný význam **přítomnost zahraničních investorů**. Zahraniční kapitál vstoupil především do průmyslové výroby a do odvětví obchodu a produktivních služeb. Podniky se zahraniční kapitálovou účastí dosahují ve srovnání s ostatními podniky v průměru lepších hospodářských výsledků, vyšší produktivity práce, značně vyššího objemu investic, mají lepší přístup k know-how a na nové trhy.

Na hospodářské základně mikroregionu se podniky se zahraniční kapitálovou účastí podílí nezanedbatelnou měrou. Německý kapitál kontroluje elektroenergetickou distribuční firmu Jihomoravská energetika, a.s., z dalších zaměstnavatelů uveďme např. společnosti Karlova pekárna s.r.o., ŠROT GEBESHUBER s.r.o., THERMOTEKNIKA BOHEMIA, spol. s r.o., TREX International spol. s r.o..

Většina zahraničních investorů z mnoha důvodů preferuje při svém vstupu do regionu, resp. do České republiky obecně, výstavbu svých výrobních či obchodních kapacit na zelené louce před koupí existujících (většinou starších) objektů. V této souvislosti je nutné věnovat pozornost přípravě nových lokalit, určených pro hospodářské využití. Základní podmínkou pro eventuální oslovování potenciálních investorů je v souladu s územně plánovací dokumentací vhodně připravená lokalita s vyjasněnými majetkoprávními vztahy. Disponibilní

podnikatelské plochy se nachází ve všech obcích mikroregionu a jsou určeny zejména pro drobné investory v oblastech lehké průmyslové výroby a skladování. Celkem pět a více ha disponibilních ploch mohou investorům nabídnout obce Blučina, Měnín, Židlochovice a Telnice.

Základním zdrojem informací o průmyslových a stavebních podnicích mikroregionu byly údaje získané v rámci dotazníkového šetření mezi podnikatelskými subjekty, které provedla firma GaREP na území mikroregionu v létě roku 2002. V rámci průzkumu byly obeslány subjekty se sídlem na území mikroregionu a zaměstnávající deset a více pracovníků. Informace získané průzkumem u podnikatelů byly dále doplněny o poznatky získané dotazníkovým šetřením na obecních úřadech, dostupnými údaji publikovanými Českým statistickým úřadem a některými účelově publikovanými databázemi (především se jednalo o databázi Významné podniky České republiky v roce 2000).

Přehled nejvýznamnějších průmyslových a stavebních firem působících na území mikroregionu přináší tabulka č. 24. Do tabulky jsou zařazeny nám známé podniky s více než 20 pracovníky.

Tab. 24: Nejvýznamnější průmyslové firmy se sídlem na území mikroregionu Cezava
(stav k 1. 1. 2002)

název	místo	odvětví	poč. prac.
ELSEREMO, a.s.	Újezd u Brna	ostatní	130
Karlova pekárna, s.r.o.	Židlochovice	potravinářský	100
Svoboda - výroba domácích knedlíků s.r.o.	Blučina	potravinářský	95
Stavební firma AVUS spol. s r.o.	Kobylnice	stavebnictví	88
Jihomoravská energetika, a.s. - Rozvodna Sokolnice	Sokolnice	rozvod elektřiny	80
Musil interiér – nábytek, spol. s r.o.	Židlochovice	nábytkářský	57
Libor Brož – betonové výrobky	Otnice	stavebních hmot	50
HAKR	Újezd u Brna	kovodělný	36
Ing. Milan Šafránek, CSc. - EEIKA	Sokolnice	elektrotechnický	30
DURIT s.r.o.	Měnín	stavebnictví	28
Libor Moudrý	Židlochovice	papírenský	25-49
Vladimír Pecl (VKS)	Újezd u Brna	potravinářský	24
SMART TECHNIK s.r.o.	Újezd u Brna	kovodělný	24
Šicí dílna Vladimír Kolegar	Nikolčice	kožedělný	23
Stanislav Menoušek	Otnice	stavebnictví	20
LAVAL - pekárna	Újezd u Brna	potravinářský	20
BIOSTA, spol. s r.o.	Blučina	potravinářský	20-24
SAAS, spol. s r.o.	Žatčany	dřevozpracující	20-24

Zemědělství

Zemědělství má v ekonomice státu nezastupitelné postavení, které plyne především z jeho základních funkcí, tj. ekonomické, ale i krajinnotvorné a osídlovací. Jeho význam pro národní hospodářství nelze podceňovat i proto, že zemědělská půda stále tvoří více než 50% plochy ČR.

Význam zemědělství mikroregionu Cezava je do jisté míry předurčen již jeho geografickou polohou, která v souladu s přírodními podmínkami poskytuje **velmi dobré předpoklady pro jeho rozvoj v rámci celého Jihomoravského kraje**. Podstatná část mikroregionu se totiž nachází v nížinném reliéfu Dyjsko-Svrateckého úvalu, a to v jeho nejsevernější části tzv. Pracké pahorkatině a dále ve sníženině Vyškovské brány.

Rovněž půdní poměry jsou pro zemědělskou výrobu velmi příznivé a z půdních typů na studovaném území převládají zejména černozemě a hnědozemě. Půdotvorný substrát území tvoří především spraše, jílovité a písčité sedimenty, v jižní části území těž slinité horniny. Nejvíce jsou rozšířeny černozemě, které se podílejí více jak 40% na půdním fondu území, především pak v nejteplejší a nejsušší části Dyjsko – Svrateckého úvalu.

Podnebí převážné části území patří do klimatické oblasti teplé. Z klimatických podoblastí na studované území zasahují zejména podoblast T4 a T2. Průměrná doba trvání širšího vegetačního období je na klimatické stanici Židlochovice 234 dnů. Délka hlavního vegetačního období, které je vymezeno dny s průměrnou teplotou nad 10°C se pak pohybuje v průměru od 173 do 175 dnů. Průměrná roční teplota se pohybuje od 8,1°C do 9,0°C v Židlochovicích. Rovněž atmosférické srážky svým množstvím a dobou výskytu výrazně ovlivňují výnosy zemědělských plodin. Základním kritériem pro zhodnocení srážkových poměrů jsou roční úhrny srážek a jejich dlouhodobé průměry zjištěné na srážkoměrných stanicích, ve studovaném území a jeho blízkém okolí to jsou zejména Židlochovice, Šlapanice, Sokolnice a Slavkov u Brna, které se pohybují přibližně od 500 do 600 mm. V celoročním průměru pak na studovaném území ubývá srážek od severu k jihu, kde pak v nejsušších oblastech, jako je Dyjsko – Svratecký úval, mohou roční úhrny klesat i pod 500 mm. Maximum srážek v ročním chodu se vyskytuje v červnu a červenci, minimum pak v lednu a únoru. Vzhledem k časovému rozložení vláhové potřeby zemědělských plodin je kromě ročního úhrnu srážek důležité také znát úhrn srážek za vegetační období. Na většině území regionu se pak tento ukazatel pohybuje od 325 do 360 mm, což je dostatečné množství pro většinu zemědělských plodin. Jen některé druhy zeleniny náročnější na vláhu je nutné pěstovat pod závlahami.

Pro zemědělskou výrobu má velký význam i zásoba tzv. půdní vody, která působí jako rozpouštědlo rostlinných živin. Přirozenými zdroji půdní vody jsou především vodní toky, srážky a podzemní vody. Hlavním vodním tokem mikroregionu je řeka Litava, která však co do vodnosti nepatří mezi významné vodní toky, a tak nejdůležitějším zdrojem půdní vody v území zůstávají atmosférické srážky. Množství takto získané půdní vody však závisí ještě na vsaku a výparu. Vzhledem k poměrně nízkým srážkám v území tak dochází ke krátkodobému převlhčení pouze na jaře, během léta již pak převažuje výpar nad vsakem. Z jednotlivých typů podzemních vod tak na území převládají zejména vody aluviální, v pahorkatinné oblasti se místy vyskytují vody puklinové. Vodních ploch je na území mikroregionu málo, větší rybníky se vyskytují jen ojediněle, i když v dřívějších dobách právě v povodí Litavy bylo mnoho rybníků, které však byly postupně rušeny.

K celkovému hodnocení přírodních podmínek nepatří jen nadmořská výška, ale i vhodnost či nevhodnost půdních poměrů (zrnatost půd, sorpční komplex, půdotvorný substrát) a klimatických podmínek (teploty, srážky aj.). Všechna tato kritéria se pak promítají do

pedologických vlastností zemědělské půdy a jejich prostřednictvím následně do vyjádření produkční schopnosti zemědělské půdy. Kvantitativní hodnocení produkční schopnosti zem. půdy je pak vyjádřeno váženým průměrem ve vymezení produkce podle jednotlivých bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Hodnota nejurodnější BPEJ v ČR je přitom vyjádřena indexem 100. Průměrné údaje za okresy se v ČR pohybují v hodnotě od 37 pro okres Sokolov až po číslo 79 pro okres Olomouc. Přičemž v intervalu 74 a více je z celé ČR zařazeno jen 8 okresů, mezi tyto vlastně nejurodnější okresy je rovněž zařazen okres Vyškov, průměrná hodnota pro okres Brno – venkov pak dosahuje těsně pod tuto hranici - 73,8 bodu.

Otázka produkční schopnosti zemědělské půdy je tedy jen prvním, přestože nejdůležitějším ukazatelem charakteristiky přírodních podmínek, který se dále promítá do ceny zemědělské půdy, která byla úředně stanovena vyhláškou Mze ČR č.215/1995 a dále upravena např. vyhláškou MZe č. 338/2001 Sb. Průměrná cena půdy studovaného mikroregionu činí 8,60 Kč/m², přičemž ceny jednotlivých katastrů se ve sledovaném mikroregionu pohybují od 7,35 Kč/m², k.ú. Židlochovice do 10,75 Kč/m², k.ú. Otmarov. Přesto všechny uvedené hodnoty vysoce překračují průměr pro celou ČR, který činí 5,02 Kč/m². a jen 5 k.ú. ze sledovaných 15 má nižší hodnotu než je průměr pro okres Brno – venkov – 7,83 Kč/m².

Ve využití země je zastoupena v prvé řadě zemědělská krajina s výraznou převahou orné půdy. Lesy se vyskytují pouze na JV okraji mikroregionu na svazích Ždánického lesa, v druhové skladbě převažují dubové pařeziny s příměsí smrku, borovice a habru. Ze zemědělských výrobních oblastí je zastoupen zejména výrobní typ kukuřičný, ve vyšších polohách i typ řepašský. Podíl zemědělské půdy na celkové výměře mikroregionu je značný a dosahuje v průměru 85,2%. Nejmenší podíl zemědělské půdy má k.ú. Židlochovice (64,6%), vliv lesní obory, a také k.ú. Měnín – 78,3%. Naopak plných pět k.ú. má podíl zemědělské půdy na celkové výměře vyšší než 90%, např. Žatčany (92,1%) a Moutnice (92,2%).

Celkové využití zemědělského půdního fondu sledovaného území jen dokládá poměrně intenzivní využívání území, což dokumentuje zejména vysoký podíl orné půdy na výměře regionu – 87,9% orné půdy. Průměrné procento zornění na jednotlivých katastrech často přesahuje i 90%, což je vysoko nad celostátním průměrem cca 72%, ale i nad průměrem okresu Brno-venkov (86,0%). Největší procento zornění má k.ú. Měnín, plných 97,8%, naopak nejméně má k.ú. Židlochovice (43,5%), vliv nivy řeky Svratky. Tento vysoký podíl jen v podstatě odpovídá vysokým kvalitám zemědělských půd v území, které bylo pro zemědělskou činnost využíváno již od období neolitu. Podíl trvalých travních porostů je tedy trvale velmi nízký, což zejména na některých členitějších a svažitéjších pozemcích může být příčinou výrazné vodní eroze. Rovněž při nevhodné skladbě osevního postupu, zvláště pak v otevřeném prostoru může probíhat i eroze větrná. V některých příznivých polohách sledovaného území pak má větší zastoupení i kategorie ovocných sadů, zahrad event. vinogradů.

Zemědělství mikroregionu, stejně jako celé naše zemědělství, prošlo složitým obdobím restituce, privatizace a transformace. Proces transformace českého zemědělství bývá charakterizován především zásadními kvalitativními změnami v uspořádání vlastnických a majetkoprávních vztahů a celkovými výsledky ve strukturálních a ekonomických proporcích vývoje tohoto odvětví. V souvislosti s tím, jak probíhala transformace, se tedy měnila struktura zemědělských subjektů. Během tohoto období došlo ke značnému roztříštění do roku 1990 poměrně jednotného systému podniků, který téměř výhradně zahrnoval pouze JZD a státní statky. Na daném území to byly zejména JZD Moutnice, Blučina, Sokolnice a Státní statek Brno-venkov, hospodářství Měnín.

Naprostá většina orné půdy sledovaného území, odhaduje se, že až 85%, je dnes obhospodařována podniky právnických osob, tj. zejména transformovanými zemědělskými družstvy či jinými obchodními společnostmi, které vznikly privatizací jednotlivých farem státních statků, na sledovaném území to bylo především v okolí a Měnína a Židlochovic. Tato situace tedy jen dokumentuje víceméně velkovýrobní způsob hospodaření, který ve sledovaném regionu nadále převládá. Nastup sektoru SHR tedy nebyl tak výrazný jak se předpokládalo, přičemž svoji roli zde sehrály zejména faktory historické a ekonomické. Naopak z celkové plochy zahrad je více jak 90% v rukou drobných zemědělců, u kategorie ovocných sadů je pak poměr vlastnictví více méně vyrovnaný.

Mezi nejvýznamnější zemědělské podniky v mikroregionu je možné v současné době zařadit, především, firmu Cezava a.s. Blučina, ZD Rajhradice, Agro Monet a.s. Moutnice, ZD Sokolnice, ZD Žatčany, Flora s.r.o. Židlochovice a ZEA Měnin a.s.. Ve výrobním zaměření podniků převládá orientace na intenzivní zemědělství, které i do budoucna by si mělo zachovat svůj charakter, poněvadž uvedený region je možné zařadit do těch oblastí, které jsou schopny vytvářet konkurenceschopné zemědělské systémy, založené na produkci tradičních komodit českého zemědělství. V rostlinné výrobě sledovaného regionu nadále převládá orientace na produkci vysoce kvalitních potravinářských obilovin, zejména pšenice ozimé, dále na sladovnický ječmen a kukuřici na zrno. Z důvodů udržení tradičních osevních postupů bude nutné podržet a zvýšit postavení cukrové řepy, stejně tak posílit produkci luskovin a olejnin, zejména slunečnice. Vzhledem k intenzivní živočišné výrobě regionu, se produkuje i větší množství víceletých pícnin na orné půdě, především vojtěšky. V příznivých polohách, má značný význam i produkce ovoce a zeleniny, vzhledem k poloze regionu v zázemí města Brna.

V živočišné produkci dominuje chov prasat, který ve vazbě na krmivářskou základnu a vzhledem k příměstské poloze, doprovází i chov drůbeže a produkce vajec. Poněkud na ústupu je chov skotu, což je doprovázeno výrazným snížením početních stavů po roce 1990, kdy zejména pokles stavu dojníc je zarážející. Rušení brněnských mlékáren a další omezení zpracovatelských kapacit v brněnské aglomeraci, tak způsobuje omezení až zánik typických mlékářských farem v zázemí velkého spotřebního centra.

Ekonomická situace v zemědělských podnicích studovaného území je špatná, což jen koresponduje se složitou situací celého resortu zemědělství v ČR. Mezi nejzávažnější nedostatky patří zejména pokřivení dodavatelsko – odběratelských vztahů, nízká výkupní cena zemědělských produktů, nedořešení vyplacení restitučních podílů apod.

Hlavním cílem rozvoje zemědělství v mikroregionu Cezava je především udržení konkurenceschopnosti agrárního sektoru vůči EU a světu, při zachování intenzivního i extenzivního zemědělství na co největší ploše, při dostatečné úrovni příjmů zemědělské populace. Rozvoj konkurenceschopné, intenzivní, avšak environmentálně šetrné zemědělské výroby ke které má sledované území ty nejvhodnější předpoklady, musí být doprovázeno také diverzifikací zemědělských podniků i do výroby netradičních zemědělských surovin pro nepotravinářské využití a do nezemědělských činností. Musí být zachovány komparativní výhody plynoucí z koncentrované zemědělské výroby při respektování environmentálních požadavků. Dále se předpokládá modernizace zemědělských a potravinářských podniků a rozvoj efektivní struktury agrárního trhu, které povedou k prosperitě zemědělských podniků, k jejich přiměřeným příjmům, k vytváření důstojných pracovních a životních podmínek zemědělského obyvatelstva. Zemědělství mikroregionu se musí výrazně spolupodílet na zachování a dalším rozvoji venkovského prostředí a udržení osídlení venkova. Mezi nosná odvětví v rostlinné výrobě mikroregionu bude nadále patřit intenzivní produkce kvalitních potravinářských obilovin (pšenice, sladovnický ječmen), dále to bude produkce cukrové řepy

a pícnin na orné půdě, zejména vojtěšky, jakož i krmných obilovin, především kukuřice na zrno. Na dočasně nadbytečných plochách orné půdy bude průběžně narůstat produkce alternativních plodin, ve sledovaném území především slunečnice, amaranth, mák, ve vyšších polohách i řepka. Ve zvláště příznivých polohách bude nutné podržet i zvýšit produkci ovocných kultur, jabloně, broskvoně, ale i vinná réva, na nivách vodních toků bude nutné zvýšit produkci zeleniny. V živočišné výrobě vedle tradičního chovu prasat a drůbeže, bude nutné zachovat a posílit chov skotu na mléko.

Přehled nejvýznamnějších zemědělských podniků působících na území mikroregionu přináší tabulka č. 25. Do tabulky jsou zařazeny nám známé podniky s více než 20 pracovníky.

Tab 25: Nejvýznamnější zemědělské a lesnické podniky se sídlem na území mikroregionu Cezava (stav k 1. 1. 2002)

název	místo	poč. prac.
BONAGRO a.s. Blažovice	Kobylnice	150
Agro MONET a.s.	Moutnice	130
Zemědělské družstvo Sokolnice	Sokolnice	120
CEZAVA a.s.	Blučina	59
Lesy České republiky, s.p., lesní závod Židlochovice	Židlochovice	50-99
Zemědělské družstvo Rajhradice	Rajhradice	45
ZD Žatčany	Žatčany	36

Komerční služby

Narůstající význam služeb, především jejich rychlá diverzifikace, projevující se v rychlém růstu druhů služeb, ukázal, že zahrnovat veškeré služby do jednoho sektoru ztrácí svoji ekonomickou logiku, neboť se jedná o velmi různorodou produkci z hlediska vlivu na ekonomický růst i ekonomický rozvoj. Pro analýzu podnikatelského prostředí je nezbytná ta část služeb, která souvisí s produkcí, údržbou, distribucí i spotřebou materiálních statků, tzv. komerční služby. Jedná se o služby nevýrobního charakteru, výrobní a opravárenské, maloobchodní a finanční a poštovní služby.

Zdrojem informací o rozmístění komerčních služeb v mikroregionu Cezava bylo především dotazníkové šetření provedené v jednotlivých obcích. Úroveň a rozsah poskytovaných služeb velmi ovlivňuje jednak populační velikost jednotlivých obcí, jednak blízkost krajské metropole, která je nejen největším zdrojem pracovních míst, ale samozřejmě i spádovým centrem, ve kterém se koncentrují všechny druhy služeb.

Nevýrobní služby pro obyvatelstvo

Do této skupiny patří činnosti sloužící k uspokojování přímých potřeb obyvatel – holičství a kadeřnictví, čistírny a prádelny, fotografické služby, taxislužba, půjčovny motorových vozidel, autodoprava, půjčovny průmyslového zboží, zahradnictví, pohřební služba apod.

Až na jednu výjimku jsou ve všech obcích mikroregionu poskytovány kadeřnické služby, v osmi obcích jsou poskytovány služby fotografů (fotosběren), v sedmi obcích jsou zastoupeny pohřební služby a v šesti obcích sběrný čistíren oděvů a zahradnické služby.

Tab. 26: Počet provozoven nevýrobních služeb v mikroregionu Cezava

obec	kadeřnictví kosmetika	sběrný prádelna	půjčovny zboží	pohřeb- nictví	zahrad- nictví	fotograf, fotosběrna	jiné
Blučina	3	1		1			
Kobylnice	2			1	2	1	
Mělník	1	1		1			
Moutnice	3	1		1	1		
Nesvačilka	1						pedikúra
Nikolčice	2					1	
Otmarov					1		
Otnice	2					2	
Rajhradice	2					2	
Sokolnice	3	1				2	
Telnice	1				1		
Těšany	3				1	2	
Újezd u Brna	5	1	1	1	1	12	
Žatčany	1				1		
Židlochovice	12	1	3	3	1	8	masáže, mandl, sázkové kanceláře

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Výrobní a opravárenské služby

Zde jsou zařazeny služby řemeslníků, vykonávajících opravárenské a drobné zakázkové výrobní činnosti. Jsou to dřevozpracující řemesla (stolaři, tesaři, výroba nábytku apod.), kovozpracující řemesla (zámečníci, kováři, klempíři), stavební řemesla (zedníci, pokrývači, sklenáři, malíři), opravny motorových vozidel, průmyslového zboží, obuvi, krejčí, švadleny.

V tabulce č. 27 jsou uvedeny provozovny výrobních a opravárenských služeb v jednotlivých obcích. Nejvíce těchto provozoven je v Židlochovicích a obcích Sokolnice, Újezd u Brna a Blučina.

Tab. 27: Počet provozoven výrobních a opravárenských služeb v mikroregionu Cezava

obec	opravy mot. vozidel	opravy prům. zboží	dřevozpracující řemesla	kovozpracující řemesla	stavební řemesla	krejčí švadlena	opravy a výr. obuvi	sběrný oprav a zakázkové kanceláře	jiné
Blučina	3		4	1	10	1			
Kobylnice	1		1	2	2	1	1		
Měnin			2	2		2			
Moutnice		1	1		5	1			
Nesvačilka			1	3	2				
Nikolčice			1						
Otmarov					4	2			
Otnice	1		5	3	4	3			
Rajhradice	1		1	2	3				
Sokolnice	3	2	2	4	5	3	1		
Telnice	1		1		1			1	
Těšany	1	1	1	1	1	2			
Újezd u Brna	5	1	3	5		2	1	2	cykloservis 2x
Žatčany	1	1	4	4	2	2			
Židlochovice	1	7	4	4	7	3	1		cykloservis 2x

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Maloobchod a veřejné stravování

Do této skupiny služeb jsou zařazeny prodejny potravin, ovoce a zeleniny, masa a uzenin, drogerie, průmyslového zboží. Do veřejného stravování se řadí restaurace a pohostinství. Přehled těchto služeb v mikroregionu Cezava je uveden v tabulce č. 28. Prodejna potravinářského zboží je nejméně jednou provozovnou zastoupena ve všech obcích mikroregionu. To lze považovat za standart zajištění základní vybavenosti obcí. Širší nabídku potravinářského i nepotravinářského zboží nabízí maloobchodní prodejny v Židlochovicích a částečně i v Újezdě u Brna a Sokolnicích. Na strukturu a rozmístění jednotek maloobchodu na území mikroregionu mají výrazný vliv hypermarkety a nákupní centra umístěná na jižním okraji města Brna. Ve všech obcích mikroregionu s výjimkou Otmarova se nachází restaurace nebo pohostinství.

Finanční a poštovní služby

Mezi tyto služby patří poskytování bankovních, pojišťovacích a poštovních služeb. Přehled je uveden v tab. 28.

Finanční služby jsou příkladem sektoru, který je výrazně koncentrován do městských center a větších obcí. V případě mikroregionu Cezava jsou tyto služby koncentrovány do Židlochovic, poštovní služby jsou zajištěny navíc v obcích Blučina, Měnin, Moutnice, Nikolčice, Otnice, Sokolnice, Telnice, Těšany a Újezd u Brna, ve kterých lze na poštách využívat i bankovní a spořitelní služby v rámci Poštovní spořitelny.

Tab. 28: Počet provozoven maloobchodu, veřejného stravování, finančních a poštovních služeb v mikroregionu Cezava

Obec	pošta	banka spořitelna	pojišťovna	obchodní střediska	potravin a smíšené zboží	ovoce- zelenina	maso- uzeniny	drogerie	průmyslo- vé zboží	restaurace	pohostin- ství	jiné
Blučina	1			1	2		1			2	2	papírnictví, květiny
Kobylnice					1					1	2	
Měním	1				4					2	3	květiny
Moutnice	1				4						1	
Nesvačilka					1		1*				1	stavebniny
Nikolčice	1				1					1	1	
Otmarov					1							
Otnice	1				3	1			1		2	
Rajhradice					1			1			3	
Sokolnice	1			1	4		1	2	1	2	1	
Telnice	1				4		1	1		4	1	
Těšany	1				4			1	1	2	2	
Újezd u Brna	1		6		4		1	1	2	2		
Žatčany					2						1	náhradní díly
Židlochovice	1	2	6		4	4	2	2	6	5	6	

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Poznámka: * jedenkrát týdně pojízdná prodejna

Z dalších poskytovaných **specializovaných služeb** lze uvést např. projekční služby, které jsou zastoupeny např. v obcích Sokolnice, Újezd u Brna a Židlochovice, účetní služby a daňové poradenství např. v Sokolnicích, Újezdě u Brna, Židlochovicích a Žatčanech.

Na základě odpovědí jednotlivých obcí uvedených v dotazníku lze vyvodit, že polovina ze všech obcí je nespokojena se současnou nabídkou služeb na svém území (jedná se o obce Blučina, Kobylnice, Měním, Sokolnice, Telnice, Těšany, Žatčany a Židlochovice. Jako těžce dostupné služby byly identifikovány především prodejny průmyslového zboží, masa a uzenin, prádelny a čistírny, opravný spotřebního zboží. Za těmito službami se nejčastěji dojíždí do Brna a v rámci mikroregionu do Židlochovic a Újezdu u Brna.

7. Veřejné služby - sociální infrastruktura

Ekonomickému a sociálnímu rozvoji přispívají služby rozvíjející lidský potenciál. Oblast veřejných služeb představuje souhrn zařízení, institucí a programů, které sice nemají přímou vazbu na hospodářský výkon regionu, ale jsou nejefektivnější investicí k posílení hospodářského významu regionu v budoucnosti. V následující kapitole bude stručně popsána situace v oblasti školství, zdravotnictví, sociálních služeb, kultury a sportu. Zdrojem informací o rozmístění těchto služeb na území mikroregionu bylo především dotazníkové šetření provedené v obcích mikroregionu Cezava. V následném komentáři a hodnocení jednotlivých druhů služeb jsou vyzdvíženy především ty poznatky z jednotlivých obcí, které jsou nedostatečné a představují tak bariéru dalšího rozvoje kvality venkovského života.

Školskou výuku v obcích mikroregionu Cezava zajišťují školy základní a střední. Mateřské školy jsou s výjimkou populačně nejmenších obcí Otmarov a Nesvačilka ve všech obcích mikroregionu. Celkový počet míst v mateřských školách je 607. Přehled počtu míst v jednotlivých obcích je uveden v tabulce č. 29.

Tab. 29: Přehled počtu míst v mateřských školách mikroregionu Cezava

Obec	Mateřské školy počet míst
Blučina	50
Kobylnice	20
Měnin	50
Moutnice	30
Nikolčice	25
Otnice	42
Rajhradice	40
Sokolnice	50
Telnice	50
Těšany	50
Újezd u Brna	100
Žatčany	25
Židlochovice	100

Pramen: Dotazníkové šetření u obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Síť základních škol je tvořena dvanácti školami. Z toho v sedmi obcích (Měnin, Nikolčice, Otnice, Sokolnice, Telnice, Těšany, Újezd u Brna a Židlochovice) se nachází školy úplné, tedy s 1. až 9. třídou a v pěti obcích školami neúplnými (v Blučině, Moutnicích a Rajhradcích jsou 1. až 5. třída, v Kobylnicích 2., 4. a 5. třída, v Telnici 1. a 3. třída a v Žatčanech 2. a 4. třída). V Židlochovicích se navíc nachází základní umělecká škola. Z ostatních obcí, resp. z obcí s neúplnými školami musí žáci do základních škol dojíždět, a to nejvíce do základních škol v Židlochovicích, Újezdě u Brna, Těšanech a Šlapanicích.

Na území mikroregionu se nachází dvě střední školy. Jedná se o gymnázium Židlochovice (ve školním roce 2000/2001 208 žáků) a ISS Sokolnice (355 žáků). Většina žáků musí za středním vzděláním dojíždět mimo mikroregion, nejčastěji do Brna a také do Klobouk u Brna.

Děti a mládež vyžadující speciální výchovu mohou využívat odloučené pracoviště Speciální školy Ořechov v Židlochovicích (do roku 2000 se jednalo o ZvŠ Židlochovice) nebo musí dojíždět mimo region, nejčastěji do Brna.

Problémy škol v mikroregionu Cezava z větší části kopírují obecné problémy školství u nás – jedná se o získávání a stabilizaci učitelského sboru, technické vybavení škol (pomůcky, sportoviště, apod.) a finanční deficity ve vztahu ke stávajícím aktivitám. Síť škol a školských zařízení v mikroregionu je však na dostatečné úrovni. Vzhledem k demografickým

trendům bude však nutné počítat s dalším snižováním počtu dětí, což by mohlo vést k existenčnímu ohrožení zejména malotřídních a menších škol.

Zdravotnictví a sociální služby

Základem **zdravotní péče** v území je síť praktických lékařů a zdravotních středisek. V mikroregionu zajišťují zdravotní péči praktičtí lékaři v Židlochovicích, Újezdě u Brna, Sokolnicích, Blučině, Měnině, Otnicích, Telnici a Těšanech. Praktický a dětský lékař dojíždí dále do obce Nikolčice. Specializovanou lékařskou péči zajišťují převážně zdravotnická zařízení v Židlochovicích, Brně a Hustopečích.

Čtyři obce mikroregionu (Blučina, Moutnice, Telnice a Těšany) označily zajištění zdravotních služeb za nevyhovující, jako hlavní nedostatky byly uvedeny nevyhovující nebo chybějící ordinace a nižší kvalita lékařské péče).

Sociální péče je poskytována buď pečovatelskou službou, nebo v zařízeních sociální péče. Pečovatelská služba může být provozována buď v domech s pečovatelskou službou, nebo přímo v domácnosti klienta. Ze zařízení sociální péče se v mikroregionu nachází LILA, domov pro postižené děti v Otnicích (kapacita 36 lůžek), Domov důchodců Sokolnice (kapacita 150 lůžek) a Penzion pro důchodce v Újezdě u Brna s 42 lůžky hotelového typu. V Újezdě u Brna v současnosti probíhá výstavba domu s pečovatelskou službou s kapacitou 90 lůžek. Kromě těchto zařízení podle údajů z dotazníkového šetření ve dvou obcích mikroregionu (Židlochovice a Blučina funguje pečovatelská služba a v osmi obcích je umožněna dodávka obědů důchodcům nebo alespoň vaření obědů pro důchodce jako nadstandardní forma sociálních služeb.

Dalším typem sociálních služeb jsou sociální byty – těch je podle údajů z dotazníkového šetření na území mikroregionu postaveno celkem 182 (128 v Židlochovicích, z toho 14 s pečovatelskou službou a 54 v Újezdě u Brna). Celkem by bylo potřebné v obcích mikroregionu zřídit dalších 266 sociálních bytů, z toho 126 s pečovatelskou službou (potřebu více než deseti nových bytů s pečovatelskou službou registrují v Újezdě u Brna, Blučině, Otnicích a Židlochovicích). Hlavním nedostatkem při poskytování sociálních služeb v mikroregionu byl definován nedostatek zařízení sociální péče a chybějící pečovatelská služba v některých obcích.

Zabezpečení zdravotnické a sociální péče je na území mikroregionu na poměrně dobré úrovni. Většina obcí je s jejich úrovní spokojena. Zlepšení zajištění zdravotní péče a péče o seniory je základní podmínkou dalšího rozvoje kvality života občanů, z nichž zvláště počet seniorů bude v následujících letech narůstat. Rozvoj terénních zdravotních a sociálních služeb a výstavba sociálních bytů a bytů s pečovatelskou službou jsou především cestou k udržení i zvyšování populace obcí.

Kultura a sport

Kulturní zařízení v mikroregionu jsou zastoupeny nejvíce knihovnami a kulturními domy. Ve všech obcích mikroregionu s výjimkou Otmarova se nachází veřejná knihovna, v 7 obcích se nachází kulturní dům (není v Měnině, Nesvačilce, Otmarově, Rajhradcích, Sokolnicích, Těšanech, Újezdě u Brna a Židlochovicích – ve většině ze jmenovaných obcí se kulturní akce pořádají v jiných zařízeních, především v sokolovnách/orlovnách). Kromě této základní kulturní infrastruktury je možné navštívit kino v Měnině a Otnicích a v letních měsících letní kino v Židlochovicích.

Pravidelné **bohoslužby** se konají s výjimkou Kobylnic a Nesvačilky ve obcích mikroregionu.

Sportovní zařízení jsou zastoupena hlavně hřišti a tělocvičnami (sokolovnami). Nejrozšířenějším sportem ve venkovských oblastech je fotbal, ani území mikroregionu

Cezava není výjimkou. Podle výsledků dotazníkového šetření se ve všech obcích mikroregionu nachází hřiště (v Otnicích je fotbalové hřiště v nevyhovujícím stavu) a s výjimkou Nesvačilky a Rajhradice i tělocvična. V Blučině se nachází krytý bazén a lázně, v Újezdě u Brna a Otnicích tenisové kurty (v případě Otnic s umělým povrchem) a v Židlochovicích fitness. V letních měsících mohou obyvatelé mikroregionu využívat šesti koupališť.

Kulturní a tělovýchovné aktivity mají ponejvíce na starosti místní Svaz dobrovolných hasičů, myslivecká sdružení, tělovýchovné jednoty, Sokol a další zájmová sdružení.

Nedílnou součástí kulturního, sportovního a společenského života v mikroregionu představují nejrůznější kulturní, sportovní a jiné akce pořádané obcemi a dalšími subjekty v území a které slouží k uchování tradic a posilování místní identity. Jedná se zejména o hody, které se uskutečňují v květnu v Rajhradcích, v červnu v Otnicích, Sokolnicích, Telnici, Těšanech a Žatčanech, v červenci v Měnině, v srpnu v Blučině a Kobylnicích, v září v Moutnicích, Nesvačilce, Sokolnicích (babské), Těšanech (babské) a Židlochovicích a v říjnu v Otnicích (babské). Dále se jedná např. o slavnosti Dědina na pomezí dvou regionů v Těšanech (září), plesy a zábavy, koncerty, pálení čarodějnic, dětské dny a karnevaly a nejrůznější sportovní turnaje a soutěže (např. hasičské, dále např. v kopané, házené, minikopané).

Kulturní a sportovní aktivity jsou v mikroregionu Cezava zajištěny velmi dobře. Především dostatečný počet hřišť a tělocvičen je dobrým předpokladem rozvoje volnočasových aktivit dětí, který je tou nejlepší prevencí sociálně patologických jevů. Také velký počet knihoven je dobrým předpokladem k vytvoření veřejně přístupných informačních sítí, které by jistě přispělo k rozvoji posilování identifikace obyvatelstva s regionem. Přesto v některých obcích pokládají vybavenost kulturními a sportovními zařízeními za nedostatečnou. Vybraná kulturní zařízení postrádají v Měnině, Rajhradcích, Žatčanech a Židlochovicích, vybraná sportovní zařízení v Blučině, Moutnicích, Nesvačilce, Rajhradcích, Otnicích, Sokolnicích, Telnici, Těšanech a Židlochovicích.

Tab. 30: Nejvýznamnější zaměstnavatelé v nevýrobní sféře se sídlem na území mikroregionu Cezava
(stav k 1. 1. 2002)

název	místo	odvětví	poč. prac.
STAVO ARTIKEL a.s.	Otnice	obchod	400*
CROSS SPEED s.r.o.	Židlochovice	autodoprava	87
Integrovaná střední škola Sokolnice	Sokolnice	školství	70
Domov důchodců Sokolnice	Sokolnice	zdravotnictví	70
ČSAD TELNICE SERVIS, a.s.	Telnice	prodej a opravy mot. vozidel	56
Město Židlochovice	Židlochovice	veřejná správa	50-99
PURUS spol. s r.o.	Blučina	velkoobchod	40
Petr Hirschner doprava a mechanizace	Sokolnice	autodoprava, zemní práce	30
MIPA, s.r.o.	Sokolnice	velkoobchod	30
Ing. Vlastimil Zelníček, AGRO SERVIS	Rajhradice	autodoprava	25
AGRO SERVIS CZ, spol. s r.o.	Rajhradice	velkoobchod	25
ADOSA, a.s.	Židlochovice	autodoprava	25-49
Základní škola Otnice	Otnice	školství	25-49
LILA, domov pro postižené děti	Otnice	zdravotnictví	25-49
ŠROT GEBESHUBER s.r.o.	Sokolnice	zpracování kovového odpadu	24
František Plachta - Frapo	Měnin	autodoprava, zemní práce	23
UNIVERSAL AUTOSERVIS Blučina s.r.o.	Blučina	opravy mot. vozidel	22
Josef Spáčil – ELEKTRO	Újezd u Brna	obchod	20
Základní umělecká škola	Židlochovice	školství	20-24
B & Š Brno, s.r.o.	Židlochovice	zdravotnictví	20-24

Poznámka: * počet pracovníků firmy celkem

V rámci nevýrobní sféry mikroregionu se významnější zaměstnavatelé nachází především v odvětvích obchodu, dopravy, školství, zdravotnictví a veřejné správy. Přehled nejvýznamnějších zaměstnavatelů v odvětvích obchodu a služeb působících na území mikroregionu přináší tabulka 30 na předchozí straně. Do tabulky jsou zařazeny nám známé subjekty s více než 20 pracovníky.

Shrnutí

Na základě vyhodnocení kategorie služeb z dotazníkového šetření u obcí mikroregionu lze území z hlediska obslužného významu jednotlivých obcí rozdělit do těchto základních kategorií:

A – střediska obslužnosti – obce s komplexní nabídkou základních služeb

(zahrnuje základní školu plnotřídní, ordinace lékařů, nejfrekventovanější nekomerční a komerční služby, které se stávají předmětem dojížděky ze spádového území)

Židlochovice, Újezd u Brna, Sokolnice, Otnice, Těšany, Měnín

B – nestřediskové obce bez deficitu základních služeb

(zahrnují první stupeň základní školy a některé provozovny komerčních služeb pro obsluhu vlastních obyvatel obce)

Blučina, Nikolčice, Telnice, Moutnice, Rajhradice, Žatčany

C – nestřediskové obce s deficitem základních služeb

(chybějící zařízení základních služeb znamenají pro obyvatele nutnost dojíždět za nimi do spádového centra – školy, pošta, komerční služby)

Kobylnice, Nesvačilka, Otmarov

Rozmístění a dostupnost služeb v mikroregionu Cezava lze stručně charakterizovat následujícími body:

- komplexní nabídka služeb je dostupná ve více obcích mikroregionu
- polovina obcí mikroregionu je nespokojena se současnou dostupností veřejných služeb
- síť poskytovatelů zdravotní a sociální péče je dostatečně zajištěna
- velmi dobrá je úroveň zajištění sportovních a kulturních aktivit, zejména volnočasových aktivit dětí a mládeže
- dostatečná vybavenost knihovnamí je dobrým předpokladem vytvoření veřejně přístupných informačních center.

PŘÍL. 1: VYBAVENOST OBCÍ MIKROREGIONU CEZAVA VYBRANÝMI DRUHY A ZAŘÍZENÍMI SLUŽEB

OBEC	Obch.střediska	Potravin	Ovoce-zel.	Maso-uz.	Drogerie	Prům. zb.	Kadeřnictví	Sběrný prádla	Restaurace	Pohostinství	Ubytování	Pošta	Banka	Pojišťovna	Prakt. lékař	Dětský lékař	Stomatolog	MŠ	ZŠ 1. st	ZŠ úplná	Bohoslužby	Kulturní dům	Knihovna	Kino	Tělocvična	Koupaliště (možnost koupání)	Hřiště
Blučina	A	A		A			A	A	A	A		A			A	A	A	A	A		A	A	A		A	A	A
Kobylnice		A					A		A	A					A			A	A		A	A		A			A
Měnin		A					A	A	A	A		A			A	A	A		A	A		A	A		A		A
Moutnice		A					A	A		A		A					A	A		A	A	A		A			A
Nesvačilka		A					A			A										A		A					A
Nikolčice		A					A			A							A		A	A	A	A		A			A
Otmarov		A																		A				A	A		A
Otnice		A	A			A	A			A		A			A	A	A		A	A	A	A	A	A			A
Rajhradice		A			A		A			A							A	A		A		A					A
Sokolnice	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A				A	A	A		A	A		A		A	A		A
Telnice		A		A	A		A		A	A					A	A	A		A		A	A		A			A
Těšany		A			A	A	A		A	A					A	A	A		A	A		A		A			A
Újezd u Brna		A		A	A	A	A	A	A		A		A	A	A	A			A	A		A		A	A		A
Žatčany		A					A			A							A	A		A	A	A		A	A		A
Židlochovice		A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A		A	A		A	A	A	A	A	A

Pramen: Dotazníkové šetření obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002; A=vyskytuje se

8. Cestovní ruch a rekreace

Cestovní ruch, turismus a rekreace jsou svým prostorovým rozsahem a intenzitou významným celosvětovým společenským jevem. Tyto, v současné době dynamické společensko – ekonomické činnosti, zasahují výrazně do utváření životního prostředí daného území (ať již přírodního či sociálního), a to svými pozitivními i negativními vlivy. V České republice začal být význam cestovního ruchu výrazněji oceňován až v devadesátých letech s nástupem tržní ekonomiky. Zvýšení turistické návštěvnosti v území může posílit kupní sílu obyvatel a pomoci rozvíjet podnikatelské prostředí regionu. Kvalita poskytovaných služeb a jejich nabídka pak významně ovlivňují spokojenost návštěvníků a působí tak i na jejich rozhodování, zda navštíví území i příště. Pro návštěvnost území je stále významnější jeho účelná prezentace a propagace. Cestovní ruch se tak v současné době profiluje ve významné hospodářské odvětví, jehož rozvoj je více než v jiných případech možno ovlivnit aktivitou veřejného sektoru.

V mikroregionu Cezava existují v rámci jižní Moravy i České republiky pouze průměrné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Největší potenciál spočívá v kulturně historických památkách a atraktivitách území. Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu je zvýrazněn výhodnou polohou území v zázemí brněnské aglomerace, což je zdůrazněno i dobrým dopravním spojením s Brnem.

Turistické cíle a atraktivity

Mikroregion Cezava nabízí svým návštěvníkům celou řadu turistických cílů a atraktivit, přestože nemá jako celek příznivé krajinné předpoklady pro využití v oblasti aktivit cestovního ruchu a rekreace. Jedná se většinou o intenzivně zemědělsky využívanou oblast rovinného charakteru (Dyjsko-svratecký úval), která přechází ve zvlněnou pahorkatinu pouze v okrajových částech mikroregionu (oblast Výhonu, Prackého kopce a jihozápadního okraje Ždánického lesa). Mikroregion Cezava je charakteristický velice nízkou lesnatostí (podíl lesů na rozloze mikroregionu činí pouze 4,4%, pro srovnání v Jihomoravském kraji se jedná o 33%). Mírně zvlněná krajina mikroregionu (nadmořská výška se pohybuje v intervalu 180 – 380 m n. m.) skýtá dobré podmínky pro cykloturistiku. Atraktivní cíl pro cykloturistické a pěší výlety skýtají rozsáhlé a velmi zachovalé lesní partie Ždánického lesa, které leží v blízkém sousedství mikroregionu jihovýchodním směrem. Za jednu z možných nástupních cest do oblasti Ždánického lesa lze zvolit trasu starodávné kupecké cesty Těšanka, která v minulosti tvořila jednu z odboček Jantarové stezky a vedla z Těšan přes Ždánický les k Buchlovu a Velehradu.

Z přírodních památek a zajímavostí, nacházejících se na území mikroregionu Cezava, jmenujme např. Žabárník (přírodní památka, údolní niva Dunávky s říčním porostem a umělou nádrží, lokalita významná výskytem ptáků a obojživelníků – k.ú. Sokolnice), Špice (přírodní rezervace, příkrý jižní svah se vzácnými stepními rostlinnými a živočišnými druhy – k.ú. Újezd u Brna), Písky (přírodní památka, výskyt pískomilné květeny a živočichů v nivě Litavy – k.ú. Žatčany) a Nové Hory (přírodní památka, sz. svah Výhonu, výrazně modelovaný sesuvy v mladotřetihorních jílech a vápencích, s rostlinnými společenstvy vzácných a ohrožených druhů rostlin – k.ú. Blučina).

Turisticky daleko silnější lákadla na území mikroregionu Cezava představují **kulturně historické památky a atraktivity**. Do katastrů pěti obcí mikroregionu (Kobylnice, Sokolnice, Telnice, Žatčany a Újezd u Brna) zasahuje krajinná památková zóna **Slavkovské bojiště**. Tuhé boje v době bitvy u Slavkova se odehrály zejména na katastru Sokolnic a dále

Kobylnic a Újezdu u Brna. Bezprostředně za hranicí mikroregionu se nachází jedno z turisticky nejnavštěvovanějších míst areálu bojiště, Mohyla míru na Prackém kopci. Jedná se o secesní památník z let 1910 – 1912, první mírový památník v Evropě. Pod kaplí se nachází ossarium s ostatky padlých z bitvy 2.12.1805, které byly na bojišti nalezeny ve 20. století. V roce 1925 byl postaven objekt muzea s expozicí o bitvě. Památník se nachází na místě, kde francouzský armádní sbor rozhodl o vítězství v bitvě. Památník Mohyla míru navštíví ročně přibližně 30 tis. návštěvníků, z větší části cizinců.

Z dalších významnějších turistických cílů jmenujme město Židlochovice a obce Blučina, Sokolnice, Těšany, Měnín, Moutnice, Žatčany a Telnice. **Židlochovice** představují malebné městečko, někdejší obchodní středisko na Jantarové stezce. Zdejší původně renesanční zámecký areál byl ve 20. letech 18. století přestavěn podle vzoru francouzského Versailles do dnešní barokní podoby. Zámek se později stal oblíbeným letním sídlem prezidenta T. G. Masaryka a v současnosti je využíván k reprezentativním účelům k významným mezistátním setkáním. Rozlehlý, volně přístupný zámecký park přechází v oboru, kde jsou chována stáda muflonů a jelenů sika Dybowského. Na náměstí se nachází renesanční radnice ze 16 století.

V **Těšanech** se nachází raně barokní jednoposchodový zámek, v barokní kovárně z 18. století je umístěna expozice kovářství a kolářství, součást Technického muzea v Brně. Na návsi a v okolí kovárny stojí několik barokních soch. V **Sokolnicích** se nachází v jádře renesanční zámek, upravený barokně a později ve stylu anglické gotiky, dnes se zde nachází domov důchodců. U zámku je anglický zámecký park, v obci se dále nachází barokní sýpka. V Moutnicích se nachází několik historických selských stavení a rozařínská zvonice, v Blučině pozdně renesanční budova radnice.

Dominantami řady obcí mikroregionu jsou církevní stavby a památky. Z **církevních staveb** uveďme například mohutný farní kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blučině, jedná se o kostel s pozdně románským jádrem z konce 13. století, později upravovaný v období gotiky a renesance, v Měnině farní kostel sv. Markéty s gotickým jádrem z konce 14. století a barokní lodí z konce 17. století a kapli sv. Floriána, v Moutnicích pozdně románský farní kostel sv. Jiljí ze 13. století, v Nikolčicích rokokový farní kostel sv. Jakuba Staršího z 18. století, v Otnicích pozdně klasicistní kostel sv. Aloise a sv. Havla, v němž se nachází gotická socha Madony, v Sokolnicích zámecká kaple, v Telnici původně románská farní kostel sv. Jana Křtitele z 12. stol., v Těšanech kostel sv. Barnabáše a kaple vybudovaná v letech 1946 – 1947 politickými vězni, kteří se vrátili z koncentračních táborů, v Újezdě u Brna pozdně klasicistní kostel sv. Petra a Pavla a novoronánská kaple sv. Antonína Paduanského, v Žatčanech v jádru gotický farní kostel Nejsvětější Trojice ze 14 století, který byl později několikrát upravován a v Židlochovicích vrcholně barokní farní kostel Povýšení sv. Kříže z 18. století s barokními sochami v okolí kostela a gotická věž z 15. století jako zbytek původního kostela.

Jako specifikum mikroregionu může být chápáno množství **archeologických nálezů** na katastrech obcí Blučina (připravuje se zde projekt Archeoparku), Kobylnice, Otnice, Telnice, Těšany, Újezd u Brna, Žatčany a Židlochovice.

Nesporně významnou roli v turistické nabídce mikroregionu tvoří **vinařství a vinařská turistika**. Území mikroregionu Cezava patří do Brněnské vinařské oblasti. Největším vinařským centrem mikroregionu je město Židlochovice, zdejší horenské právo vydané v roce 1379 patří k nejstarším na Moravě. Ve městě sídlí vinařská Lesní společnost Jihomoravské lesy. Dalšími významnějšími vinařskými obcemi mikroregionu jsou Blučina s vinným sklepem Milana Hanuše, Nikolčice, Těšany a Újezd u Brna. Obce Blučina, Měnín, Moutnice, Nikolčice, Otnice, Rajhradice, Sokolnice, Telnice, Těšany, Újezd u Brna a Židlochovice jsou zapojeny do projektu **Moravské vinařské stezky** (obce s výjimkou Nikolčic by měly ležet na

trase plánované Brněnské vinařské stezky, obec Nikolčice leží na trase Velkopavlovické vinařské stezky.

Stručný seznam turisticky nejatraktivnějších lokalit i potenciálních turistických cílů je v tabulce č. 31 uveden na základě výpovědí představitelů obcí a s pomocí existujících turistických průvodců a propagačních materiálů.

Tab. 31: Turistické cíle a turistická infrastruktura v obcích mikroregionu Cezava

Obec	turistická trasa	koupaliště	naučná stezka	cyklotrasa	významná místa	významní rodáci
Blučina	ne	ano	ano	ano	kostel Nanebevzetí P. Marie, pozdně renesanční radnice, četné archeologické nálezy v okolí obce (od paleolitu do doby slovanské), významný krajinný prvek Strže	Rudolf Piterna (letec)
Kobylnice	ne	ne	ano	ano	četné archeologické nálezy v okolí obce (od paleolitu do doby římské)	
Měnín	ne	ne	ne	ano	kostel sv. Markéty, četné archeologické nálezy v okolí obce (od eneolitu do doby římské), bažantnice	Prof. Mojmír Povolný
Moutnice	ne	ne	ne	ano	románský kostel sv. Jiljí	
Nesvačilka	ne	ne	ne	ano		
Nikolčice	ano	ne	ne	ano	kostel sv. Jakuba	Alois Koudelka (duchovní, překladatel)
Otmarov	ne	ano	ne	ano		
Otnice	ne	ne	ne	ano	kostel sv. Aloise a sv. Havla	
Rajhradice	ne	ne	ne	ano		
Sokolnice	ano	ne	ano	ano	zámek, zámecká kaple, zámecký park, barokní sýpka	
Telnice	ne	ne	ne	ano	kostel sv. Jana Křtitele, četné archeologické nálezy v okolí obce (od neolitu do doby slovanské)	
Těšany	ne	ne	ne	ano	barokní kovárna, zámek, kostel sv. Barnabáše, četné archeologické nálezy v okolí obce (od eneolitu do doby římské), počátek cesty Těšanka	V. Chaloupka (žokej)
Újezd u Brna	ne	ano	ano	ano	kaple sv. Antonína Paduanského, kostel sv. Petra a Pavla, přírodní rezervace Špice, četné archeologické nálezy v okolí obce (od paleolitu do doby laténské)	
Žatčany	ne	ano	ne	ano	kostel Nejsv. Trojice, hřbitovní kaple sv. Maří Magdalény, přírodní památka Písky, rybník, v okolí obce archeologické nálezy z doby bronzové	
Židlochovice	ne	ano	ano	ano	renesanční zámek, , přírodně-krajinářský zámecký park, barokní kostel Povýšení sv. Kříže, barokní sochy v okolí kostela, gotická věž, renesanční radnice, vrch Výhon, v okolí města archeologické nálezy (od paleolitu po dobu slovanskou)	

Pramen : Dotazníkové šetření u obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002, turistické průvodce, mapy

Obce mikroregionu jsou také rodištěm či působištěm řady významných osobností. To vytváří potenciál pro zvýšení návštěvnosti území v rámci kulturní turistiky spojené s návštěvou míst pobytu významné osobnosti (v případě turistického zpřístupnění těchto míst). V tabulce č. 1 je dále uvedeno, zda obcí prochází značená turistická cesta, cyklotrasa, naučná stezka a zda je v obci či jejím blízkém okolí možnost koupání.

Infrastruktura pro cestovní ruch

Nelze podlehnout iluzi, že turistická atraktivita, která je v případě mikroregionu Cezava spíše nižší, sama o sobě stačí k přilákání většího množství návštěvníků. Pokud nebude vytvořena či optimalizována základní turistická infrastruktura (od značení turistických tras, cyklotras přes možnosti koupání, jízdy na koních až po další návazné služby umožňující vyžití v případě nepříznivého počasí atd. a s tím související stravovací a ubytovací služby ve vhodné struktuře a množství), nelze očekávat ani větší ekonomické efekty z rozvíjejícího se cestovního ruchu. Přehled stávajícího stavu vybavenosti území mikroregionu Cezava turistickou infrastrukturou z hlediska možných rekreačních aktivit přináší následující kapitola, ubytovací možnosti jsou blíže zmíněny v navazující pasáži.

Dále je nutné připomenout, že jakákoliv expanze rekreačních, turistických a sportovních funkcí a jim odpovídajících zařízení není myslitelná bez úzce koordinovaného rozvoje funkcí a infrastruktur dalších - doprava, inženýrské sítě, služby, výroba, zajišťující základní ekonomickou stabilitu území, péče o krajinu, rozvoj lidských zdrojů, otevřená a konstruktivně orientovaná informační politika, vyšší stupeň institucionalizované koordinace společných aktivit na území mikroregionu atd.

Území mikroregionu se celou řadou svých parametrů řadí mezi oblasti z pohledu **pěší turistiky** málo atraktivní. Je to dáno především malou členitostí a pestrostí reliéfu (nízká lesnatost). Územím mikroregionu proto v současné době prochází pouze dvě značené turistické trasy spravované Klubem českých turistů (jedna vede ze sokolnického nádraží na Mohylu míru a dále do Šlapanic a druhá prochází jižní částí katastru Nikolčic). Z Židlochovic na vrchol Výhonu (k.ú. Židlochovice a k.ú. Blučina) vede nově vyznačená naučná stezka.

Nepoměrně atraktivnější je svým charakterem území mikroregionu pro fyzicky méně náročné formy **cykloturistiky**, pro kterou poskytuje krajina mikroregionu ideální terény. Díky dlouhodobé iniciativě samospráv jednotlivých obcí i Spolku pro obnovu venkova Cezava dnes prochází všemi obcemi mikroregionu značené cyklotrasy. Západní část mikroregionu protíná ve směru sever – jih trasa dálkové cyklotrasy Brno – Vídeň (Jantarová stezka - prochází obcemi Rajhradice, Blučina a Židlochovice). Trasu Jantarové stezky křížuje dálková cyklotrasa Jihlava – Český Těšín, která na území mikroregionu prochází obcemi Rajhradice, Otmarov, Telnice, Sokolnice, Újezd u Brna a Otnice. Územím mikroregionu dále prochází několik místních cyklotras a obcí Nikolčice i trasa Velkopavlovické vinařské stezky. V Těšanech začíná trasa výše zmíněné kupecké cesty Těšanky, která pak prochází napříč vrcholovými úseky partiemi Ždánického lesa. Ve všech obcích mikroregionu je v současnosti umístěna mapa s vyznačenými cyklotrasami na území mikroregionu. V souvislosti s rostoucí oblibou cykloturistiky, bude postupně doplňování sítě stávajících cyklotras dále pokračovat.

Je však třeba uvědomit si, že v naznačených podmínkách mikroregionu značené turistické a zejména cykloturistické trasy nepředstavují rozhodující limit turistického provozu – ten je třeba hledat v související infrastruktuře – možnosti ubytování, stravování, občerstvení, odpočinku, návštěvy turistických nekrajinářských atraktivit, provázanost na jiné aktivity v území (kulturní, rekreační, sportovní) – značení turisticky frekventovaných nebo poptávaných tras je pak až sekundární záležitostí.

V pěti obcích mikroregionu mohou návštěvníci v letní sezóně využít možností **koupání** v přírodních či umělých koupalištích (možnosti koupání jsou v obcích Blučina, Otmarov, Újezd u Brna, Žatčany a Židlochovice). Turisticky nejnavštěvovanější je krytý bazén se saunou v Blučině, který umožňuje celoroční koupání.

Území mikroregionu skýtá možnosti pro rozvoj dalších forem turistiky, především venkovské turistiky a agroturistiky, hipoturistiky a vinařské turistiky. Pojem **agroturistika** označuje specifickou formu rekreačního turistického provozu charakterizovaného ubytováním formou privátu na zemědělské farmě, **venkovská turistika** je charakterizována šířeji jako turistický provoz spojený s ubytováním formou privátu nebo malého pensionu ve venkovském území s relativně zachovaným kvalitním přírodním potenciálem. Tento druh rekreace je na území mikroregionu v současné době oficiálně realizován pouze okrajově. Vhodné lokality pro agroturistiku je možné nalézt víceméně na území celého mikroregionu, především pak na jiho a jihovýchodě mikroregionu. **Hipoturistiku** je v našich podmínkách nutno považovat za relativně okrajovou formu rekreační turistiky. V současné době jsou vyjížďky na koních možné pouze v Těšanech a Újezdě u Brna. Rozvojový potenciál na území mikroregionu má **vinařská turistika**, zvláště pokud bude realizováno plánované vyznačení Brněnské vinařské stezky, která bude spojovat vinařské obce v Brněnské vinařské oblasti a bude napojena na již vyznačenou síť Moravských vinařských stezek.

Vzhledem k nižší nadmořské výšce (a tudíž kratší době trvání sněhové pokrývky) není zimní část sezóny pro cestovní ruch na území mikroregionu příliš významná – jednoznačně zde převažuje význam letních turistických aktivit. Uvedenému odpovídá i skutečnost, že na území mikroregionu nejsou vyznačené žádné speciální lyžařské trasy a není zde provozován žádný lyžařský vlek.

Ubytovací možnosti

Podle údajů získaných pomocí dotazníkového šetření na obecních úřadech činí celková ubytovací kapacita regionu pouze 75 lůžek (viz tabulka č. 32). Na 1 000 obyvatel mikroregionu tak připadá pouze devět lůžek v turistických ubytovacích zařízeních. Z toho je zřejmé, že rozhodující část turistů navštíví mikroregion a jeho atraktivity v rámci jediného dne (buď se jedná o příměstskou jednodenní turistiku nebo návštěvníci nocují mimo region).

Tab. 32: Ubytovací zařízení v obcích mikroregionu Cezava

Obec	typ zařízení	název zařízení	ubytovací kapacita (počet míst)
Sokolnice	ubytovna	ISŠ Sokolnice - ubytovna	108
Újezd u Brna	turistická ubytovna	SK Ubytovna	15
Židlochovice	hotel	Státní zámek Židlochovice	40
Židlochovice	hotel	Hotel Trenz	20
Židlochovice	penzion	Pavir	

Pramen : Dotazníkové šetření u obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002, Regionální turistický produkt „Srdce jižní Moravy“, VCRR MU 2001

V žádném případě nelze opominout objekty privátního rekreačního bydlení (tj. chalupy a chaty), které můžeme nalézt téměř ve všech obcích mikroregionu. Dle informací ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 1991 (údaje ze sčítání z roku 2001 nejsou dosud k dispozici) bylo na území mikroregionu identifikováno 100 reálně využívaných chalup a 32 chat. Významnější počty rekreačních chalup jsou lokalizovány na katastrech obcí Otnice, Nikolčice a Těšany, chaty se nachází především na katastru Židlochovic.

Posouzení dostatečnosti či nedostatečnosti ubytovací kapacity regionu je vždy do značné míry subjektivní - nabídka je sice určována poptávkou, současně je však ovlivněna i poptávkou v minulosti a odhady poptávky budoucí.

V tabulce č. 3 na následující straně jsou uvedeny rozvojové záměry jednotlivých obcí mikroregionu v oblasti cestovního ruchu.

Tab. 3: Rozvojové záměry jednotlivých obcí v oblasti cestovního ruchu pro období 2002 - 2006

Obec	směry rozvoje
Blučina	archeopark, cyklostezky, sportovní areál s víceúčelovou halou a ubytováním pro cykloturisty
Kobylnice	
Měnin	realizace cyklostezky s napojením na dálkovou cyklotrasu Brno - Vídeň
Moutnice	
Nesvačilka	
Nikolčice	úprava obecního sklepa na vinotéku
Otmarov	
Otnice	
Rajhradice	rozšíření cykloturistické trasy
Sokolnice	pořizování různých propagačních materiálů a příprava stavby cyklostezek
Telnice	cykloturistika, propagace Slavkovského bojiště, naučná stezka
Těšany	úprava obecní budovy na penzion, služby pro cykloturisty, využití obecních objektů na dílny lidových řemesel, dobudování sportovišť s umělým povrchem, realizace II. etapy rekonstrukce společenského a sportovního víceúčelového centra – úpravy tělocvičny pro využití jako kulturního domu, vybudování informačního centra, cukrárny, výstavba koupaliště
Újezd u Brna	sportovní areál s koupalištěm s termální vodou a ubytovacím zázemím
Žatčany	obnova Žatčanských rybníků, oprava starého mlýna
Židlochovice	rozšíření ubytovacích služeb

Pramen : Dotazníkové šetření u obcí mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Informace a propagace území

Potenciální návštěvník mikroregionu Cezava může základní informace získat z map a turistických průvodců, které na několika úrovních podrobnosti (různá měřítka) a zájmovosti (turistické, cykloturistické mapy apod.) pokrývají celé území mikroregionu. Kromě toho existují různé propagační a informační materiály, za všechny uveďme např. Katalog cyklotras a turistických možností v ČR EUROBEDS 2002. Obce mikroregionu hodlají v blízké budoucnosti vydat vlastní turistickou mapu a turistického průvodce mikroregionu Cezava.

V mikroregionu se v současnosti nenachází žádné turistické informační centrum. Presentaci na internetových stránkách mají vytvořeny všechny obce mikroregionu, kvalitní informační a orientační systém ani internetová prezentace mikroregionu jako celku však zatím v jednotné formě neexistuje. Způsob turistické propagace mikroregionu je proto v rámci ČR možné považovat za standardní.

Shrnutí

Mikroregion Cezava má nesporně potenciál pro příchod většího počtu návštěvníků, než je tomu dnes. Vyžaduje to však realizaci řady opatření jako jsou například investice do ubytovacích zařízení, do infrastruktury cestovního ruchu a lepší propagace území. Klíčová je **tvorba specifického turistického produktu**. Ten by měl nabízet škálu různě dlouhých pobytů v území s nabídkou možných aktivit, a to odlišně pro různé skupiny potenciálních návštěvníků, tzn. měl by být cílený např. na rodiny s dětmi, bezdětné páry, skupiny vrstevníků apod. Jako vhodná specializace turistického produktu mikroregionu se jeví zaměření na cykloturistiku, vinařskou turistiku, poznávání historie apod.. Turistický produkt by zároveň neměl být omezen jen na území mikroregionu, právě naopak je při jeho vzniku nutná spolupráce s okolními oblastmi.

9. Krajina mikroregionu Cezava

Mikroregion Cezava zaujímá pozoruhodné postavení v krajinné struktuře Moravy, resp. České republiky. Krajina, již rozumíme prostorový soubor krajinných ekosystémů, je zde od neolitu, kdy začalo zemědělské využívání krajinných ekosystémů, velmi intenzivně využívána. Ale vynikající archeologické nálezy začínají již v paleolitu – starší době kamenné – a pokračují plynule přes všechny kultury neolitické, doby bronzové, železné do raného středověku, v němž hrál důležitou roli rajhradský klášter. Přechod mezi středověkem a novověkem znamenal především příchodem kapitalismu nové intenzivnější využívání přírodních zdrojů a dramatické úpravy krajinných ekosystémů: strojovou zemědělskou výrobu, úpravy říčních niv, nové dopravní systémy (např. železnice) atd. Celý proces vrcholí kolektivizací zemědělské výroby, která se projevuje úpravami pozemků do velkých bloků, masovým používáním agrochemikálií, vznikem agroprůmyslu, rekonstrukcemi a výstavbou venkovských sídel, dálnicemi a navazujícími silnicemi, rekonstrukcí hlavního železničního koridoru i suburbanizací této venkovské krajiny v bezprostřední blízkosti města Brna – zábavní průmysl, hypermarkety, luxusní bydlení atd.

Krajinou Cezavy tak proběhla řada vln technických inovací, jež se zapsaly do její tvárnosti a současný stav zahrnuje řadu odezev, reliktních těchto procesů. Vždy však existovaly krajinné ekosystémy, jejichž využívání bylo silně určeno přírodou a pokud člověk necitlivě zasáhl do přírody, tak se mu to vracelo negativně a přírodu nedokázal pokořit: příkladem jsou sesuvy na Výhonu, zrychlená antropogenní (člověkem podmíněná) eroze/transport a akumulace půdy na nadměrně velkých blocích orné půdy, záplavy na nivách vodních toků, znečištění krajiny agrochemikáliemi atd.. V krajině Cezavy však najdeme řadu příkladů pokusů o harmonickou spolupráci člověka a přírody. Výhon je ukázkou ústupu pýchy člověka a snahu o přizpůsobení se přírodě, stejně jako je tomu v případě bažantnic, zdrojů minerálních vod, lokace vinic, sadů atd.. Na jedné straně tak máme na Cezavě antropogenní krajinu poznamenanou dominancí techniky v jejím využívání se všemi ekonomickými výhodami, ale také externalitami – negativními environmentálními/ekologickými dopady. Na druhé straně je zde drobná mikrostruktura krajiny – pestré využívání přírodních zdrojů respektující reprodukci krajinných ekosystémů, tedy obnovování krajiny, hlavně v sídlech a jejich bezprostředním okolí a na zmíněném Výhonu, který představuje výraznou krajinnou dominantu. Budiž podtrženo, že mikroregion Cezava se musí vyrovnávat s tlakem města Brna na své krajinné ekosystémy a rovněž s tím, že je v dolní části povodí, kde se koncentrují všechny zásahy do vodních toků, jež zde protékají.

Podívejme se nyní na prostorovou strukturaci kulturní krajiny Cezavy. Pokud vezmeme v úvahu všechny přírodní složky krajiny – reliéf a horniny, podnebí, vodstvo, půdy a biotu plus způsoby jejich využívání a dopady na přírodní složky v kulturní krajině, pak můžeme v mikroregionu Cezava rozlišit tyto základní krajinné prostorové jednotky:

1. Svratecká/dolní Dunávka
2. Výhon
3. dolní Cezava/Litava
4. dolní Říčka/Dunávka
5. Pracká
6. Moutnická
7. Nesvačilská/Šaratická
8. Těšanská
9. Nikolčická/Boleradická
10. Otnická

Na vyšší prostorové úrovni můžeme Cezavu přiřadit ke dvěma mezoregionálním krajinným prostorovým strukturám: Dyjsko-svrateckému úvalu a Ždánickému lesu. Obě tyto krajiny se zde stýkají a v obou se projevuje výrazný vliv člověka, jednak vliv místního obyvatelstva, jednak vliv města Brna. Krajina Cezavy je přitom převážně zemědělská, plošně dominující, ale projevuje se rovněž tendence k růstu rozmanitosti, k překonání monotónnosti velkých bloků orné půdy. Nedostatkem je téměř absence lesů, což se výrazně zapisuje do nízké biodiverzity krajiny (druhové rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů). Je zajímavé, že celková nízká biodiverzita a nízká rozmanitost využívání krajiny jsou překonávány v některých segmentech krajiny – zmíněný Výhon, bažantnice, růst rozmanitosti sídel, ale to je málo.

Mikroregion Cezava má na české/moravské poměry teplé podnebí, podle E.Quitta jde o dva typy:

- T4 - počet letních dnů: 60-70
počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více: 170-180
počet mrazových dnů: 100-110
počet ledových dnů: 30-40
průměrná lednová teplota: -2 až -3°C
průměrná červencová teplota: 19-20°C
průměrná dubnová teplota: 9-10°C
průměrná říjnová teplota: 9-10°C
průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více: 80-90
srážkový úhrn ve vegetačním období: 300-350 mm
srážkový úhrn v zimním období: 200-300 mm
počet dní se sněhovou pokrývkou: 40-50
počet dní zamračených: 110-120
počet dnů jasných: 50-60
- T2 - počet letních dnů: 50-60
počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více: 160-170
počet mrazových dnů: 100-110
počet ledových dnů: 30-40
průměrná lednová teplota: -2 až -3°C
průměrná červencová teplota: 18-19°C
průměrná dubnová teplota: 8-9°C
průměrná říjnová teplota: 7-9°C
průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více: 90-100
srážkový úhrn ve vegetačním období: 350-400 mm
srážkový úhrn v zimním období: 200-300 mm
počet dní se sněhovou pokrývkou: 40-50
počet dní zamračených: 120-140
počet dnů jasných: 40-50

Toto podnebí je modifikováno reliéfem: projevují se rozdílné expozice svahové s nejteplejšími svahy jihozápadními a celkově jižními, stejně jako vlhčí a chladnější expozice severní. Rovněž sníženiny – údolí vodních toků, úpatí Ždánického lesa se projevují jinými charakteristikami, především inverzemi – hromaděním stékající chladnějšího vzduchu, který může být v topném období silně znečištěný, na jaře pak mohou inverze ohrožovat např. ovocné stromy v období květu apod.

1. Svratecká

Zaujímá západní okraj mikroregionu Cezava v katastrech Židlochovic a Rajhradic na nivě Svratky a jejích přítoků: Dunávky a Cezavy/Litavy. Údolní niva je upravená, původní slepá a mrtvá ramena i pořiční jezera byla zasypána a dnes zde na holocenních povodňových hlínách – svrchním souvrství říčních sedimentů – převládají v západní části fluvizemě (naplavené půdy) na bezkarbonátových nivních uloženinách, u Židlochovic jsou nivní půdy glejové (zamokřené podzemní vodou), ve východní části pak černice neboli lužní půdy až semigleje (sezónně zamokřované půdy zesponu podzemní vodou) kolem dolní Dunávky a dolní Cezavy/Litavy. Původní jilmové doubravy jsou nenávratně pryč a dominuje orná půda s agrocenózami. Přesto je biodiverzita uměle zvyšována přírodně-krajinářským parkem (22 ha) židlochovického zámku s unikátními dřevinami. Jinak jen místy jsou útržky lesíků, původní lužní lesy byly vymýceny. Povrch nivy je plochý, nadmořská výška klesá po proudu ze 185 m n.m. na 179 m n.m. Řeka Svratka zde má následující hydričké charakteristiky:

Plocha povodí	3 121 km ²
Roční úhrn srážek	616 mm
Odtoková výška	139 mm
Odtokový součinitel	0,23
Specifický odtok	4,42 l.s ⁻¹ .km ⁻²
Průměrný roční průtok	13,7 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 30 dní v roce	30,4 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 355 dní v roce	2,94 m ³ .s ⁻¹
10 letá voda	278 m ³ .s ⁻¹
50 letá voda	395 m ³ .s ⁻¹
100 letá voda	444 m ³ .s ⁻¹

Cezava má následující hydričké charakteristiky:

Plocha povodí	790 km ²
Roční úhrn srážek	550 mm
Odtoková výška	61 mm
Odtokový součinitel	0,11
Specifický odtok	1,94 l.s ⁻¹ .km ⁻²
Průměrný roční průtok	1,53 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 30 dní v roce	3,57 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 355 dní v roce	0,17 m ³ .s ⁻¹
10 letá voda	100 m ³ .s ⁻¹
50 letá voda	134 m ³ .s ⁻¹
100 letá voda	147 m ³ .s ⁻¹

2. Výhon

Jak již bylo uvedeno, Výhon představuje krajinnou dominantu na okraji Dyjsko-svrateckého úvalu a podhůří Ždánického lesa. Je budován neogenními sedimenty: v západní části badenskými jíly, slíny a písčky, méně štěrky a vápenci, ve východní části sedimenty mořského karpátu – převážně jíly, místy písčky, pískovci a štěrky. Tato rozmanitost hornin byla zastřena mocnými pokryvy spraší, ale došlo k jejich silné erozi a i k rozrušení neogenních sedimentů, v důsledku střídání propustných a méně či nepropustných sedimentů na poměrně strmých svazích došlo k řadě sesuvů. Výhon převyšuje své okolí až o 175 m, v jeho eliptickém až

kruhovém půdorysu můžeme sledovat řadu rýh, strží a roklí v černozemích, které jsou silně erodované. Úpatí je výrazné, jsou na něm rozsáhlé akumulace spraší, svahovin. Velkovýrobní zemědělské využití Výhonu je obtížné, většinou prakticky nemožné, byť se zde projevují pokusy o terasování a z východu sem zasahují velké bloky orné půdy. Půvab Výhonu je nejen v jeho reliéfové dominanci, ale rovněž v jemné struktuře využívání drobnými vlastníky/uživateli, kteří zde mají řadu chat, vinic, sadů, zahrad, jsou zde i lesíky. Celkově má Výhon vysokou biodiverzitu, která je však silně ovlivněna člověkem, který původní panonskou flóru na jižních expozicích zcela pozměnil (dřínové doubravy), ale zmizely i sprašové doubravy a dubohabřiny, resp. jsou zde jen jejich drobné relikty. Proto také nenajdeme Výhon mezi významnějšími lokalitami v rámci ÚSES, což je ale dáno poněkud zavádějící metodikou jeho hodnocení. Jedinou chráněnou lokalitou jsou maloplošné Nové Hory – přírodní památka s 15 ha na sz. svahu: sesuv na jílech s chráněnými rostlinami. I z hlediska kulturní krajiny představuje Výhon výraznou dominantu, otázkou je jeho průchodnost pro turisty, která je nulová, pohyb v soukromých pozemcích je velmi obtížný.

3. Dolní Cezava/Litava

Navazuje na nivu a nízké terasy Svatky kolem upraveného koryta, jež se místy rozdvouje, úroveň povrchu klesá ze 192 m n.m. na 185 m n.m. Na nivních uloženinách jsou půdy typu černic, místy i karbonátové. Černice jsou rozorány, na nivách, na vyšším nivním stupni a nízkých terasách jsou i sídla. Chybějí přirozené meandry a zákruty, rovněž původní lužní lesy, většinou zde není ani břehová vegetace, kanalizováním koryt byl vodní tok vyřazen z turistiky, ani kvalita vody není dobrá. Rozhodně tato niva vyžadují revitalizaci a zapojení do akčního prostoru lidí.

4. Dolní Říčka a Dunávka

Mají shodné morfologické znaky s dolní Cezavou, Dunávka odvodňuje tuřanské terasy, zatímco Říčka přitéká z Dražanské vrchoviny a Moravského krasu, je na ní řetězec sídel. Výjimkou, ve srovnání s Cezavou, je bažantnice mezi obcemi Sokolnice a Kobylnice s dubovým lužním lesem, v němž je i přirozenější koryto, resp. koryta. Na Dunávce je maloplošné chráněné území – Žabárník, přírodní památka s 12 ha: lužní les kolem vodní nádrže s významnou populací obojživelníků a ptactva. Rovněž zámecký park v Sokolnicích s veřejnosti přístupnou oborou (památné dřeviny) a maloplošné chráněné území Písky znamenají zvýšení biodiverzity krajiny. Až na tyto úseky je potřebná revitalizace jak vodních toků, tak jejich niv. Součástí revitalizace by mělo být i zpřístupnění niv pro rekreační pohyb lidí v krajině, možnost koupání atd.. Předpoklady pro kulturnější krajinu zde jsou: Telnice, Sokolnice i další obce jsou proslulé svým zájmem na zlepšování kvality životního prostředí. Dolní Říčka má tyto hydrikové charakteristiky:

Plocha povodí	145 km ²
Roční úhrn srážek	546 mm
Odtoková výška	61 mm
Odtokový součinitel	0,11
Specifický odtok	1,93 l.s ⁻¹ .km ⁻²
Průměrný roční průtok	0,28 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 30 dní v roce	0,59 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 355 dní v roce	0,04 m ³ .s ⁻¹
10 letá voda	30 m ³ .s ⁻¹
50 letá voda	37 m ³ .s ⁻¹
100 letá voda	40 m ³ .s ⁻¹

5. Pracká

Má název podle Prackého kopce s 325 m n.m., na jehož vrcholu je atraktivní Mohyla míru připomínající slavkovskou bitvu z r. 1805. Okolní obce patří k areálu Slavkovské bojiště, od jehož vyhlášení si autoři slibovali podstatné zvýšení cestovního ruchu. Tento projekt je stále živý, stálo by za úvahu jej napojit na běžnou krajinu, propojit památky válečné s běžnými přírodními a kulturními hodnotami krajiny.

Pracký kopec je součástí vyššího terénu nad nivami Říčky a Cezavy, ne svazích jsou vinice, sady, maloplošné chráněné území Špice – přírodní rezervace se stepní flórou a faunou, kavyly a katránem. Podložními horninami této krajinné jednotky jsou převážně neogenní/badenské jíly, slíny a písky, místy štěrky a vápence, což je případ Prackého kopce. Na něm jsou půdy pararendziny (vápnito-silikátové), na úpatí převažují černozemě na spraších. Pole, vinice a sady zcela nahradily původní dřínové a sprašové doubravy i dubohabřiny, Špice jsou příkladem stepních lad.

Tato jednotka je zřetelně turisticky a rekreačně atraktivní, je potřebné ji zasíťovat do širšího rámce turistických tras, jedna značená turistická cesta nestačí.

6. Moutnická

Má charakter blízkého Dyjsko-svateckého úvalu, ale počítáme ji ke Ždánickému lesu, k jeho úpatí. Dominuje nízká nadmořská výška: 187-200 m n.m. na dolních úsecích potoků Štibořického a Moutnického, které se vlévají do Cezavy. V půdním pokryvu převládají černozemě na spraších, ale projevují se neogenní jíly a slíny, na nichž jsou pelické černozemě (těžší černozemě, slínovatky neboli vertizemě). Koryta potoků jsou kanalizovaná, jsou zde i odvodňovací kanály, meliorace, odtok je totiž vzhledem k velmi plochému reliéfu dost zpomalený. Nízkou biodiverzitu velkých bloků orné půdy zvyšují dvě bažantnice: Měnínská a Rumunská s hájovnou. Na západním okraji vede dálnice, tato krajinná jednotka potřebuje, vzhledem k dominanci velkých bloků orné půdy, lepší územní systém ekologické stability.

Moutnický potok má následující hydrické charakteristiky:

Plocha povodí	63 km ²
Roční úhrn srážek	535 mm
Odtoková výška	35 mm
Odtokový součinitel	0,07
Specifický odtok	1,11 l.s ⁻¹ .km ⁻²
Průměrný roční průtok	0,07 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 30 dní v roce	0,15 m ³ .s ⁻¹
Průtok překročený 355 dní v roce	0,01 m ³ .s ⁻¹
10 letá voda	18 m ³ .s ⁻¹
50 letá voda	29 m ³ .s ⁻¹
100 letá voda	35 m ³ .s ⁻¹

7. Nesvačilská/šaratická

Vymezujeme ji vzhledem k velmi specifickým vlastnostem hornin – zvodněnými se sirnými/síranovými hořečnato-sodnými minerálními vodami, které vznikají vyluhováním podložního sádrovce. Jsou zachycovány 12-13 m hlubokými studnami (jsou i částečně v jednotce Moutnické), mají léčivé účinky. Plochý až pahorkatinný povrch je vyvinut na

paleogenních flyšových sedimentech - jílovcích, slínech s pískovci a slepenci, sádrovce jsou v podmelinitových (s opálem) vrstvách. Vyskytují se i spraše. Půdní pokryv zahrnuje hlavně černoze země pelické (viz jednotka 6), jež jsou slabě zasolené (solončakované). Původní halofilní lesostepi jsou zcela v nenávratnu, dnes převládají velké bloky orné půdy s agrocénózami. Právě biodiverzita krajiny potřebuje výrazně posílit.

8. Těšanská

Navazuje na úpatní jednotky Moutnickou a Nesvačilskou ve vyšší poloze, stupněm, který dosahuje výšek přes 300 m n.m. ten má dvě části, jednak Strážky – asymetrický strukturální hřbet - odolný suk - dosahující 290 m n.m., jednak meziúdolní hřbet Vinohrad se 339 m n.m. tyto hřbety jsou vyvinuty na paleogenních flyšových sedimentech - jílovcích, slínech s pískovci a slepenci, které tvoří vyvýšeniny (ždánický flyš). Vyskytují se i spraše, v půdním pokryvu se projevuje přechod od spraší s černozeměmi a výše zmíněných pelických černoze země na úpatí Ždánického lesa přes hnědozemě k pararendzinám na ždánickém flyši. Sympatickým rysem je malá vodní nádrž na Borkovanském potoce, která je součástí zřetelně pestřejší krajiny, do níž velmi dobře vstupuje i kulturní kvalita Těšan. Přesto je možný další posun ve zlepšení životního prostředí a kvality krajinných ekosystémů jejich revitalizací, prosazením ÚSESů atd.

9. Nikolčická/Boleradická

Jestliže dolní část katastru obce Nikolčice patří k naší jednotce Těšanské, pak horní část katastru Nikolčice je krajinářsky součástí jz. cípu Ždánického lesa, jeho jednotky Boleradické. Reliéf vystupuje Lišcím vrchem na 375 m n.m. a Žerotínským vrchem dokonce až na 381 m n.m., není to daleko od nejvyššího bodu Boleradické jednotky – Předního koutu se 410 m n.m. V naší části jde o členitý reliéf hřbetů/kopců/vrchů a strží na ždánickém a pouzdřanském flyši - paleogenních jílovcích s pískovci a slepenci, místy i slíny. Odolnější horniny – pískovce, slepence – tvoří vyvýšeniny, zatímco v jílovcích a slínech jsou strže, rokly, údolí. Tato část Ždánického lesa je má vyvážené zastoupení orné půdy, vinic a lesů, vede tudy i turistická značená cesta, krajina má velmi dobrou hodnotu scénickou.

10. Otnická

Najdeme ji pod soutokem Otnického a Bošovického potoka na výbězcích Ždánického lesa do údolí Cezavy/Litavy pod Lovčičkami, prakticky na jeho úpatí, jež má nadmořskou výšku 200-240 m. Rozsochy vybíhající z hlavního hřbetu Ždánického lesa dosahují 260-290 m n.m. Okolí Otnic má poměrně rozmanitou skladbu krajiny s ornou půdou, sady, vinicemi, lesíky, chatami, pod obcí jsou léčebná zřídla Šaratice, jež řadíme do jednotky Nesvačilské. V reliéfu této jednotky se výrazně projevují horniny ždánického a pouzdřanského flyše (viz výše, jednotka 9), které jsou rozčleněny erozí. Ta je ostatně velmi nebezpečná i na polích, obdobně jako u všech krajinných jednotek na okraji Ždánického lesa. Místy jsou silně erodovaná místa osázena stromy a keři, tam jsou odneseny i spraše, které se hojně dříve vyskytovaly. Půdy jsou nicméně velmi úrodné – hnědozemě, pararendziny.

SWOT ANALÝZA

SWOT analýza mikroregionu Cezava

S – Silné stránky	W – Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ soustředěná struktura osídlení s vysokým počtem populačně velkých obcí – prostor pro rozvoj nižších veřejných i komerčních služeb ▪ blízkost krajského města Brna, které zajišťuje dostupnost všech druhů veřejných a komerčních služeb ▪ významné populační přírůstky v devadesátých letech způsobeny především vysoce kladným migračním saldem ▪ dopravně velmi exponovaná poloha mikroregionu (letiště, dálnice, železniční koridor) ▪ velmi kvalitně zajištěná dopravní obslužnost linkovou autobusovou dopravou v případě dojížděky do Brna (včetně sobot a nedělí) ▪ dobrá vybavenost mikroregionu technickou infrastrukturou (s výjimkou hospodaření s odpadními vodami) ▪ příznivá bilance obcí mikroregionu v oblasti územního plánování ▪ příznivé ukazatele míry nezaměstnanosti v kontextu Jihomoravského kraje i České republiky ▪ odvětvová pestrost a územní diferenciacie průmyslové výroby ▪ stabilizovaná situace a příznivé hospodářské výsledky většiny významných průmyslových podniků ▪ příznivé přírodní faktory pro zemědělství a vysoký produkční potenciál zemědělské půdy ▪ stabilizovaný počet zemědělských podniků v mikroregionu ▪ existence několika nadprůměrně vybavených subregionálních středisek ve výhodné poloze ▪ ve srovnání s jinými mikroregiony vysoký podíl obcí se základní občanskou vybaveností ▪ soulad v územní koncentraci komerčních a veřejných služeb v týchž obcích ▪ dobrá úroveň zajištění sportovních a kulturních aktivit v mikroregionu ▪ existence historické památky evropského významu – památkové zóny bojiště bitvy u Slavkova, mezinárodní image pojmu Austerlitz ▪ dobré pokrytí mikroregionu sítí značených cyklotras 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ neexistence „klasického“ mikroregionálního centra, které by sloužilo jako obslužné středisko se základními funkcemi denní potřeby ▪ méně příznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva ▪ zhoršující se technický stav silnic II. a III. třídy ▪ některé chybějící dopravní stavby, např. kvalitní propojení Slavkova u Brna a Židlochovic, scházející jihozápadní tangenta Brna (část tzv. regionálního polookruhu) apod. ▪ méně příznivá situace v odkanalizování obcí a v čištění odpadních vod ▪ vyšší hodnoty specifických ukazatelů nezaměstnanosti – míry nezaměstnanosti žen a mladých lidí do 29 let neuspořádaná a vysoce roztržitá držba půdy, nedostatečný přehled o vlastnických vztazích k půdě ▪ nižší zastoupení progresivních výrobních odvětví na průmyslové výrobě mikroregionu ▪ neexistence silného mikroregionálního střediska, které by svými vazbami se zázemím integrovalo region (tuto funkci plní Brno) ▪ slabé vazby mezi středisky mikroregionu (ve srovnání s vazbami s Brnem) ▪ méně příznivé krajinné předpoklady pro oblast cestovního ruchu a rekreace (s výjimkou Ždánického lesa a Výchonu), nízká rekreační funkce sídel ▪ stále nedostatečná vybavenost území turistickou infrastrukturou (ubytovací, sportovní – rekreační služby, nabídka venkovské turistiky) ▪ nedostatečná a nekoordinovaná propagace území z hlediska cestovního ruchu ▪ dominance orné půdy v krajině, nízká ekologická stabilita zemědělské krajiny ▪ až na výjimky potlačení přirozené vegetace v nižších polohách ▪ malá biodiverzita krajiny ▪ uměle upravené vodní toky, znečištění vodních toků, nedostatečná údržba koryt vodních toků ze strany jejich správců ▪ nízké zastoupení lesních porostů v krajině

O - Příležitosti	T – Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> ▪ přitažlivost území pro mladou a vzdělanou populaci vzhledem k dobré dopravní dostupnosti a blízkosti krajského města Brna ▪ zavedení integrovaného dopravního systému (IDS) ve vazbě na Brno ▪ dobudování jihozápadní tangenty města Brna – tzv. regionálního polookruhu ▪ dobudování kanalizace, čistíren odpadních vod ▪ příznivá poloha území pro možnost dojížděky za prací, zejména do krajského města Brna ▪ využití všech komparativních výhod pro prosperitu zemědělství v mikroregionu (příznivé přírodní podmínky, příznivá poloha, možnosti rozvoje zelinářství, ovocnářství, vinohradnictví apod.) ▪ prováděním systému komplexních pozemkových úprav dojde k vyjasnění vlastnických vztahů k půdě ▪ možnost vytváření nových pracovních míst ve zpracování zemědělských surovin ▪ rozvoj krajinnotvorné a ekologické funkce zemědělství ▪ využití příznivé polohy území vzhledem k městu Brnu a napojení na hlavní dopravní síť pro podporu rozvoje podnikatelských aktivit a přilákání nových investorů (budování podnikatelských zón ve vhodných lokalitách apod.) ▪ exponovaná poloha v rámci brněnské aglomerace a na významných komunikačních trasách vytváří dobré předpoklady pro rozvoj výrobních služeb, včetně progresivních, ale i dalších služeb, vázaných na tranzitní dopravu či spojených například s rekreační funkcí území ▪ blízkost Brna jako významného „centra poptávky“ po nejrůznějších druzích komerčních služeb ▪ očekávaný nárůst bytové výstavby přinese s přírůstkem obyvatelstva i zvýšení poptávky po službách ▪ zlepšení dostupnosti veřejných služeb v důsledku provedené územní reformy veřejné správy ▪ zřízení dalších potřebných zařízení a služeb sociální péče pro seniory a zdravotně postižené občany ▪ využití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu a příchod většího počtu návštěvníků ▪ cílená propagace mikroregionu s využitím existence památkové zóny Slavkovského bojiště jako turistického atraktoru mezinárodního významu a dalších pozoruhodností mikroregionu (např. Těšanská kovárna, židlochovický zámek s parkem) ke zvýšení návštěvnosti území ▪ rozšíření agroturistiky s možností ubytování na rodinných farmách ▪ zlepšení podmínek pro oživení cestovního ruchu v rámci tradiční vinařské oblasti (Výhon) – napojení mikroregionu na projekt „vinařské stezky“ ▪ realizace územních systémů ekologické stability (vytváření biokoridorů, biocenter, interakčních prvků v krajině) a revitalizace říčních systémů ▪ budování malých vodních nádrží (možnosti rekreace, nadlepšování nízkých průtoků, zadržování vody v krajině) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ setrvávání mladých lidí v místě studia mimo mikroregion z důvodu pestřejší nabídky pracovních příležitostí a snazšího „způsobu bydlení“ ▪ další zhoršování stavu silnic II. a III. třídy v důsledku nedostatku finančních prostředků na jejich opravy a údržbu ▪ další nárůst individuální automobilové dopravy se všemi negativními dopady (nehody, hluk, životní prostředí, ...) ▪ nepříznivé dopady na životní prostředí v důsledku pokračujícího nevyhovujícího nakládání s odpadními vodami ▪ vyšší nezaměstnanost mladých lidí, často absolventů a tedy bez praxe, může vést k dlouhodobější ztrátě pracovních návyků ▪ ohrožení existence zemědělského sektoru v důsledku jeho možné nižší konkurenční schopnosti po vstupu ČR do EU ▪ necitlivé zabírání nejkvalitnějších zemědělských půd v rovinných oblastech pro výstavbu obchodních a skladových areálů ▪ ochranný režim památkové zóny Slavkovského bojiště může být překážkou rozvoje nových podnikatelských aktivit ▪ nedostatečná koordinace rozvojových záměrů subjektů v území, která může být příčinou nevyužití existujících možností a odvedení investice mimo region ▪ bezprostřední blízkost Brna jako centra nabídky obchodu a služeb (především hypermarkety a nákupní centra) ohrožuje existenci drobných podnikatelů v maloobchodě a službách v mikroregionu ▪ nárůst množství sociálně patologických jevů zejména u mládeže ▪ nevyužití potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu a pro příchod většího počtu návštěvníků ▪ nevhodný způsob obhospodařování zemědělské půdy je spojen s možností rozvoje vodní a větrné eroze půdy a sesouvání ▪ velké bloky orné půdy přispívají ke zrychlenému odtoku v krajině, v případě intenzivních srážek zvyšují riziko povodní ▪ riziko povodní v blízkosti řeky Svratky a dolního toku Litavy ▪ nekoncepční urbanizace a rozvoj dopravních sítí brněnské aglomerace může negativně ovlivnit životní prostředí (hluk, znečištění ovzduší, zábor kvalitní zemědělské půdy) ▪ mnohdy sobecký přístup města Brna ke svému okolí může negativně ovlivňovat rozvojové představy obcí mikroregionu a výrazným způsobem narušit celkový charakter mikroregionu

STRATEGIE ROZVOJE

Východiska pro formulaci „Strategie rozvoje mikroregionu Cezava“

Socioekonomický vývoj je výsledkem přirozených sociálních a ekonomických procesů na jedné straně a politické regulace těchto procesů na straně druhé.

Aktéry socioekonomického rozvoje území jsou všichni lidé a instituce, kteří zde žijí a působí, zejména samosprávy měst a obcí, podnikatelské subjekty a jejich sdružení, orgány státní správy, neziskové organizace, příspěvkové (veřejnoprávní) instituce, občanská a zájmová sdružení. Harmonický vývoj (hospodářský, sociální, kulturní, ale i krajinnotvorný) mikroregionu Cezava je výrazně ovlivňován také politikou na národní i nadnárodní úrovni (politika EU, státní hospodářská, bytová, vzdělávací, dopravní a jiná politika), kterou aktéři rozvoje na lokální úrovni nemohou přímo ovlivnit. Místní aktéři však mohou odhadnout důsledky činnosti aktérů vně regionu a svými zásahy zesílit ty tendence, které směřují k cílům a prioritám rozvoje a naopak potlačit ty, které jejich dosažení brání.

Cílem **Strategie rozvoje mikroregionu Cezava** je formulovat takový soubor opatření, jímž aktéři přítomní v území budou moci regulovat jeho vývoj k žádoucímu stavu. To předpokládá:

1. Poznání existujícího stavu socioekonomického vývoje a identifikaci existujících a očekávaných vývojových tendencí.

Identifikace současného stavu rozvoje socioekonomických aktivit a očekávaných tendencí dalšího vývoje byla provedena v Profilu mikroregionu Cezava, který byl dokončen v září roku 2002 a sumarizován ve SWOT analýze, která kromě silných a slabých stránek mikroregionu pomohla identifikovat příležitosti a rizika očekávaných tendencí vývoje.

2. Dosažení konsensu o „žádoucím stavu“ rozvoje, tzn. nalézt cíle, k jejichž naplnění budou regulační opatření směřovat.

Stanovení žádoucího stavu (vize mikroregionu, tj. hlavního cíle, kterého bude chtít mikroregion v rámci své strategie dosáhnout) je vždy také otázkou politickou, protože tento stav je kompromisem protichůdných zájmů různých aktérů. Na základě dosavadního stavu poznání může být pro mikroregion Cezava formulována následovně:

Dosažení harmonického a udržitelného rozvoje společnosti a hospodářství v kvalitním prostředí.

Rozvoj území mikroregionu musí být založen na produktivní, výkonné a ekologicky šetrné ekonomice, využívající místních zdrojů a komparativních výhod, na všestranné kultivaci lidského potenciálu, na vytváření venkovské krajiny a sídel, které posílí pocit identifikace obyvatelstva s místem jeho života i atraktivitu pro návštěvníky, na kvalitní a fungující technické a dopravní infrastruktuře, na vytvoření pracovních příležitostí a podmínek pro bydlení a pro kulturní, společenskou, zájmovou, spolkovou a sportovní činnost a v neposlední řadě na propagaci území mimo jeho hranice.

3. Stanovení priorit a strategických cílů rozvoje a v jejich rámci vytčení programových opatření cílených na dosažení žádoucího stavu.

Naplnění vize mikroregionu bude postupně realizováno prostřednictvím definovaných strategických cílů rozvoje, vycházejících z poznání tendencí socioekonomického a krajinného vývoje v území, shrnutých ve SWOT analýze, které by současně měly být formulovány tak, aby byly komplementární k rozvojovým cílům, směrům a opatřením strategií a programů rozvoje větších územních celků, jejichž součástí mikroregion Cezava je, a to zejména ke Strategii rozvoje Brněnského kraje, Programu rozvoje Jihomoravského kraje a Společnému regionálnímu operačnímu programu.

Pro návrh vlastní strategie rozvoje mikroregionu je vedle vytvořeného profilu mikroregionu stručně shrnutého formou SWOT analýzy důležité také **poznání bariér a priorit rozvoje** tak, jak je vnímají představitelé jednotlivých obcí. Základem pro jejich vyjádření na území mikroregionu bylo dotazníkové šetření provedené u starostů všech obcí mikroregionu Cezava. Tyto poznatky je proto nutno vnímat vedle profilu a SWOT analýzy (v nichž převažují objektivní zvnějšku viděné skutečnosti) jako další podklad pro formulaci strategie rozvoje.

Na základě dotazníkového šetření lze konstatovat, že za největší **rozvojové bariéry** považují obce mikroregionu Cezava nedostatek financí a nedostatek pracovních příležitostí (za bariéry rozvoje je považuje devět obcí, tj. více než polovina obcí mikroregionu), následuje nedostatek pozemků pro výstavbu (jako problém je v dotazníku označilo 8 obcí mikroregionu). Sedm obcí mikroregionu považuje za bariéru rozvoje neprovedené pozemkové úpravy a pět obcí mikroregionu zanedbaný stav technické infrastruktury. Konkrétní údaje o všech uvedených bariérách rozvoje obcí mikroregionu přináší tabulka č. 33.

Tab. 33: Bariéry rozvoje v mikroregionu Cezava podle názorů obcí

Bariéry rozvoje	počet obcí, které uvedly jako bariéru rozvoje	podíl jednotlivých bariér na celkovém počtu odpovědí obcí
špatná finanční situace	9	64,3%
nedostatek pracovních příležitostí	9	64,3%
nedostatek pozemků pro výstavbu	8	57,1%
neprovedené komplexní pozemkové úpravy	7	50,0%
zanedbaná technická infrastruktura	5	35,7%
nezájem občanů o dění v obci	4	28,6%
nedostatečná dopravní obslužnost	3	21,4%
nedobudovaná protipovodňová ochrana	1	7,1%
chybějící silniční obchvat obce	1	7,1%
CELKEM odpovědělo 14 obcí		

Pramen : Dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Kromě bariér byly v rámci dotazníkového šetření zjišťovány rovněž názory představitelů obcí na možné **priority budoucího rozvoje**. Byly přitom odděleně posuzovány pro jednotlivé obce a pro mikroregion jako celek. Hodnocené skutečnosti jsou přehledně vyjádřeny v tabulce č. 34. Nad obecními prioritami uvažovalo 15 obcí, nad prioritami mikroregionu 11 obcí. Aby

nebyla jejich závažnost zbytečně snižována z důvodu nereagujících obcí, byla jako základ pro výpočet příslušných podílů uvažována suma obcí, které odpověď v dotazníku uvedly.

Jednotlivé obce jako prioritní uvádějí nejčastěji snahu o omezování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí (uvedlo 11 obcí) a rovněž snahu o zvýšení dostupnosti a kvality bydlení, rozvoj podnikání a tvorbu nových pracovních míst na svém území a obnovu a rozvoj vybavenosti v jednotlivých obcích. Všechny tři témata považuje za prioritní deset obcí mikroregionu. Následují snahy posilování identifikace obyvatelstva s mikroregionem (uvedlo 9 obcí), rozšíření a zkvalitnění zdravotní a sociální péče, ochrana a tvorba kulturní krajiny a zkvalitnění dopravní dostupnosti (uvedlo shodně osm obcí). Do skupiny častěji uváděných priorit je nutné zařadit i rozvoj cestovního ruchu.

Uvedené priority spolu úzce souvisí a navzájem se logicky doplňují. Zlepší-li se vzhled a vybavenost obcí a zároveň budou hledány cesty pro rozvoj podnikání a cestovního ruchu (k nimž patří i napravení stavu životního prostředí), zvýší se příjmy obcí z podnikatelských aktivit a cestovního ruchu a zároveň vznikne řada podnikatelských aktivit, které by se službami jen místnímu obyvatelstvu těžko užívaly. Zpětně tak znovu přispějí k vybavenosti obcí a k vytvoření pracovních příležitostí. V souvislosti s tím může dojít i ke zmírnění případných depolačních tendencí.

K prioritám rozvoje mikroregionu se v dotazníku vyjádřilo jedenáct obcí. Váha závěrů je tak o něco nižší, než kdyby se vyjádřili představitelé všech obcí, přesto lze konstatovat, že uvedené názory reprezentují mínění představitelů samospráv sdružených v mikroregionu Cezava. Výsledky se částečně odlišují od rozvojových priorit obcí. Za hlavní priority mikroregionu byly označeny rozvoj cestovního ruchu, zvýšení standardů zdravotní a sociální péče, podpora podnikání a tvorby nových pracovních míst, ochrana a tvorba kulturní krajiny, obnovu a rozvoj obcí a jejich infrastruktury a omezování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí. (uvedlo vždy sedm obcí). Shodně šest obcí uvedlo za priority mikroregionu posilování identifikace obyvatelstva s mikroregionem a zlepšení dopravní dostupnosti.

Spíše jako municipální jsou vnímány akce na zvýšení dostupnosti a kvality bydlení, na druhé straně úkolem mikroregionu jsou opatření na zajištění přiměřené dopravní obslužnosti. Většina uvedených priorit je společná pro jednotlivé obce i celý mikroregion (zejména podpora podnikání, podpora rozvoje cestovního ruchu, rozšiřování a zkvalitňování zdravotní a sociální péče, omezování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí, obnova a rozvoj obcí a jejich infrastruktury, ochrana a tvorba kulturní krajiny a posilování identifikace obyvatelstva s územím).

Tabulka č.34 také nabízí zajímavé **srovnání mezi prioritami**, na něž by se měly obce nebo mikroregion zaměřit, a **mezi identifikovanými rozvojovými projekty a záměry**. Srovnání je provedeno zvlášť pro obecní a mikroregionální projekty.

Na obecní úrovni je nejvíce známých investičních akcí zaměřeno kromě obnovy a rozvoje obcí a jejich infrastruktury na problematiku energetických a vodohospodářských infrastruktur – dle dotazníků se na první zmiňovanou oblast orientuje 41 projektů a rozvojových záměrů, na druhou 19 projektů a rozvojových záměrů. Jedenáct uvažovaných projektů je zaměřeno na omezování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí, deset na posilování identifikace s regionem a po osmi na rozvoj bydlení a rozvoj cestovního ruchu.

Tab. 34: Priority rozvoje obcí a mikroregionu Cezava ve srovnání s identifikovanými projekty a rozvojovými záměry

	ROZVOJOVÉ PRIORITY ZA OBCE			
	počet obcí, které uvedly jako prioritu rozvoje <i>obce</i>	podíl jednotliv. priorit na celkovém počtu odpovědí obcí	identif. obec. projekty	
			počet	relativně
omezování negativních dopadů lidské činnosti na ŽP	11	73,3%	11	15,9%
zvýšení dostupnosti a kvality bydlení	10	66,7%	8	11,6%
podpora podnikání, tvorba nových pracovních míst	10	66,7%	4	5,8%
obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury	10	66,7%	41	59,4%
posilování identifikace obyvatelstva s mikroregionem	9	60%	10	14,5%
zvýšení standardů zdravotní a sociální péče	8	53,3%	5	7,2%
ochrana a tvorba kulturní krajiny	8	53,3%	5	7,2%
zkvalitnění dopravní dostupnosti	8	53,3%	4	5,8%
rozvoj cestovního ruchu	7	46,7%	8	11,6%
energetická a vodohospodářská infrastruktura	6	40%	19	27,5%
informační a komunikační technologie	5	33,3%	.	.
dopravní obslužnost	5	33,3%	.	.
restrukturalizace zemědělské výroby	4	20,5%	.	.
efektivní fungování a řízení mikroregionu	3	20%	.	.
	CELKEM na otázku odpovědělo 15 obcí		CELKEM identifikováno 69 projektů (některé se týkají více oblastí)	
	ROZVOJOVÉ PRIORITY PRO MIKROREGION			
	počet obcí které uvedly jako prioritu rozvoje <i>mikroregionu</i>	podíl jednotliv. priorit na celkovém počtu odpovědí obcí	identif. mikroreg. projekty	
			počet	relativně
rozvoj cestovního ruchu	7	63,6%	9	39,1%
zvýšení standardů zdravotní a sociální péče	7	63,6%	4	17,4%
podpora podnikání, tvorba nových pracovních míst	7	63,6%	1	4,3%
ochrana a tvorba kulturní krajiny	7	63,6%	1	4,3%
obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury	7	63,6%	9	39,1%
omezování negativních dopadů lidské činnosti na ŽP	7	63,6%	6	26,1%
posilování identifikace obyvatelstva s mikroregionem	6	54,5%	3	13,0%
zkvalitnění dopravní dostupnosti	6	54,5%	.	.
energetická a vodohospodářská infrastruktura	5	45,4%	6	26,1%
zvýšení dostupnosti a kvality bydlení	5	45,4%	1	4,3%
dopravní obslužnost	5	45,4%	.	.
restrukturalizace zemědělské výroby	4	36,4%	.	.
efektivní fungování a řízení mikroregionu	3	27,3%	.	.
informační a komunikační technologie	3	27,3%	.	.
	CELKEM na otázku odpovědělo 11 obcí		CELKEM identifikováno 23 projektů (některé se týkají více oblastí)	

Pramen : Dotazníkové šetření v obcích mikroregionu Cezava, GaREP 2002

Mezi mikroregionálními (nadobecními) projekty převažují akce na obnovu a rozvoj obcí a jejich infrastruktury a rozvoj cestovního ruchu (po devíti projektech). Relativně významnou

skupinu tvoří i projekty týkající se omezování negativních vlivů lidské činnosti na životní prostředí, na budování a rekonstrukce energetické a vodohospodářské infrastruktury (vždy šest projektů), rozvoj zdravotních a sociálních služeb (čtyři projekty) a posilování identifikace obyvatelstva s územím (tři projekty). Podrobnosti viz tabulka 34.

Na základě komplexního posouzení současné hospodářské a sociální situace (profil mikroregionu, SWOT analýza), nejvýznamnějších identifikovaných problémů a bariér rozvoje obcí, jakož i priorit jejich dalšího rozvoje, je k diskusi navrženo stanovení hlavních rozvojových priorit mikroregionu Cezava, které by tvořily základní kostru připravované strategie rozvoje. V návaznosti na v roce 2000 přijatý dokument *Strategický rozvojový plán mikroregionu Dolní Politaví na léta 2000 – 2006*, který v sobě zahrnoval vedle dalších obcí celé území mikroregionu Cezava a s přihlédnutím k místním potřebám a specifikům jsou představitelům mikroregionu navrženy pro období let 2002 – 2010 **hlavní priority rozvoje mikroregionu**, tj. oblasti a témata, která by v rámci mikroregionu měla být přednostně řešena. Jedná se o následující priority:

- **Hospodářský rozvoj území**
- **Komplexní péče o rozvoj lidských zdrojů**
- **Kvalitní životní prostředí a obnova krajiny**
- **Obnova a rozvoj obcí a sídel a jejich infrastruktury**
- **Rozvoj cestovního ruchu a propagace území**

Na základě komplexního posouzení všech uvedených skutečností a získaných poznatků (profil mikroregionu, SWOT analýza, rozbor bariér a priorit rozvoje, obsahová náplň Strategického rozvojového plánu mikroregionu Dolní Politaví na léta 2000 - 2006) je přistoupeno k návrhu hlavních rozvojových priorit, které by měly vést k naplnění vize rozvoje mikroregionu a tvořit kostru jeho rozvojové strategie. Před vlastní konkretizací je potřebné zdůraznit, že názvy priorit jsou uváděny v obecnější podobě, aby takto vytvořená struktura byla schopná do sebe obsáhnout i projekty, které v dnešní době ještě nejsou známy, a které v budoucnu tyto priority naplní. Kromě toho je důležité, že struktura priorit je formulována tak, aby byla v souladu s rozvojovými dokumenty řádovostně vyšších celků, jde zejména o Strategii a Program rozvoje Jihomoravského kraje a Společný regionální operační program. Navíc musí vše být formulováno tak, aby nebyla uzavřena cesta k finančním dotacím ať už z Programu obnovy venkova či z předvstupního nástroje Evropské unie, z programu SAPARD.

Struktura návrhové části

Vlastní návrh strategie rozvoje mikroregionu Cezava je koncipován jako komplexní souhrn témat a úkolů, jimiž se hodlají obce a ostatní subjekty v území zabývat, a které mohou svými rozhodnutími samy ovlivnit. Návrh strategie rozvoje vychází ze starosty mikroregionu schválených **priorit (strategických cílů) rozvoje mikroregionu:**

Priorita (strategický cíl) A: **Hospodářský rozvoj území**

Priorita (strategický cíl) B: **Udržení a ochrana kvalitního životního prostředí**

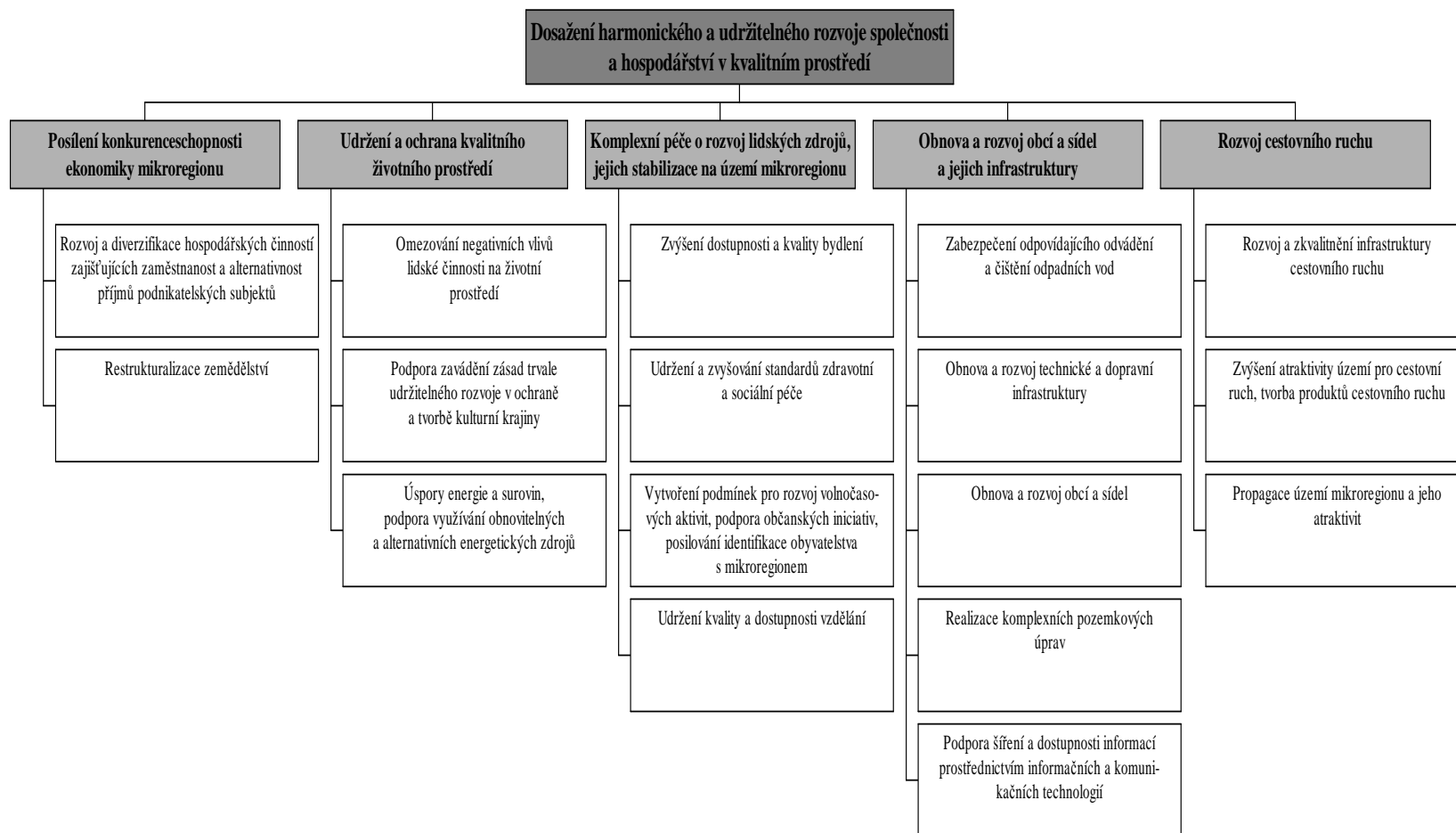
Priorita (strategický cíl) C: **Komplexní péče o rozvoj lidských zdrojů, jejich stabilizace na území mikroregionu**

Priorita (strategický cíl) D: **Obnova a rozvoj obcí a sídel a jejich infrastruktury**

Priorita (strategický cíl) E: **Rozvoj cestovního ruchu**

Jednotlivé priority rozvoje mikroregionu Cezava jsou mezi sebou navzájem úzce provázány a teprve ve svém komplexu povedou k naplnění přijaté vize rozvoje mikroregionu. Nelze se proto zaměřit odděleně nejprve na řešení problémů v rámci jedné priority, pak druhé atd., ale je potřebné ovlivňovat rozvoj mikroregionu ve vzájemně provázaných věcných i územních souvislostech. Definované strategické cíle (priority rozvoje) jsou dále členěny do jednotlivých programových **opatření a návazných cílů a aktivit**, které daná opatření naplňují. Pro konkrétní naplnění programových opatření jsou jako příklady přiřazeny identifikované rozvojové náměty či připravované projekty. Vybrané projektové záměry nadobecního (mikroregionálního) významu byly rozpracovány do podoby **projektových fiší**.

Návrh vize a strategických cílů rozvoje mikroregionu Cezava

Priorita (strategický cíl) A: HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ ÚZEMÍ MIKROREGIONU

Podpora rozvoje stávajících i potenciálních ekonomických aktivit při efektivním využití místních zdrojů vede k zajištění místní ekonomické prosperity, zaměstnanosti a odpovídající kupní síly obyvatel. Rozvoj podnikání a s ním spojená tvorba nových pracovních příležitostí je jeden z určujících faktorů pro stabilizaci místních obyvatel. Nicméně vzhledem k charakteru zdejšího území, především blízkosti a dobré dopravní dostupnosti druhého nejvýznamnějšího hospodářského centra České republiky - města Brna a venkovskému krajinnému rázu regionu, je žádoucí přistupovat k podpoře podnikatelských aktivit citlivě. S tímto tématem souvisí příprava nových ploch pro významnější výrobní a distribuční aktivity, které by měly vznikat, pokud vůbec, především v blízkosti hlavních silničních tahů. Na většině území mikroregionu by měla být dávána přednost vzniku drobných maximálně středních ekologicky šetrných provozoven. Smyslem tak na jedné straně je zaměstnanost obyvatel (tu dnes ve značné míře zajišťují zaměstnavatelské subjekty v Brně) a ekonomická prosperita hospodářských subjektů, na druhé straně pak jejich význam pro udržení vyvážené kulturní krajiny (týká se především zemědělství), či pro podporu cestovního ruchu.

Podnikání a s ním spojená tvorba pracovních příležitostí - ať v regionu nebo v jeho blízkém okolí - **je jeden z určujících faktorů pro stabilizaci místních obyvatel.** Hlavní iniciativa a zodpovědnost za ekonomický rozvoj je v rukou podnikatelské sféry. Možnosti místních samospráv usměrňovat tento vývoj jsou omezenější než v jiných sférách, přesto jsou tato opatření a iniciativy směřující k regulaci hospodářského vývoje, respektive k vytváření podmínek pro jeho stimulaci, nezastupitelné.

Opatření A.1 : ROZVOJ A DIVERZIFIKACE HOSPODÁŘSKÝCH ČINNOSTÍ ZAJIŠŤUJÍCÍCH ZAMĚSTNANOST A ALTERNATIVNOST PŘÍJMŮ PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ A OBYVATEL

Opatření je směřováno do oblastí nezemědělského podnikání, tzn. do oblastí průmyslu, stavebnictví obchodu a služeb. Vzhledem k charakteru a velikosti mikroregionu, a také vzhledem ke stávající struktuře podnikatelských subjektů a struktuře disponibilních pracovních sil v mikroregionu a jeho okolí, lze předpokládat rozvoj drobného a středního podnikání ve všech obcích mikroregionu.

Proto by měl mikroregion být **schopen potenciálním malým, středně velkým a výjimečně i větším investorům nabídnout volné objekty či prostory napojené na sítě technické infrastruktury, a to zejména v komunikačně dobře dostupných lokalitách (obcích).** Zejména přilákání investorů (zahraničních i domácích) zaměřených na sofistikovanější a kvalifikačně náročnější výrobu se může v ekonomice mikroregionu projevit jako velmi pozitivní stimul.

Podpora malých a středních podniků může být poskytována formou podpory modernizace výrobní základny, zavádění nových technologií apod. Opomenuto by nemělo zůstat ani vytváření prostředí příznivého pro vznik firem nových - podpora začínajících podnikatelů, nabídka vhodných objektů a ploch, podnikatelské „inkubátory“, obnova a následné využití hospodářských budov, vymezení míst pro veřejná tržiště, nezisková pomoc obce atd. Pro další rozvoj mikroregionu Cezava je pokrytí území širokým spektrem malých, případně středních

podniků a provozoven velice důležité, aby mohla být v co nejširší míře zajištěna zaměstnanost obyvatel přímo v místě (zde může mikroregion výrazně těžit ze své příznivé polohy).

Základním cílem podpory podnikání (zejména malého a středního) by tak v mikroregionu Cezava mělo být **vyšší využití vnitřního potenciálu území, pracovních sil a ostatních místních zdrojů a předpokladů, využití místních tradic a dovedností**. To by mělo vést ke snížení závislosti místního trhu práce na městě Brně (přesto lze i v budoucnosti předpokládat výrazný vliv města na trh práce v regionu) a ke zvýšení místní hrubé přidané hodnoty.

Podnikatelské projekty pro ilustraci mohou směřovat do následujících oblastí:

- založení a rozvoj (výstavba, rozšíření, přestavba, modernizace, inovace) malých a středních podniků působících ve výrobě, obchodních a jiných službách, stavebnictví, turistice, v oblasti obnovitelných zdrojů energie, využívajících odpadu jako druhotné suroviny, informačních technologií a poradenství;
- odbyt tradičních řemeslných výrobků a předmětů regionálního zájmu jako součásti místních nebo regionálních kulturních a společenských aktivit – tradiční trhy, jarmarky, festivaly, slavnosti, pouti atd.;
- obnova a následné využití zanedbaných zemědělských budov pro podnikatelské aktivity;
- informační služby pro podniky v souvislosti s pracovními příležitostmi pro ženy a mladé lidi.

Cíle opatření:

- zvýšení nabídky pracovních příležitostí a zlepšení její struktury (místa s vyšší kvalifikací, místa pro občany z rizikových skupin z hlediska trhu práce), snížení závislosti místního trhu práce na městě Brně
- zvýšení hospodářské aktivity v obcích mikroregionu a její diverzifikace, zvýšení podnikatelské aktivity, optimalizace územní struktury malých a středních firem, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a stability, růst podílu nezemědělských aktivit
- uchování kulturních a pracovních tradic venkova
- využití místních specifických předností výroby pro zvýšení konkurenceschopnosti

Aktivity naplňující opatření:

- evidence opuštěných a nevyužívaných objektů a ploch a jejich nabídka potenciálním investorům
- vybudování menších podnikatelských (průmyslových) zón v mikroregionu, zejména v komunikačně dobře dostupných obcích
- v rámci územně plánovací dokumentace je možné vymezit plochy vybavené inženýrskými sítěmi pro případné nové podnikatelské investice
- podpora rozšiřování nabídky prostor pro podnikatelské aktivity malých a středních podniků formou dotace stavebních nákladů na rekonstrukce komerčně využitelných budov ve vlastnictví obcí
- podpora začínajících podnikatelů např. prostřednictvím budování podnikatelských inkubátorů
- podpora obnovy a rozvoje řemeslné výroby, navazující na místní zdroje a tradice včetně možností odbytu – trhy, jarmarky, festivaly, slavnosti, pouti atd.,
- založení a rozvoj (výstavba, rozšíření, přestavba, modernizace, inovace) malých a středních podniků působících ve výrobě, obchodních a jiných službách, stavebnictví, turistice, v oblasti obnovitelných zdrojů energie, využívání odpadu jako druhotné suroviny, informačních technologií, poradenství apod.

- rozvoj venkovské a vinařské turistiky ve vhodných oblastech, rozvoj služeb důležitých pro rozvoj cestovního ruchu (stravovací, ubytovací služby, suvenýry, sportovní, kulturní aktivity, možnost rozvoje komerční myslivosti a rybářství)
- informace o možnostech využití domácích i zahraničních zdrojů podpory

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Jihomoravský kraj, podnikatelské subjekty, hospodářská komora, agrární komora, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, úřady práce, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Českomoravská záruční a rozvojová banka, Centrum pro regionální rozvoj, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, D.1, D.2, D.3, E.1

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MPO ČR a MMR ČR (POV)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard, PHARE

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Mělnín	Podnikatelská zóna	A.1	A.1	2003-2006	12000
Otnice	Infrastruktura pro průmyslovou zónu	A.1	A.1		

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Rajhradice	Výroba a plnění TP	A.1	A.1	2003-2004	750000	SIAD-TP, s.r.o.
Telnice	Příprava podnikatelské zóny	A.1	A.1	2007-2010		
Těšany	Dílny tradičních lidových řemesel a služeb Těšany, udržování a rozvoj tradic regionu	A.1, E.2	B.2	2003-2008		
Žatčany	Přeměna nevyužitého střediska pro ŽV ZD Žatčany na prům. zónu	A.1	A.1	2003-2006	5 000	vlastní + soukromé

Opatření A.2: RESTRUKTURALIZACE ZEMĚDĚLSTVÍ

V souvislosti s geografickou polohou se na území mikroregionu Cezava vyskytují velmi dobré podmínky pro zemědělskou výrobu a je vyvinuta pestrá mozaika různě využívaných ploch. V mikroregionu je proto významné přiměřeně podporovat (v rámci ekologických a produkčních limitů) vhodné formy intenzivní zemědělské výroby, především v oblasti Dyjskosvrateckého úvalu, tak i (zvláště na svazích Ždánického lesa) rozvoj environmentálních činností zemědělství, eventuálně lesnictví. Je potřeba zvážit i možnost přednostního využití existujících trvalých travních porostů pro chov polygastrických zvířat. Celé komplexně pojímané opatření by mělo být chápáno jako klíč k **trvalé udržitelnosti venkovské krajiny**.

Žádoucí je vhodná **diverzifikace činností zemědělských podniků i do produkce nepotravinářských výrobků** (technické, energetické, alternativní plodiny apod.) a do **zvýšení podílu nezemědělských aktivit**, žádoucí je rozvoj **zpracovatelského průmyslu** přímo v návaznosti na zdejší produkční potenciál. Pozornost je potřebné věnovat i obnově a rozvoji specializovaných odvětví rostlinné výroby, pro které jsou v mikroregionu vhodné podmínky (jedná se především o vinohradnictví). Do budoucna proto musí být zvýrazněna **podpora diverzifikace zemědělské výroby a navazujícího zpracovatelského průmyslu podle přírodních a socioekonomických podmínek** jako jeden z rozhodujících úkolů restrukturalizace a stabilizace prvovýroby. Zemědělství (a lesnictví) jsou totiž dvě nejvýznamnější **krajinotvorné činnosti**, které zásadním způsobem ovlivňovaly a ovlivňují stav krajiny a životního prostředí. Je proto třeba se při jejich rozvoji zaměřit i na koncepční ochranu základních složek krajiny, zejména na vodohospodářské funkce, kvalitativní vlastnosti půdy a ochranu živé přírody. Vliv prvovýroby na krajinné ekosystémy je přitom jak kladný (vznik a udržování často vzácných lidskou činností podmíněných ekosystémů), tak i záporný, překročí-li intenzita či způsob výroby přírodní limity.

S ohledem na předpokládaný vstup České republiky do Evropské unie je potřebné klást důraz rovněž na **zvýšení kvality zemědělského výrobního procesu, a tak na zvýšení konkurenceschopnosti jeho produktů**. V případě živočišné výroby se bude jednat o modernizaci farem a zavedení welfare ustájení hospodářských zvířat (především skotu a prasat), dále může jít o rekonstrukce skladovacích kapacit či zlepšení prostorů určených pro skladování kejdy a hnoje. Investice mohou směřovat i do oblasti zlepšení zpracovávání (modernizace technologií k dodržování hygienických norem EU atd.) a marketingu zemědělských produktů, zejména se zaměřením na specifické regionální produkty, které by vycházely z místních specialit. Rovněž může jít o produkty ekologického hospodaření.

Reálným východiskem pro **udržení zaměstnanosti na venkově** proto nejsou jednostranně zaměřené výrobní subjekty, které jsou závislé na výkyvech poptávky na trhu, ale právě **diverzifikovaná ekonomická aktivita**. Jako doplněk k tradičním formám hospodaření je vhodné podporovat ekologické způsoby hospodaření, které budou zaměřeny na produkci bioproduktů a také aktivity jako výroba potravin, agroturistika, produkce biomasy apod.

Cíle opatření:

- účelná diverzifikace a stabilizace zemědělství podle místních přírodních a socioekonomických podmínek
- zvyšování konkurenceschopnosti zemědělské výroby (odstranění možných rizik na kvalitu produktů v rámci výrobního procesu), zlepšení marketingu
- rozvoj zpracovatelského průmyslu v návaznosti na zemědělskou prvovýrobu

- dosažení akceptace filosofie mimoprodukčních cílů zemědělství a lesnictví venkovským obyvatelstvem, udržení kulturní krajiny, zvýšení její biodiverzity, posílení její ekologické stability
- uchování kulturních a pracovních tradic na venkově
- využití místních specifických předností pro zvýšení konkurenceschopnosti výrobků (regionální výrobky)

Aktivity naplňující opatření:

- podpora intenzivní zemědělské výroby v oblasti Dyjskosvrateckého úvalu
- v rámci ekologických a produkčních limitů přiměná podpora vhodným formám zemědělské výroby včetně rozvoje agroenvironmentálních činností
- stabilizace zemědělské výroby, zaměření zejména na vyšší kvalitu produkce a na zvýšení podílu nepotravinářských výrob (např. pěstování technických plodin)
- obnova a rozvoj specializovaných odvětví rostlinné výroby (vinařství, sadařství, zelinářství)
- podpora investic do zemědělské výroby – zpracování zemědělských produktů a jejich marketing, welfare ustájení zvířat, vyhledávání nebezpečných míst při zpracování produkce (dodržování hygienických norem), rekonstrukce skladovacích kapacit, prostory určené pro skladování hnoje a kejdy atd.
- obnova a rozvoj specifického zpracování místní zemědělské produkce (místní speciality, regionální výrobky)
- možnosti chovu polygastrických zvířat (masná plemena)
- zvyšování přidané hodnoty produkce vyšším zpracováním produktů zemědělství podpora ekologicky příznivých způsobů hospodaření a zpracování bioproduktů (ekologické zemědělství)
- v méně příznivých polohách koncentrace úsilí do tzv. agroenvironmentálních činností zemědělství (realizace programů péče o krajinu, adaptace pracovní síly na tyto změněné nevýrobní činnosti) – zpřístupnění krajiny (polní, lesní cesty), zadržení vody v krajině, zlepšení jejího vodního režimu, ochrana před erozí, zhutněním půdy, před její kontaminací cizorodými látkami, zvyšování biodiverzity lučních a lesních ekosystémů, obecně řečeno: postupná restrukturalizace využívání krajiny do trvale udržitelné podoby

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Jihomoravský kraj, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Agrární komora, PGRLF, Lesy ČR, Ústav pro hospodářskou ochranu lesa, Agentura ochrany přírody a krajiny, Zemědělská vodohospodářská správa, podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, B.2, B.3, D.4, E.1

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- PGRLF a ostatní podpůrné programy MZe ČR, MPO ČR a MMR ČR (POV)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard, PHARE

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Blučina, Moutnice, Měňín, Sokolnice, Těšany, Újezd u Brna, Otnice, Žatčany	Výsadba nových vinic	A.2	B.1		

Priorita (strategický cíl) B: UDRŽENÍ A OCHRANA KVALITNÍHO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A OBNOVA KRAJINY

Mikroregion je z velké části součástí Dyjskosvrateckého úvalu, což se promítá do jeho krajinného rázu (nízký podíl lesních ploch, málo pestrá krajinná mozaika s převahou orné půdy) a jeho přírodní prostředí je značně ovlivněno lidskou činností, především zemědělstvím. **Harmonická a ekologicky vyvážená kulturní krajina** je významným předpokladem vzniku pozitivní vazby obyvatelstva k regionu, současně se jako významný faktor turistického ruchu stává zdrojem hospodářského rozvoje.

Opatření B.1 : OMEZOVÁNÍ NEGATIVNÍCH VLIVŮ LIDSKÉ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Omezení poškozování životního prostředí ze stávajících a minulých činností je prioritním úkolem pro splnění cílů **trvale udržitelného rozvoje**. Ač na území mikroregionu převládá kvalitní životní prostředí (ve srovnání s jinými územími v ČR se ve studovaném území nevyskytuje žádný významný znečišťovatel ovzduší), nelze tyto záležitosti podceňovat. Důležitým úkolem je dosažení standardů EU v kvalitě jednotlivých složek životního prostředí, stejně jako odstranění starých ekologických zátěží na území mikroregionu. Jedná se jednak o zlepšení kvality povrchových vod a ovzduší (podrobněji je tato problematika řešena v opatření D.1), jednak o odstraňování negativních dopadů intenzivní zemědělské výroby, likvidaci černých skládek a v neposlední řadě o zajištění **ekologicky únosné likvidace odpadů**. Je potřeba vytvořit a prosadit ekonomicky motivující program na omezování produkce komunálních odpadů, jejich separaci a následnou recyklaci. Do budoucna je pak rozhodující **zodpovědnost v chování ve vztahu k životnímu prostředí**. Zde má velkou roli **ekologická výchova a osvěta mezi nejširší veřejností**.

Cíle opatření:

- omezování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí - minimalizace ekologických rizik
- snížení ekologické zátěže krajiny
- zvýšení povědomí o zásadách trvale udržitelného rozvoje mezi místním obyvatelstvem
- snížení produkce odpadů a zvýšení efektivity a ekologizace odpadového hospodářství

Aktivity naplňující opatření:

- vedení obyvatelstva k minimalizaci množství odpadů, k třídění a využití, jež neškodí kvalitě životního prostředí a podpora vytváření uceleného systému odpadového hospodářství
- podpora recyklace odpadu, kompostování, využití fytomasy jako energetického zdroje, především v menších sídlech
- podpora odstraňování starých ekologických zátěží
- podpora rekultivace starých skládek odpadů včetně jejich začlenění do krajiny
- zavádění programů ekologické výchovy a osvěty
- podpora zvýšené péči o zvláště chráněná území

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Městské úřady Židlochovice, Šlapanice, Slavkov u Brna a Hustopeče (úřady obcí s rozšířenou působností), orgány

Jihomoravského kraje, Agentura ochrany přírody a krajiny, Zemědělská vodohospodářská správa, Český svaz ochránců přírody, Ministerstvo životního prostředí, Státní fond životního prostředí, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, B.2, B.3, D.1

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- Státní fond životního prostředí
- soukromý sektor
- zdroje EU

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Šlapanice, Kobylnice, Prace, Ponětovice, Jiřkovice, Blažovice, Podolí, Mokrá-Horákov, Pozořice, Tvarožná, Viň. Šumice, Koválovice, Bedřichovice, Sívce	Ochrana povodí řeky Dyje, odkanalizování oblasti Šlapanicko - Říčky, splašková kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2008	1250000
Měnin, Žatčany	Intenzifikace ČOV Měnin a kanalizační napojení Žatčan	B.1, D.1	D.2, E.1	2002-2004	48103
Otnice, Bošovice, Lovčičky	ČOV + kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1		
Rajhradice, Rajhrad	Kanalizační napojení Rajhradice na ČOV v Rsjhrsdě	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2006	37000
Telnice, Sokolnice, Otmarov	Výstavba ČOV v Telnici a kanalizační napojení Sokolnic a Otmarova	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	231000

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Intenzifikace ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2004	10000	
Kobylnice	Odkanalizování obce	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2004	57430	ISPA, vlastní
Měnin	Intenzifikace ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2003	11103	
Měnin	Rekultivace skládky	B.1	D.2, E.1			
Moutnice	Kanalizace a ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	50000	SFŽP
Nesvačilka	Kanalizace a ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	18000	SFŽP 60%
Otmarov	Splašková kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	15000	vlastní+dotace
Otnice	Rekultivace staré skládky	B.1	D.2, E.1			
Otnice	ČOV + kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1			
Rajhradice	Splašková kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2006	37000	SFŽP+vlastní
Sokolnice	Stavba kanalizace v obci Sokolnice a nádražní části obce Telnice	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	186000	
Telnice	Kanalizace v Nádražní čtvrti	B.1, D.1	D.2, E.1		30000	
Telnice	Intenzifikace ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1		30000	
Těšany	Kanalizace a ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2006	60000	SFŽP 60%, vlastní 20%, úvěr 20%
Újezd u Brna	Intenzifikace ČOV	B.1, D.1	D.2, E.1	2003-2005	65000	vlastní+dotace
Žatčany	Splašková kanalizace	B.1, D.1	D.2, E.1	2002-2005	37000	obec, SFŽP

Opatření B.2 : ZAVÁDĚNÍ ZÁSAD TRVALE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V OCHRANĚ A TVORBĚ KULTURNÍ KRAJINY

Trvale udržitelný rozvoj území by měl být založen na vyváženém rozvoji sociálním, ekonomickém, kulturním a environmentálním. Péče o krajinu a životní prostředí se dnes děje pomocí celé řady programů a projektů, které však na sebe často nenavazují a jsou realizovány odděleně, což snižuje jejich účinnost. Je proto potřeba při tvorbě a ochraně kulturní krajiny preferovat **komplexní ekosystémové přístupy**. Důležitá je přiměřená koncentrace úsilí a prostředků při realizaci různých programů péče o krajinu i její jednotlivé složky. Zvlášť velkým problémem v krajině mikroregionu Cezava, negativně poznamenané dlouhodobou intenzivní zemědělskou činností, je **obnovení jejich přirozených vlastností a vztahů**. Jde zejména o obnovení přirozeného vodního režimu v povodích a zvýšení retenčních schopností krajiny, revitalizaci vodních toků a ploch, ochranu půdy před vodní a větrnou erozí, obnovu a ochranu stanovišť přirozených rostlinných a živočišných společenstev a ochranu typických znaků krajinného rázu.

Cíle opatření:

- postupná restrukturalizace využívání krajiny do trvale udržitelné podoby, zejména jejich zvlášť citlivých částí
- návrat stabilních a stabilizujících ekologických systémů do krajiny – vytvoření kostry její ekologické stability
- směřování hospodářských aktivit k trvale udržitelnému zemědělství a lesnictví
- dosažení akceptace filosofie mimoprodukčních cílů zemědělství a lesnictví venkovským obyvatelstvem
- zlepšení kvality životního prostředí v sídlech

Aktivity naplňující opatření:

- uplatnění zásad trvalé udržitelnosti v péči o krajinu
- revitalizace vodohospodářsky významných vodních toků a realizace regionálních i místních, k přírodě šetrných koncepcí protipovodňových opatření
- podpora programů na zadržení vody v krajině a zlepšení jejího vodního režimu
- zlepšování přirozených vlastností půd (ochrana před erozí, zhutněním, snižováním podílu organické hmoty, kontaminace cizorodými látkami apod.)
- podpora zvyšování přirozené biodiverzity lesních a lučních ekosystémů, program na obnovu melioračních a zpevňujících dřevin
- tvorba územních systémů ekologické stability (ÚSES), zvýšení biodiverzity krajiny, preference ekosystémových přístupů k ochraně krajiny
- podpora budování a údržby polních a lesních cest (zpřístupnění krajiny)
- podpora dobudování a údržby technické infrastruktury, zejména v dopravě a zásobování plynem, energiemi a vodou v sídlech – zlepšení životního prostředí v sídlech
- důsledná realizace protierozních (zejména vodní a větrná eroze) a protipovodňových opatření v rámci komplexních pozemkových úprav
- programy Agenda 21 – podpora aplikace ekologické osvěty a výchovy, rozvoj kulturní krajiny mikroregionu
- posílení krajinotvorné funkce zemědělství a lesnictví v oblastech s horšími podmínkami pro intenzivní zemědělskou výrobu

Zúčastněné subjekty : sdružení obcí, jednotlivé obce, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny, Český svaz ochránců přírody, Státní fond životního prostředí, Pozemkový úřad, Katastrální úřad, Agrární komora, Zemědělská vodohospodářská správa, Povodí Moravy, PGRLF, SFŽP, Lesy ČR, Ústav pro hospodářskou ochranu lesa, Česká inspekce životního prostředí, podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, B.1, D.3, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- Státní fond životního prostředí
- soukromý sektor
- zdroje EU

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Otnice, Lovčičky	Rybník	B.2, D.3	E.1		

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Vodní nádrž Rybník + výsadba zeleně	B.2, D.3	E.1	2002-2003	8400	
Měnin	Vodní nádrž - Rybník	B.2, D.3	E.1	2005-2007		částečně
Nesvačilka	Výsadba zeleně v obci	B.2, D.3	E.1			
Otnice	Budování biokoridorů, výsadba lesa	B.2	E.1			
Otnice	Výsadba zeleně v obci	B.2, D.3	E.1			
Těšany	Veřejná zeleň, významné krajinné prvky "Starý hřbitov" a "Hlaváčková mez - kaplička"	B.2, D.3	E.1	2003-2006	400-1000	vlastní 20-50%
Újezd u Brna	Obnova rybníka	B.2, D.3	E.1	2003		dotace
Žatčany	Obnova rybníků	B.2, D.3	E.1	2006-2008	127000	
Židlochovice	Protipovodňová ochrana II.	B.2	E.1		10000	

Opatření B.3 : ÚSPORY ENERGIE A SUROVIN, PODPORA VYUŽÍVÁNÍ OBNOVITELNÝCH A ALTERNATIVNÍCH ENERGETICKÝCH ZDROJŮ

Jedním z rozhodujících cílů trvale udržitelného rozvoje je ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů jejich úsporným využíváním a přednostní **orientací na zdroje obnovitelné**. Cestou k těmto cílům je **podpora energeticky a surovinově nenáročných recyklačních a maloodpadových technologií**, které jednak zvyšují konkurenceschopnost výrobků, jednak chrání přírodní zdroje. Pro **energetické úspory** je významné i zateplování stávajících budov, obytných i výrobních. Významné, byť dosud málo využívané, jsou **obnovitelné energetické i surovinové zdroje ze zemědělské a lesnické výroby**. Využívání podstatné části zemědělské a lesnické produkce, zejména tam, kde je produkce přirozeně vysoká, je významným energetickým a surovinovým zdrojem.

Cíle opatření:

- omezení čerpání neobnovitelných zdrojů energie a surovin
- snížení energetické a surovinové náročnosti výroby
- rozvoj produkce obnovitelných energetických a surovinových zdrojů, zejména v zemědělství a lesnictví

Aktivity naplňující opatření:

- šetrné využívání místních přírodních zdrojů (zejména dřevní hmoty)
- využití alternativních energetických zdrojů – solární kolektory, spalování biomasy, rychle rostoucí dřeviny, větrné farmy, apod. – snižování rizika poškozování životního prostředí
- zateplování budov s cílem snížení spotřeby energií
- podpora zavádění energeticky a surovinově nenáročných technologií
- podpora zavádění recyklačních a maloodpadových technologií
- podpora zavádění technologií zaměřených na energetické využívání zemědělské a lesnické produkce
- zpracování energetických auditů a energetických koncepcí obcí

Zúčastněné subjekty : sdružení obcí, jednotlivé obce, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny, Státní fond životního prostředí, Česká energetická agentura, Lesy ČR, podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.2, B.1, B.2, D.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- Státní fond životního prostředí
- soukromý sektor
- zdroje EU

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Priorita (strategický cíl) C: KOMPLEXNÍ PÉČE O ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ, JEJICH STABILIZACE NA ÚZEMÍ MIKROREGIONU

Oblast lidských zdrojů zabývající se obyvatelstvem území, jeho invencemi, zručností a tvořivostí je **jedním z nejvýznamnějších faktorů harmonického rozvoje mikroregionu** a lze říci, že představuje hlavní smysl rozvojových strategií. **Soubor všech strategických cílů a opatření by totiž měl směřovat k vytvoření takových životních podmínek v území mikroregionu, aby se tam občanům dobře a spokojeně žilo**, aby tam mohli naplno využívat veškerých výhod, jež skýtá život v daném území.

Lidské zdroje do budoucna posílí svůj význam jako **rozhodující faktor hospodářského rozvoje** mikroregionu Cezava mimo jiné i proto, že současná flexibilita výroby a podnikání vůbec klade vysoké **požadavky na kvalifikovanou a vzdělanou pracovní sílu**. Pro udržení vzdělaného, odborně kvalifikovaného a profesně adaptabilního obyvatelstva v území je třeba vytvořit odpovídající podmínky. Ty se vztahují jednak k možnostem uplatnění na místním trhu práce, ale také k základním životním standardům jako je dostatečná občanská vybavenost, dostupnost bydlení, kvalitní zdravotní a sociální péče, dostatečné zajištění vzdělání a volnočasových aktivit dětí a mládeže. Významným faktorem je rovněž sociální soudržnost obyvatelstva a jeho identifikace a sepětí s regionem.

Opatření C.1 : ZVÝŠENÍ DOSTUPNOSTI A KVALITY BYDLENÍ

Stabilizace zejména mladého obyvatelstva v mikroregionu Cezava kromě možnosti najít uplatnění na trhu práce významně souvisí také s možností získat bydlení. Území mikroregionu Cezava, podobně jako ostatní území v blízkém okolí města Brna, patří v posledních letech mezi **migračně atraktivní území** (s výjimkou Židlochovic, Kobylnic a Nesvačilký převažuje v obcích mikroregionu počet přistěhování nad vystěhování). Je to způsobeno především výhodnou polohou mikroregionu vůči hlavním komunikačním tahům a městu Brnu – obce mikroregionu poskytují atraktivní bydlení na venkově spojené s dobrou dopravní dostupností do města Brna. Proto by mělo být prioritou každé obce mikroregionu **zabezpečit potřeby bydlení na jedné straně kvalitními a cenově dostupnými byty, na druhé straně dostatečnou nabídkou stavebních parcel pro novou individuální výstavbu**. Bytová politika obcí by měla vycházet ze státní bytové politiky, která by měla být jasná, dlouhodobě stabilní a podpořená dostatečnými objemy finančních prostředků a legislativou s dobře vyváženými právy nájemníků a vlastníků bytů.

Aktivity obcí zde mohou směřovat do oblastí obnovy a následného využití obytných i hospodářských budov, modernizace bytů apod., ovšem vždy se zachováním venkovského rázu obcí. Obce také mohou v souladu s aktualizovanou (či dopracovanou) územně plánovací dokumentací stanovovat hranice zastavitelného území, a tak v podstatě vytvářet podmínky pro vznik nových stavebních parcel. V této souvislosti se jako priorita jeví zastavování proluk v intravilánech obcí.

Cíle opatření:

- připravit obecní a mikroregionální koncepci bytové politiky s přihlédnutím k nájemní a sociální bytové výstavbě
- zlepšit podmínky pro výstavbu bytů i rodinných domů, která může působit proti rozvoji depopulačních tendencí zvláště u mladých lidí

Aktivita naplňující opatření:

- založení a průběžná aktualizace katalogu pozemků vhodných a připravených pro různé typy bytové výstavby
- výběr a zainvestování vhodných lokalit pro komerční bytovou výstavbu, část prostředků získaných jejich prodejem lze použít na podporu obecní a sociální bytové výstavby
- údržba a modernizace stávajícího bytového i nebytového fondu (např. rekonstrukce, půdní nástavby a vestavby apod.), vždy ovšem se zachováním venkovského vzhledu
- podpora výstavby rodinných domků a případně i nájemních bytů
- vytváření speciálních programů bytové výstavby pro mladé rodiny s dětmi za pomoci existujících dotačních titulů na podporu bydlení
- důsledně sledovat a využívat veškeré možnosti bytové dotační politiky Ministerstva pro místní rozvoj a Fondu rozvoje bydlení

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Jihomoravský kraj, podnikatelské subjekty, bytová družstva, nestátní neziskové organizace, Státní fond rozvoje bydlení, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo financí ČR,

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, C.2, C.3, C.4, D.1, D.2, D.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MMR ČR
- soukromý sektor, banky
- zdroje EU – Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Otnice (okolní obce)	Infrastruktura pro bytovou výstavbu + bytová výstavba	C.1, D.2	C.1		

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Inž. sítě Kyperky	C.1, D.2	C.1	2003	7500	
Blučina	Inž. sítě Fialky	C.1, D.2	C.1	2004		
Měnin	Infrastruktura pro RD	C.1, D.2	C.1	2003-2006	16357	částečně
Nikolčice	Inženýrské sítě pro výstavbu RD v ulici Záhumenice	C.1, D.2	C.1	2003-2005	5000	vlastní+dotace
Rajhradice	Infrastruktura pro RD	C.1, D.2	C.1	2003-2006	4000	
Sokolnice	Rekonstrukce objektu bývalých kasáren na 60 b. j.	C.1	C.1	2004-2005	75000	
Sokolnice	Stavba tech. infrastruktury pro 46 RD	C.1, D.2	C.1	2002-2003	27000	vlastní
Telnice	Příprava a zainvestování ploch pro výstavbu RD	C.1, D.2	C.1	2003-2010		
Těšany	Vytvoření a zainvestování nové zóny pro výstavbu RD	C.1, D.2	C.1			
Újezd u Brna	Bytová výstavba situovaná k DPS - zainvestování plochy pro výstavbu 70 RD, laciná výstavba domků	C.1, D.2	C.1	2003-2005		vlastní+dotace
Žatčany	Příprava zóny pro bytovou výstavbu	C.1, D.2	C.1	2003-2008		vlastní+dotace
Židlochovice	Revitalizace sídliště	C.1	C.1			
Židlochovice	Infrastruktura lokality pro RD	C.1, D.2	C.1	2001-2003	10000	částečně
Židlochovice	Infrastruktura lokality pro RD	C.1, D.2	C.1		27000	

Opatření C.2 : UDRŽENÍ A ZVYŠOVÁNÍ STANDARDŮ ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE

Nutnou podmínkou vyváženého socioekonomického rozvoje mikroregionu je rovněž **adaptace sociální sféry, tj. sociální a zdravotní péče a služeb na novou ekonomickou, sociální a demografickou situaci**. Zejména populační vývoj regionu charakterizovaný postupným **stárnutím obyvatelstva klade nové nároky na rozvoj sociální infrastruktury a zajištění její dostupnosti**. Růst počtu příjemců zdravotní a především sociální péče a nové fenomény sociální reality vyžadují **změny v tradičním pojetí systému sociální péče a služeb**. Důležitým úkolem je především plánování a koordinace věcné a územní provázanosti využívání zařízení zdravotnické a sociální péče a **rozvoj preventivních zdravotnických programů**.

Základem zajištění zdravotních služeb v mikroregionu jsou zdravotnická zařízení ve více než polovině obcí mikroregionu. Ze zařízení sociální péče působí v mikroregionu Domov důchodců Sokolnice, Penzion pro důchodce u Újezdě u Brna a domov pro postižené děti v Otnicích. Do budoucna je nutné uvažovat i o spolupráci s tzv. chráněnými dílnami pro pracovní uplatnění zdravotně, tělesně či kombinovaně postižených občanů.

Zvyšování standardu zdravotnických a sociálních služeb je vnímáno jako jedna ze základních podmínek rozvoje kvality života občanů, zvláště zvažíme-li skutečnost, že počet seniorů se v nepříliš vzdálené budoucnosti bude zvyšovat. Prioritou je proto zvyšování standardu zdravotní a sociální péče ve stávajících lůžkových a ambulantních zařízeních v mikroregionu a v případě potřeby vznik zařízení nových.

Cíle opatření:

- udržení dostupnosti zdravotní a sociální péče
- udržení stávajícího standardu poskytované zdravotní a sociální péče v mikroregionu v souladu se současnými podmínkami a standardy v EU
- rozšíření nových forem sociálních služeb s ohledem na požadavky a potřeby obyvatel mikroregionu

Aktivity naplňující opatření:

- podpora programů rozvoje terénních sociálních služeb (např. typu HOME CARE)
- využití kapacit zařízení sociální péče v Sokolnicích a Újezdě u Brna pro zajištění péče o seniory v mikroregionu
- v návaznosti na aktuální a budoucí potřeby obcí výstavba nových bytů s pečovatelskou službou, penzionů pro důchodce apod.
- navázání spolupráce s existujícími chráněnými dílnami pro získání možnosti pracovního uplatnění pro tělesně handicapované občany
- podpora věcné a územní provázanosti zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče, umožňující poskytování komplexní péče o příslušnou klientelu
- rozvoj regionálních preventivních zdravotních a sociálních programů

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Městské úřady Židlochovice a Šlapanice (úřady obcí s rozšířenou působností), Jihomoravský kraj, zdravotnická zařízení, zařízení sociální péče, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, nestátní neziskové organizace, církve, charity, podnikatelské subjekty

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

C.3, D.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- soukromý sektor

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Blučina (Opatovice)	DPS	C.2	C.3	2003-2005	24000
Otnice (Bošovice, Lovčičky, Milešovice, Těšany)	Penzion - DPS	C.2	C.3		
Sokolnice	Výstavba nového pavilonu v domově důchodců	C.2	C.3		
Těšany (okolní obce)	Dům sociálních služeb - DPS	C.2	C.3	2004-2008	24000
Těšany (Moutnice, Nesvačilka, Borkovany)	Rekonstrukce budovy bývalých jeslí na zdravotní středisko	C.2	C.3	2003-2004	5000
Újezd u Brna (okolní obce)	Polyfunkční dům zdraví - ambulance odborných lékařů, lékárna, optika atd.	C.2	C.3	2003-2004	12000
Újezd u Brna	Výstavba domova důchodců v návaznosti na DPS	C.2	C.3		

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	DPS	C.2	C.3	2003-2005	24000	
Sokolnice	Rekonstrukce budovy zdrav. střediska	C.2	C.3	2004-2006	4200	vlastní

Opatření C.3 : ROZVOJ PODMÍNEK PRO VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, OBČANSKÉ INICIATIVY, IDENTIFIKACE OBYVATELSTVA S MIKROREGIONEM

Závažným faktorem dalšího rozvoje mikroregionu Cezava je i nabídka **volnočasových aktivit**, které jsou formovány tvořivostí a aktivitou obyvatel mikroregionu. Ta podporuje dlouhodobě vznik a fungování řady **zájmových sdružení, sportovních klubů, spolků a dalších občanských iniciativ**. Jejich dalšímu rozšíření však bohužel brání nedostatek prostředků a často i kapacita a technická vybavenost existujících objektů. Závažným problémem je nedostatek vhodných sportovišť případně jejich zanedbanost či nedostačující vybavení. Jako problém se jeví také nevyjasněné vlastnické vztahy ke sportovištím, např. je-li hřiště vybudováno na soukromém pozemku. Současný stav některých objektů a zařízení pro volný čas neodpovídá svými parametry kvality ani kvantity narůstajícím potřebám a zejména budoucí potřebě rozvinout možnosti pro všestrannou kultivaci lidských zdrojů a pro **rozvoj prvků občanské společnosti**. Zejména se nedostává prostředků na důležité projekty a v mnoha případech v důsledku této situace prochází krizí i aktivita a iniciativa organizátorů a obyvatel.

Problematika získává na závažnosti, uvědomíme-li si, že **kvalitní využití volného času** je nejučinnější **prevencí proti nárůstu sociálně patologických jevů**, a to zejména u dětí a mládeže (drogy, vandalismus apod.), a přispívá rovněž k **posílení identifikace obyvatelstva s místem svého bydliště a potažmo s mikroregionem**. Pozornost je vhodné zaměřit i na další skupiny obyvatelstva - např. na stále početnější skupinu seniorů. **Udržování místních kulturních, folklórních, společenských i sportovních zvyklostí a tradic přispívá krom uvedeného rovněž ke zviditelnění mikroregionu, což lze dobře využít k podpoře cestovního ruchu**.

Cíle opatření:

- podpora volnočasových aktivit obyvatelstva, rozšíření jejich nabídky
- rozvoj regionální kultury, folklóru a tradic
- rozvoj tělovýchovy a sportu
- prevence zvýšení počtu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže
- vytvoření společné identity a sounáležitosti obyvatelstva s mikroregionem

Aktivity naplňující opatření:

- podpora spolkové a zájmové činnosti obyvatel se zaměřením na rozvoj občanské společnosti
- podpora školských a mimoškolských aktivit zaměřených na zájmovou činnost dětí a mládeže
- podpora činnosti organizací zabývajících se sportem a tělovýchovnou činností
- výstavba, rekonstrukce a údržba zařízení pro volnočasové aktivity, kulturních zařízení, sportovišť, koupališť atd.

- efektivní využívání stávajících zařízení pro volný čas, podpora účinné spolupráce jejich zřizovatelů a provozovatelů
- podpora kulturních a historických tradic
- pořádání tradičních kulturních, společenských a sportovních akcí - zábavy, plesy, trhy, pouti, fotbalové turnaje, volejbalové soutěže, soutěžní terénní běhy apod.

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, nestátní neziskové organizace, spolky, zájmová sdružení, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo kultury ČR, církve, Sokol, sportovní organizace, školy, umělecké školy

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

D.3, E.1, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MŠMT ČR a MMR ČR (POV)
- nadace, ČSTV
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Otnice (Újezd u Brna, Těšany, Bošovice, Lovčičky, Milešovice)	Sportovní areál - pokračování + sp. hala	C.3	C.4		
Telnice (Sokolnice, Újezd u Brna, Měnin, Hostěrádky - Rešov)	Víceúčelová hala	C.3	C.4		20000
Těšany (nabídka pro okolní obce a spolky+sdružení obcí regionu)	II. etapa Reg. společenského a sport. centra	C.3	C.4	2003-2004	4000
Těšany	Koupaliště	C.3, E.1	C.4, F.2		
Újezd u Brna	Sportovní areál - modernizace koupaliště, výstavba navazujícího ubytovacího zařízení	C.3, E.1	C.4, F.2	2003-2005	250000

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Sportovní areál s víceúčelovou halou	C.3	C.4			
Měnín	Víceúčelový sál	C.3	C.4	2003-2004	14000	
Nikolčice	Dostavba sportovního areálu	C.3	C.4	2004-2005	2000	
Otmarov	Vybudování šatny a soc. zařízení u obec. sportoviště	C.3	C.4	2003-2004	500	vlastní+dotace
Otnice	Relaxační areál za Děl. domem	C.3	C.4			
Sokolnice	Stavba dětského hřiště	C.3	C.4	2003-2005	2000	vlastní
Sokolnice	Stavba sportovní haly	C.3	C.4	2005-2007	32000	sdužené prostředky
Telnice	Stavba víceúčelové haly	C.3	C.4		30000	
Telnice	Hřiště v Nádražní čtvrti	C.3	C.4		1000	
Těšany	Regionální víceúčelové centrum II. etapa	C.3	C.4	2003-2006	3500	vlastní 20%
Újezd u Brna	Rekonstrukce parku na místo oddechu	C.3, D.3	C.4			

Opatření C.4 : UDRŽENÍ KVALITY A DOSTUPNOSTI VZDĚLÁNÍ

Celoživotní získávání nových znalostí a dovedností například formou různých rekvalifikačních a jiných vzdělávacích programů se stává nezbytností, která podmiňuje nejen individuální rozvoj a kultivaci osobnosti, ale také rozvoj ekonomiky a zaměstnanosti, protože růst kvalifikace zvyšuje adaptabilitu a flexibilitu pracovních sil na trhu práce. Podmínky pro přiměřený přístup k celoživotnímu vzdělávání jsou však v ČR vytvořeny pouze ve větších městských centrech, zatímco v ostatních oblastech republiky je přístup k nim podstatně omezen materiálními a personálními podmínkami. To ve svých důsledcích podvazuje rozvojové šance těchto oblastí, snižuje jejich atraktivitu pro vzdělané a kvalifikované vrstvy společnosti a zhoršuje uplatnitelnost pracovní síly na trhu práce.

Obce mikroregionu se na tomto poli mohou podílet alespoň snahou o **zajištění předškolní výchovy a základního vzdělání.** Na území mikroregionu se rovněž nachází dvě střední školy (gymnázium v Židlochovicích a ISS v Sokolnicích) snahou obcí mikroregionu bude samozřejmě jejich zachování i v budoucnu. Ve spolupráci s významnými zaměstnavatelskými subjekty v regionu je potřebné do budoucna neustále sladovat možnosti výuky s potřebami a požadavky zaměstnavatelů. Obecně je na úrovni základních i středních škol potřeba klást na **výuku jazyků a počítačové gramotnosti,** stejně jako na **základní vědomosti o demokratickém uspořádání,** podporovat **integrační projekty pro zdravotně a mentálně handicapované děti včetně různých chápaných minoritních skupin.**

Cíle opatření:

- zajištění kvalitní předškolní výchovy
- udržení stávajících základních škol v mikroregionu
- kvalitní zajištění výuky na základních školách v mikroregionu
- udržení stávající nabídky středoškolských vzdělávacích oborů v mikroregionu

Aktivity naplňující opatření:

- podpora dobré vybavenosti a technického stavu mateřských škol

- aktivity vedoucí k udržení úplných základních škol v Měnině, Nikolčicích, Otnicích, Sokolnicích, Těšanech, Újezdě u Brna a Židlochovicích a neúplných v Blučině, Moutnicích, Rajhradcích, Kobylnicích, Telnici a Žatčanech
- zvyšování úrovně materiálně technického a metodického zabezpečení výuky – důraz klást na výuku jazyků a počítačové gramotnosti, stejně jako na základní vědomosti o demokratickém uspořádání, podporovat integrační projekty pro zdravotně a mentálně handicapované děti včetně různě chápaných minoritních skupin
- podpora programů vzdělávání pedagogických pracovníků
- zabezpečení v maximální možné míře internetizaci základních škol a knihoven
- provázání učebních a studijních oborů středních škol s požadavky a potřebami zaměstnavatelů

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, mateřské, základní a střední školy, Jihomoravský kraj, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, nestátní neziskové organizace

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, C.3, D.3, D.5

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MMR ČR (POV)
- soukromý sektor
- zdroje EU

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Měnin	Oprava budovy ZŠ	C.4, D.3	C.2	2004-2005		
Nikolčice	Oprava budovy ZŠ	C.4, D.3	C.2	2003	2100	vlastní+dotace
Otnice	Oprava budovy ZŠ a budovy MŠ	C.4, D.3	C.2			
Rajhradice	Rekonstrukce kuchyně MŠ	C.4, D.3	C.2	2002-2003	500	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce budovy MŠ	C.4, D.3	C.2	2005	4800	vlastní
Telnice	Přístavba školní jídelny	C.4, D.3	C.2		2000	

Priorita (strategický cíl) D: OBNOVA A ROZVOJ OBCÍ A SÍDEL A JEJICH INFRASTRUKTURY

Cezava představuje mikroregion bez výrazného městského střediska se širokou nabídkou pracovních příležitostí, maloobchodních prodejen, komerčních a veřejných služeb, kulturních, sportovních a společenských zařízení (tyto funkce více než dobře plní nedaleké Brno). Mikroregion Cezava představuje s výjimkou Židlochovic typicky venkovské území, které tvoří zázemí města Brna s přirozenou spádovostí. Strategický cíl „Obnova a rozvoj obcí a sídel a jejich infrastruktury“ je motivován snahou postihnout oblasti života, které mohou vytvářet podmínky pro zvýšení přitažlivosti území mikroregionu pro místní obyvatelstvo, pro snížení případných depopulačních tendencí, zvýšení jeho rozvojových předpokladů, doplnění scházející zařízení, ať už jde o občanskou vybavenost, vzhled obcí, vybavenost dopravní a technickou infrastrukturou, informačními a komunikačními technologiemi, případně může jít i o doplnění dokumentů a aktivit klíčových pro podporu dalšího rozvoje, ať už jde o územně-plánovací dokumentaci nebo o realizaci komplexních pozemkových úprav. Kromě efektů pro zlepšení vzhledu obcí může být výsledkem větší přitažlivost pro nové podnikatelské aktivity (lepší dopravní dostupnost, snazší napojení na rozvody elektřiny, plynu, vody, informační sítě apod.).

Obecně řečeno, cílem těchto opatření a aktivit by mělo být **vytvoření veškerých nutných podmínek pro zajištění dobré startovací pozice v rámci regionálního rozvoje**. Ve své podstatě nejde ani tak o rozvojový cíl, jako spíše o dosažení souhrnu nutných předpokladů, bez nichž se obce ani mikroregion mohou v budoucnu těžko obejít.

Opatření D.1: ZABEZPEČENÍ ODPOVÍDAJÍCÍHO ODVÁDĚNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

Vzhledem k tomu, že obce mikroregionu přisuzují problematice odvádění a čištění odpadních vod značnou prioritu a že ve většině obcí mikroregionu není dosud tato problematika uspokojivě řešena, je v rámci strategie rozvoje zabezpečení čištění a odvádění odpadních vod vyčleněno do samostatného opatření. Zabezpečení čištění odpadních vod bude mít zásadní dopad na další rozvoj obcí, především na novou výstavbu. Cílem by proto mělo být co největší **zvýšení objemu čištěných odpadních vod a tím podstatné snížení znečištění povrchových vodních toků v mikroregionu**. Toho lze dosáhnout jednak intenzifikací a rozšířením stávajících čistíren odpadních vod, resp. rekonstrukcemi a rozšiřováním existující splaškových kanalizačních systémů v obcích a tím zvýšení počtu napojených znečišťovatelů v příslušném spádovém území a jednak především výstavbou nových ČOV a kanalizačních rozvodů. Vzhledem k velikosti obcí v mikroregionu je však zřejmé, že cesta k dotacím na výstavbu nových ČOV nebude jednoduchá, neboť jejich výstavba je a nadále bude podporována prioritně v obcích s 2 000 a více ekvivalentními obyvateli – výjimky v tomto směru představují menší obce ležící v ochranných pásmech vodních zdrojů. Bude proto potřebné hledat i alternativní způsoby čištění odpadních vod (např. biologické). Z plánovaných akcí směřujících ke zlepšení situace v oblasti čištění odpadních vod budou mít značný přínos na zlepšení čistoty vod intenzifikace ČOV v Telnici, na kterou budou dále kanalizačně napojeny obce Sokolnice a Otmarov, intenzifikace ČOV v Měnině, na kterou bude rovněž napojena obec Žatčany, intenzifikace ČOV v Újezdě u Brna, vybudování kanalizace a ČOV v obcích Těšany, Moutnice, Nesvačilka, intenzifikace ČOV v Blučíně a

kanalizační napojení obcí Rajhradice na ČOV v Rajhradě a Kobylnice na ČOV ve Šlapanicích. Investice do zlepšení čistoty odpadních vod na území mikroregionu představují pro jednotlivé obce značnou finanční zátěž mnohonásobně překračující finanční možnosti obcí a mohou proto být realizovány pouze za výrazného přispění dotací z národních dotačních programů a fondů, resp. fondů EU.

Cíle opatření:

- zvýšení množství čištěných odpadních vod zefektivnění procesu čištění v mikroregionu
- dobudování kanalizací a ČOV na úroveň standardů EU
- zlepšení kvality povrchových a podzemních vod
- snížení rizik poškození životního prostředí – trvale udržitelný rozvoj území
- zlepšení podmínek pro život obyvatel a pro podnikání v mikroregionu

Aktivity naplňující opatření:

- rozšíření kanalizačních sítí, stanovit propojení / oddělení srážkových a splaškových vod
- zvyšování množství čištěných odpadních vod (intenzifikace stávajících ČOV - zejména v Telnici, Měnině, Blučině a Újezdě u Brna, výstavba nových ČOV v jednotlivých obcích nebo společných pro několik obcí mikroregionu, napojení kanalizačních řadů na některou existující ČOV v okolních obcích, využití alternativních možností čištění - biologické způsoby apod.)

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Jihomoravský kraj, Svazky vodovodů a kanalizací Rajhradsko, Šlapanicko, Židlochovicko, Vodovody a kanalizace Vyškov, a.s., Ministerstvo životního prostředí ČR, Státní fond životního prostředí, Ministerstvo zemědělství ČR

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, B.1, B.2, C.1, C.3, D.2, D.3, E.1, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- Státní fond životního prostředí
- zdroje EU – Phare, Sapard, ISPA

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Šlapanice, Kobylnice, Prace, Ponětovice, Jířkovice, Blažovice, Podolí, Mokrá-Horákov, Pozořice, Tvarožná, Viň. Šumice, Koválovice, Bedřichovice, Sivice	Ochrana povodí řeky Dyje, odkanalizování oblasti Šlapanicko - Říčky, splašková kanalizace	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2008	1250000
Měnin, Žatčany	Intenzifikace ČOV Měnin a kanalizační napojení Žatčan	D.1, B.1	B.2,D.2	2002-2004	48103
Otnice, Bošovice, Lovčičky	ČOV + kanalizace	D.1, B.1	B.2,D.2		
Rajhradice, Rajhrad	Kanalizační napojení Rajhradice na ČOV v Rajhradě	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2006	37000
Telnice, Sokolnice, Otmarov	Výstavba ČOV v Telnici a kanalizační napojení Sokolnic a Otmarova	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	231000

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Intenzifikace ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2004	10000	
Kobylnice	Odkanalizování obce	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2004	57430	ISPA, vlastní
Měnin	Intenzifikace ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2003	11103	
Moutnice	Kanalizace a ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	50000	SFŽP
Nesvačilka	Kanalizace a ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	18000	SFŽP 60%
Otmarov	Splašková kanalizace a napojení na ČOV Telnice	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	15000	vlastní+dotace
Otnice	ČOV + kanalizace	D.1, B.1	B.2,D.2			
Rajhradice	Splašková kanalizace a napojení na ČOV Rajhrad	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2006	37000	SFŽP+vlastní
Sokolnice	Stavba kanalizace v obci Sokolnice a nádražní části obce Telnice	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	186000	
Telnice	Kanalizace v Nádražní čtvrti	D.1, B.1	B.2,D.2		30000	
Telnice	Intenzifikace ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2		30000	
Těšany	Kanalizace a ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2006	60000	SFŽP 60%, vlastní 20%, úvěr 20%
Újezd u Brna	Intenzifikace ČOV	D.1, B.1	B.2,D.2	2003-2005	65000	vlastní+dotace
Žatčany	Splašková kanalizace a napojení na ČOV v Měnině	D.1, B.1	B.2,D.2	2002-2005	37000	obec, SFŽP

Opatření D.2: OBNOVA A ROZVOJ TECHNICKÉ A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY

Úroveň dopravní, vodohospodářské a energetické infrastruktury spolu se souvisejícími záležitostmi významným způsobem ovlivňují kvalitu podnikatelského prostředí a obecně i životní úroveň obyvatel, především komfort bydlení. Technická infrastruktura má klíčovou roli především v odstraňování bariér rozvoje a „zrovnoprávnění“ rozvojových šancí jednotlivých míst v území.

Rekonstrukce a modernizace **silniční a komunikační sítě** patří v mikroregionu Cezava k ožehavým aktuálním tématům. Území mikroregionu je velice dobře napojeno na stávající nadřazenou silniční síť (dálnice D 1 a D 2, rychlostní komunikace R 52). Územím mikroregionu prochází vedle dálnice D2 (na území mikroregionu se nachází dálniční sjezd Blučina) celkem sedm silnic druhé třídy, které tvoří jeho hlavní dopravní linie. V budoucnu by se díky zamýšleným vybudováním tzv. jihozápadní a jihovýchodní tangenty města Brna (obě by měly mít parametry rychlostní komunikace) dopravní dostupnost mikroregionu dále zvýšila (stoupne tím však i intenzita tranzitní dopravy). Kromě toho se na území mikroregionu nachází řada silnic třetí třídy a místních komunikací, které jsou však mnohdy vlivem zanedbané údržby ve špatném technickém stavu. V rámci investic do zkvalitnění silniční sítě nelze opomenout ani místní komunikace (v majetku obcí), protože potenciální podnikatele bude zajímat kromě napojení na nadřazenou silniční síť také jejich technický stav a kvalita (řada místních komunikací vyžaduje rekonstrukci mimo jiné po vybudování či rekonstrukcích sítí technické infrastruktury - vodovodu, kanalizace, plynofikace). Navíc je důležité uvědomit si, že právě na místních komunikacích jsou obce oprávněny díky svým kompetencím nejnázve provádět různé zásahy, zatímco u silniční sítě vyšších kategorií jsou jejich možnosti omezeny na vytrvalý tlak a snahu o spolupráci s orgány, které o daných záležitostech rozhodují (kraj, stát). Důsledkem těchto snah by mělo být zkvalitnění podnikatelského prostředí a umožnění efektivní mobility pracovních sil, dojížděky do škol, za službami apod.

Pro další rozvoj mikroregionu je důležitá i problematika **dopravní obslužnosti**. Ta by měla být zajištěna na takové úrovni, aby v osobní dopravě tvořila alternativu k dopravě individuální. V současnosti je dopravní obsluha většiny obcí mikroregionu veřejnou dopravou zajištěna dostatečně, dobře je zajištěno zejména spojení do Brna, a to včetně víkendů. Poněkud hůře jsou obsluhovány pouze obce Nesvačilka a Nikolčice. V souvislosti s prováděnou reformou veřejné správy naroste od roku 2003 význam spojení obcí mikroregionu s Židlochovicemi, Šlapanicemi, Slavkovem u Brna a Hustopečí, které je dnes v některých případech nedostatečné. Cílem by proto mělo být snažit se ve spolupráci s krajským úřadem na jedné straně a s dopravci na druhé straně dosáhnout v mikroregionu lepšího provázání jízdních řádů mezi jednotlivými autobusovými linkami (buť třeba i za cenu změn jejich tras). Do budoucna se jeví jako perspektivní rovněž integrace městské a příměstské dopravy v rámci vytvoření integrovaného dopravního systému města Brna. Dobrá dopravní obsluha může kromě jiného i podporovat rozvoj cestovního ruchu.

Zajištění adekvátního napojení obcí na technickou infrastrukturu je jedním z významných předpokladů pro jejich další rozvoj. Na úrovni obecních samospráv je rozvoj technické infrastruktury jedním z nejfrekventovanějších a nejdůležitějších témat. Standardní vybavenost obcí technickou infrastrukturou je potřeba brát jako realitu a samozřejmost, bez které není možno území dále rozvíjet. Významným limitujícím faktorem jsou v tomto ohledu finanční možnosti jednotlivých obcí a nezřídka i územně-technické faktory, které neúměrně ztěžují či prodražují zamýšlené projekty (jedná se např. o rozdrobenost osídlení, konfiguraci terénu apod.).

V oblasti **zásobování vodou** je prioritou zajištění dodávky kvalitní pitné vody co největšímu počtu obyvatel mikroregionu. To by v mikroregionu Cezava nemělo představovat zásadnější problém (aktuálně nevyhovuje technický stav vodovodu pouze v obci Těšany, kde se plánuje jeho rozšíření).

Všechny obce mikroregionu využívají jako nosné energetické médium **zemní plyn**. Mělo by proto docházet k postupnému napojování dalších, především veřejných objektů na rozvody plynu. Vedle toho se v závislosti na místních podmínkách a ekonomické efektivnosti nabízí uvažovat i o uplatnění alternativních energetických médií, jako příklady lze uvést spalování biomasy, rychle rostoucí dřeviny, větrné farmy, solární kolektory apod.

Provoz **energetických sítí**, jejichž technické parametry se musí dostat v krátké době na technickou úroveň požadovanou EU, významným způsobem podmiňuje realizaci téměř všech navrhovaných programů a opatření v rámci rozvoje mikroregionu i územně vyšších celků. Z toho vyplývá požadavek na zajištění dodávek všech médií minimálně na stávající úrovni a jejich následné zkvalitňování. Ve spolupráci s Jihomoravskou energetikou, a.s. je potřebné hledat cesty ke zlepšení kapacity či technického stavu transformátorů a elektrického vedení prioritně v obcích, které označily jejich stav za problémový (Sokolnice, Telnice a Žatčany). V budoucnu bude rovněž docházet k pokračující kabelizaci vedení nízkého napětí v jednotlivých obcích mikroregionu.

Cíle opatření:

- zajištění optimálních dodávek energetických médií, orientace na obnovitelné energetické zdroje
- zajištění dostatečného zásobování kvalitní pitnou vodou
- rekonstrukce a modernizace, případně výstavba místních komunikací jako primárních spojnic s okolním územím
- optimalizace technického stavu stávající silniční sítě – silnice II. a III. tříd
- zlepšení úrovně a organizace veřejné hromadné dopravy

- zvýšení potenciální mobility obyvatelstva
- zlepšení podmínek pro život obyvatel a pro podnikání v mikroregionu

Aktivity naplňující opatření:

- optimalizace rozvodů nízkého napětí (týká se zvláště obcí Sokolnice, Telnice a Žatčany), kabelizace rozvodů
- napojování dalších objektů (především veřejných objektů v majetku obcí) na rozvody plynu
- rekonstrukce vodovodních rozvodů, realizace odpovídajících opatření ke zlepšení kvality pitné vody - prioritně se týká Těšan
- výstavba, rekonstrukce, modernizace, opravy místních komunikací
- rekonstrukce chodníků, cest a výsadba veřejné zeleně přiléhajících k místním komunikacím
- odstraňování dopravních závad na silnicích II. a III. tříd – dosažení kvalitního spojení do města Brna a na nadřazenou silniční síť
- zlepšování provázanosti mezi linkami autobusové dopravy, koordinace jejich jízdních řádů, postupné směřování k integrovanému dopravnímu systému (IDS)
- snahy o zvýšení standardu dopravní obsluhy o víkendech – úzce souvisí s podporou rozvoje cestovního ruchu
- zkvalitňování veřejné dopravy – např. cestou podpory obnovy vozového parku apod.

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Městské úřady Židlochovice, Šlapanice, Slavkov u Brna a Hustopeče (úřady obcí s rozšířenou působností), Jihomoravský kraj, KORDIS, s.r.o., Jihomoravská plynárenská a.s., Jihomoravská energetika a.s., Svazky vodovodů a kanalizací Rajhradsko, Šlapanicko, Židlochovicko, Vodovody a kanalizace Vyškov, a.s., Ministerstvo životního prostředí ČR, Státní fond životního prostředí, Ministerstvo dopravy a spojů ČR, Státní fond dopravní infrastruktury, Ředitelství silnic a dálnic ČR, autobusoví dopravci, České dráhy s.o., Ministerstvo pro místní rozvoj, podnikatelské subjekty

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, C.1, C.3, D.3, E.1

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- Státní fond dopravní infrastruktury
- Státní fond životního prostředí
- Programy podpory MMR ČR (POV)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Phare, Sapard, ISPA

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Inž. sítě Kyperky	D.2, C.1	B.2, C.1	2003	7500	
Blučina	Inž. sítě Fialky	D.2, C.1	B.2, C.1	2004		
Kobylnice	Oprava místních komunikací, chodníků a veř. osvětlení	D.2	B.2, D.1	2003-2006		
Měnin	Infrastruktura pro RD	D.2, C.1	B.2, C.1	2003-2006	16357	částečně
Nikolčice	Oprava místních komunikací	D.2	B.2, D.1	2004-2005	3000	
Otnice	Oprava místních komunikací a chodníků	D.2	B.2, D.1			
Rajhradice	Infrastruktura pro RD	D.2, C.1	B.2, C.1	2003-2006	4000	
Sokolnice	Stavba tech. infrastruktury pro 46 RD	D.2, C.1	B.2, C.1	2002-2003	27000	vlastní
Sokolnice	Rozšíření sítě vodovodu do ulice Kobylnická	D.2	B.2, D.2	2003	1800	vlastní
Sokolnice	Oprava a rekonstrukce místních komunikací	D.2	B.2, D.1	2006-2010	33600	
Sokolnice	Vybudování odstavných parkovišť	D.2	B.2, D.1	2004-2006	3600	vlastní
Sokolnice	Kabelová televize	D.2	B.2	2005-2006	4200	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce distribuční sítě NN	D.2	B.2, D.3	2008-2010	42800	sdržené prostředky
Telnice	Doplňování technické infrastruktury	D.2	B.2			ne
Telnice	Místní komunikace, chodníky	D.2	B.2, D.1			ne
Těšany	Kabelizace vedení NN	D.2	B.2, D.3			
Těšany	Rozšíření vodovodní sítě	D.2	B.2, D.2			
Újezd u Brna	Dokončení místních komunikací a chodníků v obci	D.2	B.2, D.1			
Újezd u Brna	Kabelizace elektrických rozvodů NN v obci	D.2	B.2, D.3		300000	
Žatčany	Kabelizace, el. rozv. NN	D.2	B.2, D.3	2005	1000	obec
Žatčany	Rekonstrukce místních komunikací	D.2	B.2, D.1			
Žatčany	Příprava zóny pro bytovou výstavbu	C.1, D.2	C.1	2003-2008		vlastní+dotace
Židlochovice	Kanalizace a komunikace Sídliště	D.2	D.1, D.2		4000	
Židlochovice	Kanalizace ul. Masarykova	D.2	D.2		6000	
Židlochovice	Infrastruktura lokality pro RD	D.2, C.1	B.2, C.1	2001-2003	10000	částečně
Židlochovice	Infrastruktura lokality pro RD	D.2, C.1	B.2, C.1		27000	

Opatření D.3: OBNOVA A ROZVOJ OBCÍ A SÍDEL

Revitalizace obytného prostředí sídel představuje dlouhodobý úkol složený z řady drobných akcí nejrůznějšího charakteru – vedle úprav veřejných prostranství je žádoucí pamatovat i na údržbu a obnovu stavebního fondu a drobných kulturních památek a přispívat tak k zachování kulturního dědictví a udržení rázovitosti obcí mikroregionu. Celkově tak vytvářet prostředí, se kterým se obyvatelé blíže identifikují a k němuž budou mít hlubší vztah.

Opatření v sobě zahrnuje činnosti jako obnova a úprava návsi (náměstí), zeleně, parků, obnova a vyčištění vodních ploch, hrází a břehů v intravilánech obcí, obnova a následné využití objektů s památkovou a historickou hodnotou, obnova a využití veřejných budov - obecní úřady, mateřské a základní školy (v případě venkovských obcí vždy se zachováním venkovského rázu staveb), obnova nebo výstavba základního občanského vybavení, např. sportovní infrastruktury – hřiště, tělocvičny, koupaliště apod., kulturních a společenských zařízení atd.

K důležitým faktorům pro posouzení kvality života ve venkovském prostředí patří i **úroveň vybavenosti obcí alespoň základními službami**. Ve většině obcí mikroregionu se nachází alespoň základní druhy veřejných a komerčních služeb, komplexnější nabídka služeb je poskytována v Židlochovicích, Újezdě u Brna, Sokolnicích, Otnicích, Těšanech a Měnině. Alespoň minimální úroveň zajištění služeb v každé obci přitom vytváří jednu ze zásadních podmínek zajištění trvale udržitelného rozvoje mikroregionu Cezava.

Významný nástroj ovlivňující další rozvoj obcí představuje územní plán. **Územní plánování** soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující jeho rozvoj. Pozitivem mikroregionu je, že všechny jeho obce mají vypracovaný územně plánovací podklad a většina z nich má vypracovanou a schválenou kompletní územně plánovací dokumentaci. Je však potřebné do územních plánů obcí průběžně promítat změněné podmínky a situaci v jednotlivých obcích, a to jednak formou změn územních plánů nebo jejich celkovou aktualizací.

Cíle opatření:

- zajištění trvale udržitelného rozvoje mikroregionu
- revitalizace obytného prostředí sídel
- zachování kulturního dědictví a udržení rázovitosti obcí mikroregionu
- zajištění občanské vybavenosti a služeb

Aktivity naplňující opatření:

- podpora aktivit k obnově a oživení rázovitosti obcí mikroregionu, zejména jejich památek a tradic
- rekonstrukce a údržba objektů původního historického vzhledu a objektů s dochovaným charakterem vesnické zástavby
- úpravy vnitřního prostředí obcí - veřejná prostranství, náměstí, návsi, zeleň, úpravy parků, místní komunikace, chodníky, výstavba a rekonstrukce autobusových zastávek, úprava hřbitovů apod.
- podpora rozvoje místní občanské, kulturní a sportovní vybavenosti – pohostinství, hřiště, tělocvičny, koupaliště, víceúčelové sály apod.
- udržení veřejných služeb, vytvoření minimálních standardů obslužné vybavenosti obcí, v tomto směru snaha o přednostní využívání stávajících nevyužitých objektů
- obnova a využití veřejných budov – rekonstrukce a úpravy obecních úřadů, mateřských a základních škol, kulturních domů, knihoven atd.
- obnova a úpravy vodních ploch - výstavba, obnova a vyčištění rybníků, hrází, břehů
- rekonstrukce a opravy veřejného osvětlení obcí, místního rozhlasu a podobné aktivity
- náprava škod na životním prostředí, úprava vzhledu okolí obce
- aktualizace a doplnění územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace obcí

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Městské úřady Židlochovice, Šlapanice, Slavkov u Brna a Hustopeče (úřady obcí s rozšířenou působností), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo životního prostředí ČR, Ministerstvo kultury ČR, Státní fond životního prostředí, Spolek pro obnovu venkova, Jihomoravský kraj, podnikatelské subjekty, nestátní neziskové organizace, místní spolky a sdružení

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, C.1, C.2, C.3, C.4, E.1, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- programy MMR ČR (POV)
- soukromý sektor
- zdroje EU - Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:
Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Újezd u Brna (Sokolnice, Otnice, Žatčany, Telnice)	Rozšíření obecní policie	D.3		2003	
Židlochovice	Výstavba nového městského úřadu obce s rozšířenou působností	D.3		2002-2003	17000

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Vodní nádrž Rybník+výsadba zeleně	D.3, B.2	E.1	2002-2003	8400	
Měnin	Oprava budovy ZŠ	D.3, C.4	B.2, C.2	2004-2005		
Měnin	Územní plán obce	D.3	C.1	2002-2003		vlastní
Měnin	Vodní nádrž - Rybník	D.3, B.2	E.1	2005-2007		částečně
Moutnice	Územní plán obce	D.3	C.1			
Nesvačilka	Výsadba zeleně v obci	D.3, B.2	E.1			
Nikolčice	Oprava budovy ZŠ	D.3, C.4	B.2, C.2	2003	2100	vlastní+dotace
Otmarov	Vybudování šatny a soc. zařízení u obec. sportoviště	D.3	B.2, C.4	2003-2004	500	vlastní+dotace
Otnice	Územní plán obce	D.3	C.1			
Otnice	Oprava Katolického domu	D.3	B.2			
Otnice	Výstavba nové hasičky	D.3	B.2			
Otnice	Oprava veřejného osvětlení	D.3	B.2			
Otnice	Výstavba nové radnice	D.3	B.2			
Otnice	Výsadba zeleně v obci	D.3, B.2	E.1			
Otnice	Instalace bezdrátového rozhlasu	D.3	B.2			
Rajhradice	Rekonstrukce kuchyně MŠ	D.3, C.4	B.2, C.2	2002-2003	500	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce budovy MŠ	D.3, C.4	B.2, C.2	2005	4800	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce budovy ObÚ	D.3	B.2	2004-2006	2800	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce místního rozhlasu	D.3	B.2	2008-2010	2200	vlastní
Sokolnice	Rekonstrukce veřejného osvětlení	D.3	B.2	2008-2010	14500	vlastní
Telnice	Modernizace budovy obecního úřadu	D.3	B.2		2000	
Telnice	Přístavba školní jídelny	D.3, C.4	B.2, C.2		2000	
Těšany	Nový územní plán obce	D.3	C.1			
Těšany	Rekonstrukce objektu ObÚ	D.3	B.2	2003-2008		
Újezd u Brna	Kamerový a bezpečnostní systém obce	D.3	B.2	2003	11000	
Újezd u Brna	Rekonstrukce parku na místo oddechu	D.3	B.2			
Újezd u Brna	Rozšíření hřbitova - kolumbarium, rozptylová loučka, obřadní síň	D.3	B.2			
Újezd u Brna	Obnova rybníka	D.3, B.2	E.1	2003		dotace
Žatčany	Obnova rybníků	D.3, B.2	E.1	2006-2008	127000	
Žatčany	Úprava návsi	D.3	B.2	2006	4000	obec, POV
Žatčany	Chodníky	D.3		2004	1500	obec, POV
Žatčany	Územní plán obce	D.3				

Opatření D.4 : PŘÍPRAVA A REALIZACE KOMPLEXNÍCH POZEMKOVÝCH ÚPRAV

Pozemkové úpravy v České republice probíhají od roku 1991. Nevyjasněné vztahy, jako důsledek poválečných opatření a následných problematických přidělů a nedokonalých evidencí, způsobují rozdělení pozemků do bloků a těžkosti obcím i občanům při nastolení oprávněných, nezpochybnitelných a zřetelných vztahů k půdě, jako jedné z podmínek všestranného rozvoje obcí i podnikatelských a uživatelských záměrů fyzických i právnických osob. Pro rozvoj území je velmi potřebné provést nápravu věci zákonnou procedurou komplexních pozemkových úprav v co nejkratším časovém horizontu. V jejich rámci se **vyjasňují majetková práva k pozemkům, dochází k prostorovým a funkčním změnám, parcely se spojují nebo dělí, je zajišťován přístup k pozemkům a jsou stanovovány jejich hranice.** Jejich význam spočívá v tom, že vytváří podmínky pro racionální spravování pozemků, ochranu půdy, zvyšování úrodnosti a pro zvýšení ekologické stability krajiny. V předcházejícím období v důsledku velkoplošné kultivace půdy došlo k zániku polních cest, přirozených liniových prvků v krajině a dalších krajinných elementů. Byla narušena ekologická stabilita krajiny, zemědělské půdní zdroje byly zdevastovány vodní a větrnou erozí, byla snížena biodiverzita a byl narušen celkový krajinný ráz. Proto jsou skutečnosti jako **výstavba cest, protierozní opatření, prvky územních systémů ekologické stability (ÚSES), revitalizace vodních toků, zvýšení retenční schopnosti krajiny** atd. nedílnou součástí tohoto procesu. Kromě toho jsou pozemkové úpravy hlavním nástrojem k dokončení restitučního procesu a obnovení soukromého vlastnictví půdy. Doposud neprovedené komplexní pozemkové úpravy brání v dalším rozvoji zejména v obcích Blučina, Měnín, Otmarov, Otnice, Rajhradice, Telnice a Těšany.

Cíle opatření:

- provedení komplexních pozemkových úprav
- racionální prostorové uspořádání pozemků, vyjasnění vlastnických vztahů, vytvoření podmínek pro trh s půdou
- zvýšení ekologické stability krajiny

Aktivity naplňující opatření:

- provedení komplexních pozemkových úprav v obcích mikroregionu, racionalizace prostorového uspořádání pozemků ve vztahu k vlastníků půdy v mikroregionu
- budování územních systémů ekologické stability (ÚSES), zvýšení biodiverzity krajiny, preference ekosystémových přístupů k ochraně krajiny
- budování polních a lesních cest – zpřístupnění krajiny
- realizace protipovodňových a protierozních opatření
- realizace opatření na zadržení vody v krajině (zvýšení retenční schopnosti krajiny)
- revitalizace vodních toků
- digitalizace katastrů

Zúčastněné subjekty: jednotlivé obce, sdružení obcí, vlastníci pozemků, Pozemkový fond, Katastrální úřad, Jihomoravský kraj, Ministerstvo zemědělství ČR, Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, zpracovatelé územně plánovací dokumentace a komplexních pozemkových úprav

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, A.2, B.2, D.3, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- programy podpory MMR ČR (POV)
- zdroje EU - Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Kobylnice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Měnin	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Nesvačilka	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Nikolčice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Otmarov	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Otnice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Rajhradice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Telnice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Těšany	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Újezd u Brna	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			
Židlochovice	Komplexní pozemkové úpravy	D.4	E.1			

Opatření D.5 : PODPORA ŠÍŘENÍ A DOSTUPNOSTI INFORMACÍ PROSTŘEDNICTVÍM INFORMAČNÍCH A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Telekomunikace a informatika jsou v dnešní informačně orientované společnosti základním infrastrukturním prvkem pro efektivní komunikaci. Prudký rozvoj informačních a komunikačních technologií (dále ICT) přispěl k jejich rozšíření i využívání v každodenní praxi a počítačová gramotnost se stává jedním ze základních prvků vzdělání člověka. Vedle privátní sféry jsou ICT hojně využívány i v organizacích veřejné sféry, zvláštní význam přitom mají pro výkon státní správy.

Dostupnost a šíření informací prostřednictvím informačních a komunikačních technologií můžeme dnes v podstatě považovat za jeden z klíčových předpokladů pro rozvoj efektivního podnikání, a tím i za předpoklad šířeji a obecněji chápaného hospodářského rozvoje. Zvláště v podmínkách venkovského území s rozdrobenou sídelní strukturou je tento způsob šíření informací velmi efektivní. Nejrychlejší rozvoj v této oblasti zaznamenává síť internet, jejíž výhodou je možnost využití běžných telefonních linek. Kromě rozvoje internetu dochází k rychlým změnám i v rámci ostatních komunikačních technologií – viz např. nárůst uplatnění mobilních telefonů. Rozvoj mobilní telefonie významně ovlivňuje také situaci v oblasti pevných telefonních sítí. Zvyšuje tlak na Český Telecom, a.s. a na ostatní firmy provádějící kabelizace sítí, jejichž cílem je vytvoření takové spojové infrastruktury, která by umožnila napojení na moderní elektronická média.

Vzhledem k celospolečenské prospěšnosti rozvoje ICT roste i role veřejné správy (v případě mikroregionu obcí) **při vytváření a podpoře podmínek, za kterých je možné tyto**

technologie využívat a zvyšuje se potřeba zajistit jejich dostupnost pro co nejširší okruh občanů. Z pohledu veřejné správy je žádoucí dále podporovat zavádění internetu do škol a budování veřejně přístupných míst s odpovídajícím technickým vybavením. Konkrétní lokalizace a režim provozu záleží na místních podmínkách a reálných předpokladech využívání, o čemž mají nejlepší přehled místní samosprávné orgány.

Aktivita zaměřená na zavádění ICT technologií mohou na území mikroregionu sledovat **dvě základní linie:**

- první z nich je **zajištění přístupu co nejširší veřejnosti k informacím** prostřednictvím ICT. Smyslem těchto aktivit by měla být podpora rozšíření především veřejně přístupných míst vybavených prostředky ICT s napojením na internet. Takovými místy mohou být školy, obecní úřady, knihovny apod.,
- druhým směrem je **postupné zavádění informačního systému veřejné správy** (dále IS). Cílem tohoto proudu by mělo být racionální a efektivní využití a sdílení elektronických informací mezi jednotlivými subjekty veřejné správy. Vedle zvýšení efektivity a autority veřejné správy by tyto systémy měly napomoci i k posílení důvěry občanů a ke zvýšení transparentnosti a rozvoji ekonomického prostředí. Ačkoliv je technické řešení již víceméně připraveno, nejsou stále dostatečně odstraněny existující legislativní bariéry.

Cíle opatření:

- zlepšení úrovně počítačové gramotnosti obyvatel
- umožnění pravidelného a levného přístupu co nejširšímu počtu občanů k informacím prostřednictvím internetu
- zefektivnění komunikace subjektů veřejné správy mezi sebou a s fyzickými a právními osobami (informační systém státní správy – ISSS)
- rozvoj komunikačních technologií
- prohloubení efektivní výměny informací mezi obcemi mikroregionu a ostatními subjekty v území

Aktivita naplňující opatření:

- podpora výuky počítačové gramotnosti na základních a středních školách v mikroregionu
- zavedení internetu do základních škol a středních škol v mikroregionu
- zavedení internetu do knihoven v obcích mikroregionu
- budování tzv. informačních kiosků v obcích mikroregionu
- akce na podporu rozšiřování znalostí o možnostech informačních a komunikačních technologií
- budování Informačního systému státní správy (ISSS)
- podpora akcí ke zlepšení dostupnosti signálu mobilních telefonů (hledisko vzhledu krajiny)
- kabelizace rozvodů

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, Jihomoravský kraj, centrální úroveň - Ministerstvo informatiky (definice standardů a základní rozhodnutí ohledně zavádění ISSS), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, zájmová sdružení, Ministerstvo dopravy a spojů ČR, Český telekomunikační úřad, podnikatelské subjekty

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

C.3, C.4, E.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- soukromý sektor
- zdroje EU - Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Otnice	Informační infrastruktura + infocentrum	D.5, E.3	D.3, F.2			
Těšany	Informační kiosek (informační centrum)	D.5, E.3	D.3, F.2			

Priorita (strategický cíl) E : ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

Území mikroregionu Cezava má **předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu**, který může představovat jeden z doplňkových zdrojů příjmů a zaměstnanosti místního obyvatelstva. Protože v jeho rámci vidí představitelé mikroregionu možné rozvojové šance, byly aktivity zaměřené k jeho podpoře vyčleněny do samostatného strategického cíle. Nejvýznamnějšími turistickými atraktory zdejšího území jsou jednak kulturně historický areál Slavkovského bojiště, který představuje turistickou atraktivitu mezinárodního významu, jednak řada pozoruhodných památek a staveb v jednotlivých obcích (za všechny uveďme alespoň barokní kovárnu v Těšanech, zámek s parkem v Židlochovicích). Zdejší krajina skýtá ideální podmínky pro fyzicky méně náročnou cykloturistiku, dobré podmínky pro venkovskou a vinařskou turistiku.

Potenciál pro rozvoj cestovního ruchu zvyšuje blízkost krajského města Brno, z něhož je území mikroregionu velice dobře dostupné, a to zejména rámci krátkodobých rekreačních pobytů. Jako výhoda může být chápána i poloha v blízkosti jiných atraktivních turistických cílů jako je Slavkov u Brna, Dolní Kounice, okolní vinařské oblasti, Ždánický les apod..

Opatření E.1 : ROZVOJ A ZKVALITNĚNÍ INFRASTRUKTURY CESTOVNÍHO RUCHU

Pro úspěšné dlouhodobé udržení turistické návštěvnosti je nutné zabezpečit i **odpovídající základní a doprovodnou turistickou infrastrukturu včetně přístupových tras**. Náměty se mohou týkat především značených tras pro pěší turistiku, vyznačení tematických naučných stezek (ty by mohly seznamovat s místní kulturní a hospodářskou historií, architekturou, pobyt�m významných osobností, přírodními pozoruhodnostmi atd.), vyznačením dalších cyklotras. Námětem může být i zajištění rekreačních a rehabilitačních jízd na koni, tematických ekologicko – poznávacích pobytů, možnosti sportovního vyžití apod. Přitom je nutné **respektovat limity ochrany přírody a zachování krajiny**.

Nezbytné je **rozšiřování a další zkvalitňování nabídky ubytovacích a stravovacích kapacit** (zejména nabídka ubytování v mikroregionu je doposud velmi omezená) a rozšíření nabídky a služeb v rámci vinařské turistiky. Řešit je potřeba i otázku, co návštěvníkovi nabídnout v případě nepříznivého počasí – jedná se především o **možnosti sportovního, kulturního a společenského vyžití**.

Cíle opatření:

- zvýšení atraktivity území pro turistické návštěvníky
- významnější využití možných ekonomických efektů plynoucích z rozvoje cestovního ruchu, zvýšení zaměstnanosti a životní úrovně místního obyvatelstva
- rozšíření a zkvalitnění turistické infrastruktury mikroregionu, zvýšení jeho konkurenceschopnosti ve srovnání s oblastmi s podobnou nabídkou

Aktivity naplňující opatření:

- budování základní turistické infrastruktury, zejména vytvoření a doplnění sítě ubytovacích a stravovacích zařízení, zkvalitňování služeb ubytovacích a stravovacích zařízení

- následně budování a úpravy stávající doprovodné infrastruktury pro cestovní ruch (rekreačně využitelné vodní plochy, koupaliště, sportovní hřiště (volejbal, tenis, minigolf,...), půjčovny kol, projížďky na koních (hipoturistika) apod.)
- vyznačení naučných stezek, které by mohly návštěvníky seznamovat např. s místní přírodou, kulturní a hospodářskou historií, archeologickými nalezišti, architekturou, náboženskými tradicemi, místními legendami, pověrami apod.
- budování místních cyklotras, které by vhodně doplňovaly již existující síť, zejména se jedná o propojení Jantarové stezky s Mohylou míru
- budování doprovodné infrastruktury v rámci značených cyklotras (odpočívadla apod.)

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, podnikatelské subjekty, sousední obce a mikroregiony, Městské úřady Židlochovice a Šlapanice (úřady obcí s rozšířenou působností), Mohyla Míru – Austerlitz o.p.s., Jihomoravský kraj, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo kultury ČR, zájmová a občanská sdružení, nestátní neziskové organizace, Klub českých turistů, Česká centrála cestovního ruchu

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, A.2, C.3, D.3, E.2, E.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MMR ČR (POV, Česká centrála cestovního ruchu)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Měnin, Blučina, Telnice, Sokolnice	Cyklistická stezka Blučina - Mohyla Míru	E.1	F.2	2003-2005	21000
Kobylnice (Sokolnice)	Cyklostezky	E.1	F.2	2003-2008	
Otnice (okolní obce)	Rozhledna	E.1	F.2		
Rajhradice	Cyklostezka Rajhradice – Rajhrad - Židlochovice	E.1	F.2	2003-2006	1500
Telnice (obce společnosti Mohyla míru – Austerlitz, o.p.s.)	Naučná stezka	E.1	F.2	2002	300
Těšany (Moutnice, Nesvačilka, Otnice, Borkovany)	Penzion Maryša+servis a zázemí pro cyklisty	E.1	F.2	2003-2008	
Těšany (Moutnice, Nesvačilka, Borkovany)	Kaple Těšany - rozhledna na trase cyklostezky	E.1	F.2		
Těšany (okolní obce)	Vinařské stezky (Brněnská vinařská stezka)	E.1	F.2, F.3		
Těšany (okolní obce)	Koupaliště	E.1, C.3	F.2		
Újezd u Brna (Cezava)	Sportovní areál - modernizace koupaliště, výstavba navazujícího ubytovacího zařízení	E.1, C.3	F.2	2003-2005	250000
Žatčany (Cezava)	Cyklostezky	E.1	F.2	2000-2002	1000
Židlochovice (Nosislav)	Cyklostezka Židlochovice - Nosislav	E.1	F.2	2002	

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Sokolnice	Cyklostezka k rozvodně	E.1	F.2	2002-2003	800	vlastní

Opatření E.2 : ZVÝŠENÍ ATRAKTIVITY ÚZEMÍ PRO CESTOVNÍ RUCH, TVORBA PRODUKTŮ CESTOVNÍHO RUCHU

Základním předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu by měla být **nabídka vlastních turistických produktů a programů či aktivit**, založená především na jejich jedinečnosti a atraktivnosti. Je tedy na zvážení všech významných aktérů v regionu, zda tyto šance mají a jsou schopni jich postupně využít. Mikroregion má šanci nabídnout historické, kulturní a přírodní památky a zajímavosti. Mimo přírodních a historických lákadel se na zvýšení atraktivity území podílejí také sportovní a kulturní akce, které, mají-li opakovaný charakter, mohou zabezpečit dostatečné příjmy z cestovního ruchu i mimo sezónu. Mikroregion má rovněž příznivé předpoklady pro rozvoj vinařské turistiky, agroturistiky a hipoturistiky.

Turistické produkty by měly být **zaměřeny na určité cílové skupiny návštěvníků**, např. na rodiny s malými dětmi, na bezdětné páry, na „nerodinné“ skupiny vrstevníků atp. Nabídka by měla oslovovat i místní obyvatele a také jim poskytovat možnost příjemně strávit volný čas např. v rozsahu víkendu či kratšího časového úseku (odpoledne). Turistický produkt by však neměl být vytvářen jen pro úzce vymezené území mikroregionu Cezava, naopak je potřeba zdůraznit nutnost spolupráce s okolními oblastmi, ať už do nich budeme zahrnovat okolní mikroregiony (např. sdružení obcí Ždánického lesa a Politaví, OPS Mohyla míru – Austerlitz, Kloboucko, Hustopečsko), stávající okres Brno - venkov či celé území Jihomoravského kraje apod.

Cíle opatření:

- zvýšení atraktivity území pro návštěvníky
- významnější využití možných ekonomických efektů plynoucích z rozvoje cestovního ruchu, zvýšení zaměstnanosti a životní úrovně místního obyvatelstva
- ve spolupráci s okolními oblastmi tvorba regionálního turistického produktu oblasti s cílenou nabídkou pro různé sociální a věkové skupiny návštěvníků

Aktivity naplňující opatření:

- podpora budování místních naváděcích systémů pro turisty (jednotná informační síť v území mikroregionu)
- ve spolupráci s okolními oblastmi vytváření cílených turistických produktů
- projekty regenerace památek, venkovské architektury, přírodních a technických atraktivit
- projekty rozvíjející možnosti kulturní, sportovní a zdravotní turistiky
- projekty rozvíjející možnosti cykloturistiky, pěší turistiky, agroturistiky, pobytové venkovské turistiky, vinařské turistiky, koupání

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, podnikatelské subjekty, sousední obce a mikroregiony, Městské úřady Židlochovice, Šlapanice, Slavkov u Brna a Hustopeče (úřady obcí s rozšířenou působností), Mohyla Míru – Austerlitz o.p.s., Jihomoravský kraj, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, cestovní kanceláře, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR,

Ministerstvo kultury ČR, zájmová a občanská sdružení, nestátní neziskové organizace, Klub českých turistů, Česká centrála cestovního ruchu

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

A.1, A.2, C.3, D.3, E.1, E.3

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MMR ČR (POV, Česká centrála cestovního ruchu)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Blučina	Archeopark Cezavy - společnost Bronz Age	E.2	F.2, F.3			
Těšany	Dílny tradičních lidových řemesel a služeb Těšany, udržování a rozvoj tradic regionu	E.2, A.1	F.2, B.2	2003-2008		

Opatření E.3 : PROPAGACE ÚZEMÍ MIKROREGIONU A JEHO ATRAKTIVIT

Realizace rozvojových aktivit v oblasti cestovního ruchu předpokládá jednak podporu na regionální úrovni v rámci činnosti jednotlivých obcí a mikroregionu, jednak i daleko účinnější podporu z krajské a celostátní úrovně, a to zejména v otázkách systému organizace a činnosti turistických informačních center (standardy, spolufinancování, celostátní informační a rezervační systém), celorepublikové a regionální propagace a reklamy, dále pak podpory regenerace zejména kulturních a historických památek apod. Aby bylo možné turistické produkty vytvořit a úspěšně je nabízet, je nutné vytvořit pro tyto záměry nezbytnou organizační strukturu (pro sestavení produktu, jeho marketing, reklamu, propagaci, prodej). Produkty se budou skládat z nabídky mnoha subjektů, především z řady malých a středních podnikatelů. Důležitá je provázanost aktivit mezi podnikatelskou a veřejnou sférou při přípravě projektů, společné propagaci a marketingu.

Pro území mikroregionu Cezava se před tvorbou a následnou propagací vlastních turistických produktů jeví jako účelnější a efektivnější **zapojení se do propagace v rámci širší oblasti** (Slavkovské bojiště, Brněnská vinařská oblast, Jižní Morava). Zlepšení propagace a poskytování informací o turistické infrastruktuře mikroregionu (ubytovací a stravovací zařízení, vedení cyklotras, doprovodné služby pro turisty apod.) může pomoci vybudování turistického informačního centra, které doposud v mikroregionu nepůsobí (jako informační centrum působí pouze knihovna v Těšanech). Jako vhodné se jeví navázání/prohloubení spolupráce i s dalšími turistickými informačními centry v okolí (Brno, Slavkov u Brna, Hustopeče, Klobouky u Brna, Dolní Kounice atd.). Při propagaci místní turistické nabídky a aktivit je rovněž potřebná spolupráce s krajskými institucemi, reálnou příležitostí je i

vytvoření oficiálních prezentačních stránek atraktivit mikroregionu a nabídky turistických a doprovodných služeb na internetu. Pro zlepšení propagace v místě je vítaná snaha obcí mikroregionu o využití turisticky atraktivních objektů v majetku obcí, další možností je používání jednotného informačního a orientačního systému např. formou informačních panelů, ukazatelů atd.

Cíle opatření:

- lepší propagace území mikroregionu a jeho atraktivit
- rozšíření a podpora prodeje turistické nabídky, zlepšení marketingu jejího prodeje
- zvýšení atraktivity území pro potenciální návštěvníky

Aktivita naplňující opatření:

- vytvoření turistického informačního centra v mikroregionu
- navázání, resp. prohloubení spolupráce s informačními centry v Brně, Slavkově u Brna, Hustopečích, Kloboukách u Brna, Dolních Kounicích apod., ve spolupráci s krajskými orgány a dalšími subjekty zajištění propagace mikroregionu v rámci Jihomoravského kraje na tuzemských i zahraničních veletrzích a konferencích cestovního ruchu
- ve spolupráci s různými subjekty (soukromé firmy, sousední obce a mikroregiony, kraj, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, Spolek pro obnovu venkova atd.) příprava a vydávání informačních brožur, turistických katalogů apod.
- vytvoření regionálního turistického informačního systému na internetu
- vytvoření jednotného informačního systému v území (panely s mapou a základními informacemi na atraktivních místech, směrovky, ukazatele atd.)
- vytváření místních informačních center spojených s prezentací místních tradic a prodejem tradičních řemeslných výrobků

Zúčastněné subjekty: sdružení obcí, jednotlivé obce, podnikatelské subjekty, Městské úřady Židlochovice, Šlapanice, Slavkov u Brna a Hustopeče (úřady obcí s rozšířenou působností), Jihomoravský kraj, turistická informační centra v okolí mikroregionu, Mohyla Míru – Austerlitz o.p.s., cestovní kanceláře, zájmová a občanská sdružení, nestátní neziskové organizace, Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, Spolek pro obnovu venkova, Svazek obcí a měst Jižní Moravy, Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Česká centrála cestovního ruchu

Vazba na jiná opatření ve strategii rozvoje mikroregionu:

D.5, E.1, E.2

Finanční zdroje:

- vlastní zdroje
- krajské a státní zdroje
- podpůrné programy MMR ČR (POV, Česká centrála cestovního ruchu)
- soukromý sektor
- zdroje EU – Sapard

Příklady identifikovaných projektů a rozvojových záměrů:

Nadobecní akce:

navrhovatel/obec (spolupracující obce)	Název	opatření ve strategii	cíl PRJmK	období realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)
Těšany (mikroregion Cezava)	Turistický průvodce a mapa mikroregionu	E.3	F.1		
mikroregion Cezava	Internetová prezentace mikroregionu	E.3	F.1		

Obecní akce:

navrhovatel/obec	název	Opatření ve strategii	cíl PRJmK	realizace	předpokl. náklady (tis. Kč)	finanční zdroje
Otnice	Informační infrastruktura + infocentrum	E.3, D.5	D.3, F.2			
Těšany	Informační kiosk (informační centrum)	E.3, D.5	D.3, F.2			

ZÁVĚR

Na zpracování „Strategie rozvoje mikroregionu Cezava“ (dále Strategie) se aktivně podíleli zástupci samospráv všech obcí a také další subjekty z daného území, zastupující zejména podnikatelskou sféru. Zvláště cenná byla spolupráce se starosty jednotlivých obcí mikroregionu a předsednictvem Spolku pro obnovu venkova Cezava, které na počátku prací iniciovalo provedení dotazníkového šetření v obcích mikroregionu a u nejvýznamnějších hospodářských subjektů, jehož cílem bylo mj. vyjasnění důležitých rozvojových záměrů, pro jejichž realizaci je rozhodující spolupráce více obcí či celého mikroregionálního sdružení. V dalších postupových krocích předsednictvo, resp. valná hromada spolku schvalovaly výsledky analytické části (profil mikroregionu), SWOT analýzu, návrhy cílů, problémových okruhů a opatření strategie rozvoje, návrhy na vypracování projektových fiší pro jednotlivé konkrétní projekty, a to vždy při otevřené a široké diskusi.

Okruhy problémů a potřeb, pro jejichž řešení se obce nejčastěji spojují, jsou výrazem jasné potřeby územní spolupráce a potvrzují aktuálnost a užitečnost vytváření mikroregionálních sdružení. V mikroregionu Cezava, který je tvořen patnácti obcemi s dobrými vzájemnými vazbami a vztahy, je zřejmá nosná spolupráce jak při řešení již probíhajících akcí, tak při výběru nových projektových záměrů.

Pro realizaci jednotlivých navrhovaných rozvojových kroků je nutné aktivizovat zejména vnitřní potenciál území (především lidský) a osvojit si způsob vzájemné spolupráce označovaný v zemích Evropské unie jako „partnership“ – partnerství. To znamená mj. zapojit do územních aktivit nejen členy obecních samospráv a orgány mikroregionu, ale také zástupce místních podnikatelů, neziskových organizací, zájmových sdružení, občanských iniciativ a spolků. V tomto případě nelze opomenout navázání a prohlubování vztahů a kontaktů s orgány a institucemi státní správy a regionální samosprávy. Na nejvyšší úrovni je účelné sledovat a vyhodnocovat dotační politiku jednotlivých ministerstev vlády ČR (především Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí) a programy finanční podpory ze strany EU (Phare, Sapard, ISPA – kontakt Regionální rozvojová agentura Jižní Morava), spolupracovat s nově se tvořícími orgány krajské samosprávy, ale také se současnými okresními institucemi (Okresní úřad – od 1.1.2003 budou nahrazeny pověřenými obecními úřady III. stupně, Pracovní úřad a další). Při některých akcích a projektech je možné participovat i s okolními mikroregiony, sdruženími a obcemi.

Pro snadnější přístup k tuzemským a zejména „evropským“ finančním prostředkům je důležitá provázanost cílů a směrů rozvoje, problémových okruhů a opatření, ale i jednotlivých klíčových projektů mikroregionu se strategickými dokumenty větších územních celků. Právě Evropská unie považuje zásadu (princip) programování za jeden z důležitých nástrojů při realizaci regionální politiky. V případě mikroregionu Cezava je provázanost s Programem rozvoje Jihomoravského kraje více než zřetelná.

Vytvořená Strategie nabízí možnost koordinace rozvojových priorit jak v ekonomické a sociální oblasti, tak v otázkách kvality životního prostředí a tím i sjednocení střednědobých a dlouhodobých záměrů. Samotná realizace Strategie závisí především na převádění vytčených cílů a priorit rozvoje do konkrétních úkolů, které budou mít své odpovědné nositele a budou realizovány ve prospěch celého území. Proto můžeme doporučit, aby Valná hromada (případně předsednictvo) mikroregionu vždy minimálně jednou ročně schválily projekty, jejichž realizaci by v daném období považovala za prioritní. Při tom by bylo vhodné pro každý projekt vybrat jakéhosi jeho „zpravodaje“ (zodpovědnou osobu), který by prováděl a koordinoval konkrétní postupové kroky. V pevně stanovených termínech (opět minimálně

jednou ročně) by pak Valná hromada (případně předsednictvo) mikroregionu hodnotily, jakého pokroku bylo při realizaci prioritních projektů dosaženo.

Seznam projektů a projektových fiší obsažených ve Strategii by měl v blízké budoucnosti z několika důvodů doznat určitých změn – jednak mohou být některé realizovány a jednak se může ukázat, že prioritou mikroregionu se může stát projekt, který v ní není obsažen. Proto bude potřeba, aby Valná hromada (případně předsednictvo) mikroregionu na svém zasedání pravidelně (minimálně jednou ročně) prováděla jejich revizi – vyřazovala projekty realizované a naopak doplňovala nové. Jen tak může být zaručena průběžná aktuálnost Strategie.

V zájmu praktického naplňování Strategie rozvoje mikroregionu lze doporučit i nadále zachovávat pracovní místo pro funkci tajemníka mikroregionu. Tuto funkci by měla zastávat osoba, která je alespoň zčásti obeznámena s děním (zejména socioekonomickou situací) v území, či přímo zainteresována svojí působností (rodiště, trvalé bydliště, zaměstnání). Činností manažera bude zejména koordinace „mikroregionální politiky“ ve smyslu shromažďování, třídění a vyhodnocování dat a informací o rozvojových záměrech, aktivitách a projektech, ale i reálných problémech a bariérách na území mikroregionu Cezava, přičemž nezbytný je především jejich důsledný monitoring a průběžná aktualizace. Přínosem bude dobrá orientace v systému české i evropské regionální politiky, jejich dotačních titulech a schopnost přípravy projektové dokumentace (získávaná postupně i formou školení a odborných seminářů), čímž budou fakticky naplňovány opatření, cíle a aktivity obsažené ve Strategii.

Je nutné si uvědomit, že pouhé vytvoření a schválení Strategie rozvoje mikroregionu Cezava, není žádoucím cílovým stavem. Tím je teprve její postupná realizace a uskutečňování, k němuž by měly napomoci nastíněné cesty - schvalování aktuálních prioritních projektů, stanovování osob zodpovědných za konkrétní projekty, hodnocení postupu při realizaci projektů, pravidelné revize projektů obsažených ve Strategii, efektivní využití funkce tajemníka mikroregionu apod. Bez postupného uvádění do života a pravidelné aktualizace by se Strategie stala pouhým „mrtvým dokumentem“.